

Apositolo ali paisowa

Walo bagubagunana

Buki bagubagunana Luka iya Yeisu wasana namwanamwana Luka ilele. Kabo kana etulan buki bwaitete ileleyoi. Na buki labuine iyawasali tomo kaigeda koina esana Tiopilo. Buki bwaite kalona mena iedeedede tomeli bagubagunali ali paisowa. Iwalo-masala Yeisu kana tomeliwone Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe koina kabu Yeisu wasana siyawasayan siyatubuya Yelusalema, ilau Yudiya meuloina yo Sameliya yo yanuwa yaulina dedeina meuloili kolili, besiele Peina 1 tomna 8 ana walo. Tomo sibaibaiwa ali edeedede talobai buki bwaite koina na kaigeda lalakisosina bwaimwana Paulo. Paulo ana takikili edeededena iyatubu peina 13 koina. Sauga tupwana Luka mekanakava Paulo silotakikili, mwa edeededena tupwana kolili Luka ilelelele iba, “Kai” (16:10-17 yo 20:5–21:18 yo 27:1–28:16). Buki ana kaba mwawasi koina Paulo iyaele Loma isanasana ana yatala kaiwena. Buki bwaite kalona mena Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe yo ana gitesipwa tomeli bagubagunali kolili tagitai. Yo tabe ali yakayakatai tupwali siya siyakayakatai-yani tayasili.

Yeisu Ana Waloyameli Yaluyaluwa Tabuna kaiwena

1 ¹Ae Tiopilo, kagutoki lalakina yagu eliyam. Yau Luka yagu buki bagubagunana kalona mena yalele ginauli meuloina tawae iyawatagili Yeisu koina, ana kabi yo ana paisowa yo ana yakayakatai, ²yo kanasiga Yaubada ikalai isae bulibuli mena, meuloina yalele. Naga isasae bulibuli mena na Yeisu itolo-mayale ana apositolo manli mena siya igitesipwaili, yo Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe mena kali loina iwolegili. ³Ana boita mulina mena itoloyoi kabu muli mena kaliyate poti (40) kalona mena iyawayawatagili kolili, yo kaba gite meuloina koina iyakenayagili kabu ana toloyoine sikawa yawasosiyon yo Yaubada ana kaba loina kaiwena iyakataili. ⁴Iyaelemo mekalikava simiyamiya yo kali loina iwolegili iwaloba, “Tabu Yelusalema kwalologabaeni, na baguna Tamagu ana waloyameli yawalowegiliko kolimiu kaiwena kwasanasana.

⁵Kwanuwatu-kalatan Yoni waila mena iyababitaesomiu, na kaliyate isamo simiyamiya na Tamagu kani Yaluyaluwa Tabuna koina iyababitaesomiu.”

Yeisu isasae bulibuli mena

⁶Sauga yabo koina Yeisu me ana tobenaliyao simiyagogo yo sineli koina, siba, “Taubala, bwaite sauga kani kaba loina kuyapileyoi Isileli kolili na sibomamo siloinayagili?” ⁷Kabo Yeisu iwalo kolili iba, “Nige ami katai yabo, Tamagu iya ibomamo sauga ipeiliko yo ikatailiko, na nige sowasowana komiu wakatai tawanesana loinane ipaisowaili. ⁸Na Yaluyaluwa Tabuna kani ilobima kolimiu yo ana kaiwe mena ikabiyakaiwemiu, na Yelusalema taon koina yo dedei Yudiya yo dedei Sameliya yanuwaliyaone kolili yo yanuwa yaulina dedeiliyao meuloili kolili kani wasana namwanamwana kaiwegu waguguyeyani.” ⁹Kabo ana walo bwaite iyemwawasi yo manli mena Yaubada Yeisu ikalai isasae bulibuli mena yo yaloyaloi ikausi mwa nige sowasowali sigitaiyoi. ¹⁰Ilogabaegiliko na nagamo sitotolo sisakasakai-sae bulibuli mena, kabo sauganane koina tomo labui mekali kwama mayamayaleli sitolo salili mena, ¹¹yo siwaloba, “Tomo Galili, tawae kaiwena kwatotolo kwasakasakai-sae bulibuli mena? Yaubada Yeisu ikalai isasae bulibuli mena, na naga kani ilobiyoima, besiele tawae wagitai ana saene koina, besiele kani ana lobiyoima koina.”

Yudasa Isikaliota miyalaena sigitesipwai

¹²Kabo koya esana Olibe silogabaen na sipileyoi Yelusalema bwaimwa nige kelamamalawe, nuwana kilomita kaigeda. ¹³Yo nume mena simwalisae sisae kewa mena silusae biliutusi yabo koina bwaite ali kaba kaiyawasi saugana simiyamiya Yelusalema kalona mena. Siya bwaite Pita, Yoni, Yemesa, Anidulu, Pilipi, Tomasi, Batolomiu, Madiu yo Yemesa yabo iya Alipio natuna yo Saimoni iya ilaoma boda esana Selot^a yo Yudasa iya Yemesa yabo natuna. ¹⁴Meuloili bwaitete me ali talam siwaloyameli yakato sauga meuloina silogogo na sikawakawanoi Yaubada koina, sinesineo mekalikavao, yo Meli iya Yeisu sinana, yo Yeisu kanakavao yawasosi mekalikavao. ¹⁵Sauga yabo koina tomeli meuloili silogogoma yo kali baibaiwa wan andeledi tuwenti (120). Pita itolo luwaluwalili mena ¹⁶yo iwalo, “Kaukavao yo duguwao, beyabeyana Yaluyaluwa Tabuna Deibida gamwana mena iwalo-masala Yudasa kaiwena. Ee walo yawasosi, bwaite sauga ana walo-masalane iyawatagiliko. Kaiwena saugana Yeisu kana tokalomagigili silau na sikabikalatan Yudasa isaguili kaiwena iya kamwasane iyakenayagili yo bodane iyoganli. ¹⁷Yo tauna kona Yudasa iya Yeisu ana tobenali yabo luwamai mena yo mekamakava

a 1:13 Boda esali Selot nuwanuwali Loma tomoliyao sitawoili Yudiya kalona mena.

kapaisowa toyawa.”¹⁸ (Na ana paisowa naenaena maisana mane siwolena, kabo ikalai yo bwatano yabo igimwalai yo kabo bwaine koina ibeku yo italuboita, diyana itaigali yo malisina iyawatagili.¹⁹ Yelusalema kana tomiya meuloili wasane sibenalan kabo siya kainali koina bwatano esana sipei Akelidama, kana bui bwaite Kwasine Bwatanona.)²⁰ Kabo Pita iwaloyoi iba, “Walo yawasosi, Deibida ana lelelele Buki Same kalona mena Yudasa kaiwena iyawatagiliko kaiwena iwaloba, ‘Ana nume kani ilaoma gaibuna. Kani nige tomo yabo imimiya ana numene kalona mena.’ Yo tabe Deibida ileleyoi iwaloba, ‘Tomo uloina kani tomone ana paisowa ikalai.’”

²¹⁻²² Yo Pita iwaloyoi iba, “Saugana talolokeikeile Guyau Yeisu mekalakava, ana babitaiso Yoni koina kanasiga ana sae bulibuli mena tomeli tupwaliyao mekalakavao simiyamiya mwa ginauli meuloina sigitai. Kaloli mena Yudasa miyalaena taloyai na yabo tagitesipwai na isaguila Yeisu ana toloyoi wasana taluwewasayani.”²³ Kabo tomo labui esaliyao sikeleisinagili, yabo esana Yosepa iya esana labuina Basabasi yo esana yaionana Yusito na tomo labuina esana Matayasi.²⁴ Muli mena sikawanoi Yaubada koina, siwalo “Guyau, kowa tomo meuloimai ama nuwatu ukwataili, kabo am gitesipwa tomo labui bwaite kaiweli kolimai kuyakenayagimai²⁵ yo Yudasa iyamiyalae yo iyamala am apositolo, kaiwena Yudasa bwaite paisowane ilogabaeni iboita ilau yanuwa wedowedolina koina.”²⁶ Mwa koina Yudiya mumugali gitesipwa kaiwena simuliya,^b na Matayasi esana siyasili kabo iya ilusae Yeisu ana apositolo ali boda koina yoli ilebeni mekanakavao.

Yaluyaluwa Tabuna ana lobima Pentikos koina

2¹ Saugana Yudiya ali soi kana kaliyate yabo esana sipei Pentikos^c iyawatagili Yeisu kana tomeliwo meuloili silogogoma nume lalakina yabo koina.² Kabo bulibuli mena dagugu yabo sibenalani besiele yaumai kaikaiwena daguguna, yo ali nume kalona meuloina iloyapowon,³ na ginauli yabo sigitai kana koleya besiele mayau kalapulupululuna memenana, ilobima itatagwaligwali kaigeda kaigeda kulukululu mena sitowa.⁴ Kabo Yaluyaluwa Tabuna iloyakalapowonli yo siyatun kaina uloina uloina kolili siedeede, besiele Yaluyaluwa Tabuna ana olena.⁵ Na sauganane bwaine koina taumanao simiyamiya Yelusalema koina sabi tapwalolo Nume Tabu koina. Siya tomo Yudiya simeli Yaubada

b 1:26 Veku labui sikalaili veku yabo koina Matayasi esana silele yo veku yabo koina Yosepa esana silele. Kabo veku labuine sikabi-labui-yagili nima kaigeda koina sinukuili nimali mena yo yabo sigabae-yatalu bwatano mena kabo sikalai esane siyasili.

c 2:1 Pentikos kana bui “kaliyate pipti”, esanane sipei kaiwena mwalelikwa soina imwawasi kabo pipti kaliyate simiyamiya kanasiga soine bwaite

koina silaomaya yanuwa yaulina dedei kaigeda kaigeda kolili. ⁶Saugana dagugune iyawatagili taumanaone tupwali sibenalani yo silogogoma kabo sigite-lobai Yeisu kana tomeliwo siedeedede taumanaowa kainali mena mwa kaiwena nuwali ipwanopwano lalakina. ⁷Yo taumanaone siwaloba, “Wagitai. Siya siedeededene meuloili Galili tomoliyao na nige kainali mena siedeedede. ⁸Gubesi na kita kaigeda kaigeda kainala mena tabenalani siedeedede? Kaiwena kita kainala uloina uloina. ⁹⁻¹¹Na kita Palitiya yo Midi yo Elami yo Mesopotemiya kana tomiyayao, yo Yudiya yo Kapadosiya yo Ponitiyo yo Eisiya yo Piligiya yo Pamipiliya yo Itipita yo Kiliti yo Alibiya yo tabe Libiya dedeinao Sailini salina mena. Tupwalao taumanao Loma koina talaoma. Tupwalao kita Yudiya yawasosi yo tupwalao nige Yudiya na iyamo nigwenigwe mumugana takalai yo Yudiya ali tapwalolo mena talusae. Na boda bwaitete, siya Yeisu kana tomeliwo, siwalowalo Yaubada ana paisowa kaikaiwena kaiwena na siedeedede kita meuloila kainala uloina uloina kolili.” ¹²Kabo meuloili me ali nuwapwanopwano sibomamo kolili siwalowalo, “Ginauli bwaite kana katai gubesi?” ¹³Na taumanaone tupwaliyao sitalatalawasi tomeliwone kolili siwaloba, “Boda bwaitete waila kaikaiwena sinuma-yalalaki-sosi.”

Pita ana edeedede boda kolili

¹⁴Na Pita yoli ilebeni salili mena itolo yo kainana lalakina mena iedeedede boda lalakina kolili iba, “Komiu Yudiya tomoliyao yo Yelusalema kana tomiya meuloimiu yagu walo kwabenalani, yo nuwamiu simayale ¹⁵yakato kai nige kanunuma kabaleya besiele ami nuwatune. Sauga bwaite naen (9) koloki malala. Kita nigele mumugala besiele oine tanuma malamalala. ¹⁶Tawae wagitagitai sauga bwaite Yaubada iwalo-masalanako baguna palopita Yoeli gamwana mena, iwaloba, ¹⁷Naga sauga ana kaba mwawasi koina, Yaluyaluwagu yasuwai tomo meuloili kolili, kabo natumiyao tataoliyao yo sinesineoliyao sipalopisai yo ami kilakaiwo yakenayan sigitaile, yo ami tautaubalao kenoliyao sikenoi. ¹⁸Walo yawasosi, sauga bwaine koina kani Yaluyaluwagu yasuwai yagu topaisowao tataoliyao yo sinesineoliyao kolili, yo siwalo-masala kaiwegu. ¹⁹⁻²⁰Kabo ginauli kaba nuwa pwanopwano yaginaulili bulibuli mena dabwelo iboniboniyai yo waikena ibalagiya kana gite besiele kwasine. Yo ginauli kilakilala kani yaginaulili yanuwa yaulina mena. Kwasine yo mayau yo bogau balubaluna kani siywatagili kabo muli mena yatala kana sauga mena Guyau ana kaliyate lalakina yo ana wasawasa siywatagilima. ²¹Yo analiyao siyoga Yaubada koina sagu kaiwena kani ileboili.’ ”

²²Pita iwaloyoi iba, “Tomo Isileli, walo bwaite kwabenalagili. Yaubada Yeisu Game Nasaleta ana loina yo ana kaiwe iyakena-yagimiuko, kaiwena ginauli kaba nuwapwanopwano yo ginauli kaikaiweli iginaulili

Yesu nimana mena. Wakataiyako bwaimwa kaiwena mwa ipaisowaili luwaluwailimi mena. ²³Beyabeyana Yaubada Yesu kaiwena iloina, yo tawae tem ilobai yanuwa yaulina mena Yaubada ikataiyako, na komiu wakalomagigilan yo ami loina mena tomo naenaeli siyakelose yo iboita.

²⁴Na Yaubada boita ana dedei mena Yesu ileboi yo ikele-yatoloyoi, kaiwena nige sowasowana boita ana kaiwe koina imiyayai. ²⁵Bwaite Yesu kaiwena beyabeyana Deibida iwaloba, ‘Yeoba yagitai mangu mena imiyayai. Yo sauga meuloina iyaele ulaulagu mena imiyamiya, ikabiyakaiweyau na tabu yabebelu. ²⁶Bwaite iya kaiwena kategu iyaliyaya lalakina yo kainagu mena yatobatobali. Bwagana tem yaboita, Yaubada ana waloyameli yanuwatu-kalatan yo me yagu katepatu.

²⁷Kaiwena nige sowana kusikotanagau na yamiyamiya salai mena. Tabe kani nige kutatalam am topaisowa yakayakasisina yona ibobowa.

²⁸Yawasi miyamiya yaina kana kamwasa kuyakenayagauko. Kabo saugana nimam mena yamiyamiya kani yaliyaya kategu iloyapowon.’ ”

²⁹Muli mena Pita iwaloyoi iba, “Kaukavao, yawalo yawasosi kolimiu, takataiyako tubula Kin Deibida iboitako yo sipului salaina iyaelete imiyamiya sauga kabona. ³⁰Iya palopita yo Yaubada ana waloyameli koina imeli. Yaubada waloyameli kaikaiwena yabo iginauli yakato Deibida tubuna yabo iyamala kin besiele iya. ³¹Deibida ikatai tawae naga Yaubada kani iginauli saugana Mesaiya ikele-yatoloyoi kabo iwaloba, ‘Yaubada, nige sowana kusikotanagau na yamiyamiya salai mena. Tabe kani nige kutatalam am topaisowa yakayakasisina yona ibobowa.’ ³²Yaubada iya Yesu ikele-yatoloyoi boita mena na kai kagitai mwa kakawa-yawasosi. ³³Kabo ikeleisinan isae bulibuli mena imiyamiya Yaubada ulaulana mena yo Yaluyaluwa Tabuna ikalai Tamana koina besiele ana waloyameli. Yo muli mena isuwai kolimai. Ee bwaimwa wagitagitai saugana kaedeede kaina uloina uloina kolili na kwabenalan. ³⁴Deibida nige meyona isasae bulibuli mena na iyamo iboma iwaloba, ‘Yaubada iwalolau yagu Guyau koina iba, Kumiyasio ulaulagu mena, ³⁵kanasiga kam tokalomagigiliwo yapei-yataluli kaem yaulina mena.’ ”

³⁶Yo Pita iwaloyoi iba, “Tomo Isileli meuloimiu, bwaite kaiwena yawalo kolimiu, wakatai namwanamwai Yaubada Yesu ipeiseyan iya Guyau yo Mesaiya, bwaite Yeisune iya mwa komiu kwayakelose.” ³⁷Saugana bodane bwaite walone sibenalan kateliyao siwakaka kabo siwalo Pita yo apositolo meuloili kolili siba, “Kamakavao, na kani tawae kapaisowai?”

³⁸Yo Pita kainali iyamaisa iwaloba, “Kaigeda kaigeda ami pwanoli kolili kwanuwabui na kayababita somiu Yesu Keliso esana mena kabo ami pwanoli Yaubada inuwatu-pwaikili yo Yaluyaluwa Tabuna wakalai iya Yaubada ana mulolo. ³⁹Kaiwena Yaubada ana waloyameli kaiwemiu, tubumiyao kaiweli, yo tomo meuloili kelamamalawe mena kaiweli,

meuloili tem ala Yeoba Yaubada igitesipwaili iyoganli silaoma koina.”

⁴⁰Pita ana walo meuloina koina iyadidigali yo iwalo kaiwe kolili iba, “Kwanuwabui, kisi yaso yauyauleli ali naene maisana kwalobai.”

⁴¹Kabo tomo sibaibaiwa Pita ana walo koina simeli kabo sibabitaiso. Na kaliyatenane koina tomo kali baibaiwa tili tausana (3,000) siyamala Yesu kana tomeliwo waluwaluli.

Tomeliwo bagubagunali mumugali

⁴²Meuloili sitalamwagili sauga meuloina apositolo ali yakayakatai sibenalan. Siyaboda kaigeda yo sakalamenti sikele-toyawai Yesu ana boita kana nuwatu kalatan kaiwena yo me ali nuwalobi sikawakawanoi Yaubada koina. ⁴³Kabo tomo kaigeda kaigeda Yesu esana siyakasisiyan yawasosi kaiwena apositolo kilakilala yo ginauli kaba nuwa pwanopwano sibaibaiwa siginaulili mwa tomo meuloili nuwali iyai. ⁴⁴Sauga meuloina tomeliwo siyaboda kaigeda yo ali gogo kaigeda yo sipaisowa toyawa. ⁴⁵Ali gogo wasawasa sigimwala-yagili yo tabe maisana mane sikalai yo siwolena yaiya tem polowe koina. ⁴⁶Kabo kaliyate kaigeda kaigeda kolili Yesu kana tomeliwone simiyagogo Nume Tabu koina, na ali nume mena kawa-elieliyam kanna koina sikekan toyawa me ali yaliyaya yo tabe me ali nuwalobi. ⁴⁷Yo Yaubada sitobatobalan yo tabe tomo meuloili ali paisowa sikawa-namwanamwayan. Kaliyate kaigeda kaigeda tomo tupwaliyao sinuwabui yo simeli Yesu koina yo Yaubada ileboili mwa Yesu kana tomeliwo ali boda ilalalalaki.

Tomo yabo kaena naenaena Pita ikabi-namwanamwai

3 ¹Kaliyate yabo tili koloki lolau mena kawakawanoi kana sauga koina Pita te Yoni silalau Nume Tabu koina sabi kawanoi. ²Kaba lusaene bwaite esana Kana Koleya Namwanamwasosina, tomo yabo kaena belubeluna sinana ikabiyan naenaena imiyamiya. Kaliyate kaigeda kaigeda sikalai silawan Nume Tabu gamwanane koina na ikawakawanoi mane kaiwena tomo kolili tem silulusae Nume Tabune koina. ³Saugana Pita te Yoni igitaili silulusae Nume Tabune koina, kabo ikawanoi kolili tem ginauli yabo siwolena koina. ⁴Kabo Pita te Yoni simankulakulai yo Pita iwaloba, “Manim ilaoma kolimai.” ⁵Mwa imankulakulaili yo inuwanuwatu yakato kani ginauli yabo siwolena koina. ⁶Kabo muli mena Pita iwalo, “Siliba yo gole nigele kolyau, na tawae bwaite kolyau kani yaeyawa. Yesu Keliso Game Nasaleta esana mena yawalo koliwo, kutolo yo kulokeikeile.” ⁷Kabo Pita tomone ikabilau nima ulaulana mena yo itabeyatolo. Sauganane koina kaena meuloina tubweliyao sikaikaiwe. ⁸Isagena-tolo yo ilokeikeile mekanakavao Pita te Yoni silusae Nume Tabu kalona mena ilokapukapusele yo Yaubada itobatobalan. ⁹Tomo meuloili sigitai ilokeikeile yo ilokapukapusele yo Yaubada itobatobalan, ¹⁰kabo

sikatai iya bwaine tomowa imiyasio ikawakawanoi kaba lusae esana Kana Koleya Namwanamwasosina koina mwa koina kateli sipitali yo nuwali ipwanopwano ana namwanamwa kaiwena.

Pita ana edeedede Nume Tabu kalona mena

¹¹Tomone Pita te Yoni ikabikalatagili siya siyaele kaba lokeikeile yabo Nume Tabu kalona mena esana siba Solomon Ana Dedei. Sauganane koina tomo sigitai kabo nuwali ipwanopwano ana namwanamwa kaiwena mwa sisagena silau kolili. ¹²Kabo Pita igitaili yo iwalo kolili iba, “Tomo Isileli, tawae kaiwena katemiu sipitali? Tabu kwanuwanuwatu yakato kai kaboma ama kaiwe mena o namwanamwa mena tomo bwaite kakabinamwanamwai yo ilokeikeile. ¹³Tubulao Abelamo, Aisake yo Yakobo ali Yaubada ana topaisowa Yesu ipeiseyan kaba miya wasawasana ikalai. Na komiu tauna kona Yesu kwatalamwan toloinao kolili sabi unuyamatena. Pailato nuwanuwana ilivasi na iyamo komiu kwasikote. ¹⁴Yesu iya tomo namwanamwana yo iya tomo yakayakasisina na iyamo komiu kwasikotanan. Kabo wakawanoi Pailato koina tem tounuyamate yabo ilivasi kolimiu. ¹⁵Mwa koina Yesu bwaimwa yawasi yaina kwayakelose yo iboita. Muli mena iya Yaubada ikele-yatoloyoi boita mena. Yo kai kagitaiyako mwa tabe kayawayawasa. ¹⁶Yesu esana kameliyan yo tabe esana ana kaiwe koina tomo bwaite namwanamwa yo kaiwe ilobai. Bwaite paisowane wagitai na wakatai tomone bwaite koina meli kana paisowa Yesu esana mena. Walo yawasosi, Yesu kameliyan mwa tomone bwaite ikabinamwanamwai. ¹⁷Kaukavao, walo yawasosi, tawae komiu yo ami tautaubalao mekamikavao waginauli Yesu koina kana dudulai nige wakakatai. ¹⁸Na beyabeyana Yaubada iwalo-masala palopitao gamwali mena yakato naga ana Mesaiya kamkamna ilobai kabo kabona ana walo-masalawa iyawatagiliko nimamiu mena. ¹⁹Bwaite kaiwena yawalo kolimiu, kwanuwabui mumugamiu naenaeli kolili yo kwalau Yaubada koina na ami naene ideuli-gabaegili. ²⁰Tem waginauli besiele kani Yaubada mekamikava yo yaluyaluwamiyao me ali yaliyaya yo kabo Mesaiya iyawasa kolimiu iya igitespwai kaiwemi, bwaite Yesu. ²¹Iya imiyamiya bulibuli mena kanasiga Yaubada ginauli meuloina iyawaluwaluili besiele ana waloyameli sauga beyabeyana ana palopitao yakayakasisili gamwali mena siwalo-masalan. ²²Walo yawasosi Yaubada ana Mesaiya iyawasayamako. Besiele baguna Mosese iba, ‘Yeoba ami Yaubada naga palopita yabo iyawasa kolimiu besiele yau iyawasayau. Palopitane kani iyawatagilimaya ami boda luwana mena. Tawae tem kani meuloili iwalowegili kolimiu, kwabenalagili. ²³Analiyao tem palopitane kainana nige sibebenalan Yaubada ikelegabaegili yawasosi ana bodao kolili.’ ²⁴Yo tabe palopitao sibaibaiwa, iyatubu Samuela koina yo mulimuliyali, siya Yaubada ana walo sipalopisai, siwalo-masala

tawae iyawatagiliko sauga kabona koina. ²⁵Yaubada ana waloyameliwa palopita siwalo-masalagiliko komiu kaiwemiu. Tabe ana walo-mulolo yo namwanamwa kani kwalobai besiele Yaubada iwaloymeli tubumiyao kolili. Kaba gite yabo bwaite, Yaubada iwalo Abelamo koina iba, “Tubum ana paisowa kaiwena naga yanuwa yaulina tomoliyao yawalo-muloloi yo namwanamwa silobai.” ²⁶Walo yawasosi, Yaubada iwalo-muloloi kaiwena ana topaisowa namwanamwana igitesipwai bagunayan yo iyawasa kolimiu na tem ikabi-yanuwabuimiu yakato mumugamiu naenaeli kwasikotanagili yo lebo kwalobai.”

Yudiya ali toloinao Pita te Yoni siyatata-yagili

4 ¹Saugana Pita te Yoni siyaele tomo kolili siedeede topwaoliyao mekalikavao Nume Tabu kana pilisiman ali tobaguna yo Sadusiyao silaoma kolili. ²Me ali munamunai kaiwena apositolo tomo siyakayakataili siwaloba, “Yeisu itoloyoiko yo tabe takatai toboita naga kani sitoloyoi.” ³Kabo sikabikalatagili yo silawagili sipeili deli mena kaiwena iboboniyai na sisanasana bwaliga siyatata. ⁴Na tomo sibaibaiwa siya Pita ana guguye sibenalan mwa sinuwabui. Sauganane koina tomeli ali boda ilalalalaki yo kali baibaiwa besiele paibi tausani (5,000). ⁵Kaliyate mena kabo Yudiya ali tobaguna yo tautaubalao yo lolina kana toyakayakatai, ⁶yo tabe topwaoli lalakina Anasa mekalikava ana susu tupwaliyao besiele Kaiyapa, Yoni, Alekesenda yo tabe tupwaliyao silogogoma ali kaba logogo mena Yelusalema koina. ⁷Siloinayagili Pita te Yoni sitolo manli mena yo sineli siwaloba, “Yaiya ana kaiwe koina yo yaiya esana koina ginauli bwaite waginauli?” ⁸Pita Yaluyaluwa Tabuna iloyakalapowon kabo iwalo kolili iwaloba, “Komiu ama tautaubalao yo tobagunao, ⁹kaliyate kabona kwanelima kaiwena tomo kaena naenaena kasagui na kwawalo gubesi mwa inamwanamwa. ¹⁰Kabo nuwanuwamai wakatai yo tomo Isileli sikatai Yeisu Keliso Game Nasaleta iya kwayakelose na Yaubada ikele-yatoloyoi boita mena, esana koina tomo bwaite itolo manimiu mena yo inamwanamwa yawasosi. ¹¹Yeisu iya kaiwena mwa Buki Tabu iba, ‘Vekune bwaite wakalai nume waginauli kabo komiu tokabikabi vekune wakawa-naena-nae-yani yo kwasikotanan kabo Yaubada vekune ikalai ipei veku kaikaiwena ana kaba miya koina.’ ¹²Yo iya ibomamo sowasowana ileboila, nige yabo tomo esana besiele yanuwa yaulina mena na koina lebo talobai.”

¹³Toloinaone kateli sipitali kaiwena silobai Pita te Yoni siedeede besiele tomo bwagabwaga na iyamo siedeede me ali katepatu yo me ali kaiwe. Kabo siwaloba, “Ee, walo yawasosi, tomone labuine tauna kona Yeisu yo ana bodao mekalikavao silolokeikeile.” ¹⁴Na nige sowasowali Pita kainana siyamaisa kaiwena sigitai tomone siwoisiyako Pita te Yoni mekanakavao sitotolo. ¹⁵Topwaoli lalakili siloina apositoloyao

siyawatagili yauli mena na siya sibomamo siedeede. ¹⁶Kabo sineli siwaloba, “Gubesi, tawae kani taginauli tomone kolili? Kaiwena tomo meuloili Yelusalema koina sikatai ginauli kaba nuwapwanopwano lalakina siginauli na nige sowasowana tauvalayani. ¹⁷Na tayadidigali tabu sauga yabo esa bwaite siguguguyeyan yoi. Genuwala wasane idebalala tomo meuloili kolili.” ¹⁸Kabo siyoganyoilima kolili siwaloba, “Tabu sauga yaboyoi Yeisu esana waguguguyeyan yo kwayakayakatai-yani tomo kolili.” ¹⁹Na Pita te Yoni kainali siyamaisa siwaloba, “Gubesi, tawae ami nuwatu toisabo nuwatu dudulaina Yaubada manna mena, kainamiu kabenalan o nuwana Yaubada kainana kabenalan? ²⁰Ginauli bwaite kagitaili yo kabenalagili kaiwena nige sowasowamai kamwanou edeede.” ²¹Kabo siyadidigali siwaloba, “Tem wasanane kwaluwewasayani yoi kani nae yabo kaginauli kolimiu.” Mwa siloina silivasili kaiwena nige kamwasa yabo sinunuwatu-lobai na siyakamkamnali, sikatai tomo meuloili Pita te Yoni ali paisowa sigitai yo Yaubada sitobatobalan. ²²Kaiwena tobelune ana bolime poti (40) ilogabaen na sikabi-namwanamwai Yaubada ana kaiwe mena.

Tomeliwo sikawanoi Yaubada koina ana kaiwe kaiwena

²³Kabo Pita te Yoni silivasili yo silau kalikavao kolili kabo topwaoli lalakili yo tautaubalao kainali siwalo-masalan kolili. ²⁴Wasa bwaite sibenalan kabo meuloili ali nuwatu kaigeda kabo sikawanoi Yaubada koina siwaloba, “Guyau Tomiyasaesosi, bulibuli yo yanuwa yo kalita yo ginauli meuloili kaloli mena kali toyamayale kowa. ²⁵Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe koina beyabeyana am topaisowa tubumai Deibida ipalopisai iwaloba, ‘Tawae kaiwena dedei uloili tomoliyao simunamunai yo sikalekaleya Yaubada koina? Tawae kaiwena siyaboda kaigeda yo siloina yakato sikaleya? Na nige sowasowali siginauli. ²⁶Yanuwa yaulina ali kinyao yo toloinao siyaboda kaigeda yo sikatububu sabi kaleya Yaubada yo ana Mesaiya kolili.’ ²⁷Walo yawasosi, yanuwa bwaite koina Elodi yo Pontio Pailato mekalikavao dedei uloili tomoliyao yo tabe boda Isileli siyaboda kaigeda siloina na sikaleya am topaisowa yakayakasisina am Mesaiya Yeisu koina. ²⁸Ee walo yawasosi, siyaboda kaigeda yo siginauli besiele am loina yo am nuwatu bagubagunanawa koina. ²⁹Guyau, tem sowasowana ugitali ali yadidigane kaiwena siwalowalo kolimai kabo kutalamwagimai am topaisowao me ama katepatu na am walo kaluwewasayani. ³⁰Nimam kuyagayan na tokasiebwo kuwoisili yo ginauli kaikaiweli yo kilakilala yo ginauli kaba nuwapwanopwano uginaulili am topaisowa yakayakasisina Yeisu esana mena.” ³¹Saugana ali kawanoi siyemwawasi nume mena simiyamiya yo nume inuku. Kabo meuloili Yaluyaluwa Tabuna iloyapowonli yo tabe me ali katepatu na Yaubada ana walo siyawasayan.

Yeisu kana tomeliwo meuloili ali gogo siyauyagili luwali mena

³²Tomeliwo meuloili ali nuwatu kaigeda yo ali gogo meuloili sitalamwagili kalikavao kolili, nige yabo yaiya iwawalo, “Bwaite yau gogo.” ³³Apositoloyao Guyau Yeisu ana toloyoi siyawasa me ali kaiwe yo Yaubada tomeli meuloili iwalo-muloloili. ³⁴Kaloli mena nige tobubutuma yawasosi yabo ipapagan, meuloili me ali bwatano yo me ali nume. Sauga tupwana ali gogone sigimwala-yagili yo mane sikalai, ³⁵yo siwolena apositoloyao kolili kabo siyauyan siwolena yaiya tem polowe koina. ³⁶Mwa tomo yabo esana Yosepa, ana boda Libai, ilaoma yanuwa Saipilosi, esana labuina apositoloyao sipei Banabasi. Na esanane Banabasi kana katai bwaite, tokabiyakaiwe. ³⁷Na tomo bwaite ana bwatano igimwala-yani yo tabe manene ikalai yo ilau iwolena apositoloyao kolili.

Ananaiyasi yo Sapaila ali mwakota

5 ¹Na tomo yabo esana Ananaiyasi yo wainena esana Sapaila ali bwatano sigimwala-yani yo tabe manena sikalai. ²Siya yoli labuine ali nuwatu kaigeda kabo tomone mane tupwana ikabikalatan yo tupwana ilau iwolena apositoloyao kolili. ³Muli mena Pita iwalo Ananaiyasi koina iba, “Tawae kaiwena Seitani katem iloyakalapowon yo am nuwatu iloinayan kabo Yaluyaluwa Tabuna kumwakotayan? Ugitai am bwatano maisana tupwana ukwalaiyako kuboma kaiwem. ⁴Saugana bwatano imiyamiya kolimiu yo kowa kuloinayan kabo ugimwala-yani manena ukwalai kowa am mane. Gubesi mwa mwakota uginauli yakato mane meuloina bwaite ukwalaiyama? Kai nige kumwamwakota-yagimai. Bwaite Yaubada kumwakotayan.” ⁵⁻⁶Ananaiyasi walone ibenalan kabo ibeku yo iboita. Kabo kilakaiwo sitolo kwapina sisuma yo sikalai sikele-yawatagilan silawan sipei salai mena. Saugana yanuwa tomoliyao wasane bwaite sibenalan simatausi lalakina.

⁷Tupwana sauga imamalawe kabo Sapaila ilau ilusae nige ikakatai tawae iyawatagili. ⁸Kabo Pita ineli koina iba, “Kuwalo yawasosi kolyau. Kowa yo wainem Ananaiyasi ami bwatano maisana meuloina bwaite?” Kabo kainana iyamaisa iba, “O, meuloina bwaite ikalaiyama.” ⁹Pita iwalo koina iba, “Tawae kaiwena kowa yo wainem yakato tem sowasowamiu Guyau Yaluyaluwana kwamwakotayan yo kwabatoko ami naene maisana kani nige kwalolobai? Ugitai, kilakaiwo wainem silawanako sipei salai mena siya siyaele sitotolo gamwa mena na sisanasana tabe sikalaiyoivo.” ¹⁰Sauganane koina ibeku-talu Pita kaena mena iboita. Muli mena kilakaiwo silaoma silusae sigitai iboitako kabo sikalai siyawatagilani yo silawan sipei wainena salaina salina mena. ¹¹Kabo tomeliwo meuloili yo analiyao wasane sibenalan simatausi lalakina.

Apositoloyao tokasiebwa sibaibaiwa siwoisili

¹²Apositoloyao kilakilala yo ginauli kaba nuwapwanopwano sibaibaiwa siginaulili tomo manli mena. Sauga meuloina tomeliwo meuloili

simiyagogo Nume Tabu dedeina yabo koina esana sipei Solomon ana dedei. ¹³Yanuwa tomoliyao simatausi kabo genuwali tomeliwo bodaline luwali mena silusae. Na iyamo siyakasisi-yagili yo sikawa-namwanamwa-yagili. ¹⁴Na iyamo tomeliwo ali boda ilalalalaki isaesaeyoi mwa kaiwena tupwaliyao tatao yo sinesineo sibaibaiwa simeli Guyau koina. ¹⁵Tomo apositoloyao ali paisowa sigitai kabo silau tokasiebwa sikalaili yo silawagilima kamwasa papalina mena yo ali kaba keno pwatali mena sipeili sikenokeno na tem Pita ilalau yo makamakayauna lolonna ilobi kolili na sinamwanamwa. ¹⁶Yo tomo meuloili silaomaya yanuwa kikiuli Yelusalema salina mena kabo tokasiebwa yo siya yaluyaluwa biki silusae kolili sikalailima apositoloyao kolili na meuloili siwoisili.

Apositoloyao sipeili deli mena

¹⁷Topwaoli lalakili ali tobaguna me kana tosagu siya boda Sadusi meuloili kalomagigili yo lamwa-polowe kateliyao sipowon. ¹⁸Mwa apositoloyao sikabi-kalatagili yo sipeili deli mena. ¹⁹Na boniyai mena Guyau ana anelose yabo ilau deli kana gamwa isoke kabo apositoloyao iyoganli siyawatagili. ²⁰Kabo iwalo kolili iba, “Kwalau yo kwatolo Nume Tabu kalona mena yo yawasi waluwaluna wasana kwayawasayan tomo kolili.”

²¹Malala kikiuna kabo siginauli besiele anelose ana walo kolili. Silau silusae Nume Tabu kalona mena yo siyatubu siyakayakatai tomo kolili. Na topwaoli lalakili ali tobaguna mekana tosaguwo sibatoko apositoloyao siyaele deli mena kabo walo siyawasa toloinao kolili na silaoma apositoloyao sabi yatala-yagili. Yo tabe Nume Tabu kana pilisiman siyawasali silau na tem apositoloyao siyoganlima deli mena. ²²Na saugana silau siyawatagili deli mena apositoloyao nige silolobaili kabo sipileyoi yo silau toloinao ali wasa siwolegili siwaloba, ²³“Saugana kalau kayawatagili deli mena kagitai gamwa sikausi yawasosi togitekalatan kagitaili siyaele sitotolo gamwa mena na saugana gamwa kasokeli yo kalusae tomoliyaowa nigele.” ²⁴Walo bwaite sibenalan kabo topwaoli lalakili yo pilisiman ali tobaguna nuwali ipwanopwano sinuwanuwatu siwaloba, “Gubesi bwaite? Tawae yabo iyawatagili?”

²⁵Kabo tomo yabo ilau toloinao kolili yo iwaloba, “Wagitai. Tomoliyaowa kwapepeiliwa deli mena siyaele sitotolo Nume Tabu kalona mena siyakayakatai tomo kolili.” ²⁶Mwa koina Nume Tabu kana pilisiman ali tobaguna mekanakavao boda tupwaliyao silau apositoloyao siyoganli kikiuna kikiuna silawagilima toloinao kolili. Nige sowana sitabe-sikosikoko-wagili, kaiwena simatausi kisi tomo simunamunai kolili na siunuili veku mena. ²⁷Kabo apositoloyao siyatololi Yudiya ali toloinao manli mena kabo topwaoli lalakili ali tobaguna iwalo kolili iba, ²⁸“Kawalo-kausimiuko tabu Yeisu esana kwayayakayakatai-yani yoi. Na

ama loina nige kwabebenalani, wasa bwaite kwayadabalala Yelusalema meuloina kalona mena. Yo tabe kwayakewaimai ana boita kaiwena.”

²⁹Pita mekanakavao kainali siyamaisa siba, “Yaubada iya kainana kabenali-bagunayan kabo muli mena tomo. ³⁰Tubulao ali Yaubada Yeisu ikele-yatoloyoiyako boita mena bwaite iya wakoyapatu kelose mena yo iboita. ³¹Yaubada Yeisu ipeiseyan imiya nima ulaulana mena mwa iya kala tobaguna yo kala Tolebo. Kabo Yeisu koina sowaswana Isileli sinuwabui ali pwanoli kolili yo Yaubada ali pwanoli inuwatu-pwaikili. ³²Yo kai ginauli bwaitete kagitai kayawayawasayan yo tabe iya Yaluyaluwa Tabuna besiele ipaipaisowa. Yaluyaluwane bwaite Yaubada iwolewolena tomo kolili siya analiyao ana walo sibenalan.”

³³Yudiya ali toloinao walo bwaite sibenalan kabo simunamunai lalakina mwa nuwanuwali apositoloyao siunuyamateli. ³⁴Kabo kalikava yabo esana Gameliela iya Palisi ali boda yo loina kana toyakayakatai yabo tabe tomo meuloili siyakasisiyan kabo itolo iwalo apositoloyao sipeili ganamuli mena sauga kikiunamo. ³⁵Muli mena iwalo kolili iba, “Isileli tomoliyao, kwanuwatu namwanamwa muli mena kabo tomone kali loina waginuilili. ³⁶Beyabeyana Teudas iyawatagili yo iwalo yakato iya tobaguna lalakina yabo. Ana boda ikalaili kali baibaiwa powa andeledi (400) muli mena tomo yabo iunui yo iboita mwa kana tomuliyayao sitatagwaligwali kabo ana boda imwawasi yo nige yaboyoi imiyamiya. ³⁷Muli mena kabo Yudasa iya game Galili iyawatagili Sensisi kana sauga mena. Yo boda yabo ibagunayagili na iyamo tomo yabo iunui yo iboita kabo ana tomuliyayao sitatagwaligwali yoi. ³⁸Mwa yawalo kolimiu tabu tawae yabo kwapapaisowai tomone kolili. Kwalivasili kaiwena tem sibomamo ali nuwatu mena ginauliline siginuilili kani nuwatuline simwawasi. ³⁹Na iyamo tem nuwatune ilaomaya Yaubada koina nige sowasowamiu ali paisowa kwawalokausi. Kwabomamo kwanuwatu namwanamwa kisi wakalekaleya Yaubada koina.”

⁴⁰Gameliela ana walo kanakavao sibenalan kabo apositoloyao siwalo silusaema yo sisapili yo siwalo kolili tabu Yeisu esana siwalowalowen yoi kabo silivasili. ⁴¹Apositoloyao toloinao silogabaegili me ali yaliyaya lalakina kaiwena Yaubada ana nuwatu besiele kolili sowasowali Yeisu esana kaiwena kamkamna yo mwalimwaline silobai. ⁴²Kaliyate kaigeda kaigeda Nume Tabu kalona mena yo tomo ali nume mena wasa namwanamwana siyakayakatai-yani yo siguguguyeyan siwalo, “Yeisu iya Mesaiya”.

Apositoloyao kali tosagu yoli seben sigitesipwaili

6 ¹Sauganane koina tomeliwo ali boda ilalalalaki isaesae. Kaloli mena boda labui simiyamiya, boda yabo siedeedede kaina Giliki koina yo boda yabo siedeedede kaina Ibeliu koina. Na siya tokaina

Giliki sietaetalapili siba, “Kaliyate kaigeda kaigeda tem kan sisoiyagili kwabukwabuli kolili kai ama kwabukwabuliwo nige sinunuwatu-kalatagili.” ²Mwa koina apositolo yoli tuwelo tomeliwo siyoganli kolili siedeedede siwaloba, “Kai nige sowana kan kana yauya kaginauli na Yaubada ana walo kana yakayakatai kapei-suwalan. ³Kaukavao, luwaluwalimiu mena tomo yoli seben wagitesipwaili siya Yaluyaluwa Tabuna sonoga iloyapowonli yo paisowane taolena kolili na sigitekalatan. ⁴Mwa kai ama sauga meuloina katalamwan kawanoi kaiwena yo besiele tabe Yaubada ana walo kana yakayakatai kaiwena.” ⁵Tomeli meuloili apositoloyao ali nuwatu siyaliyaya kaiwena. Mwa sigitesipwaili Sitibeni iya tomeli yawasosi yabo yo Yaluyaluwa Tabuna iloyapowon, tabe Pilipi, Polokolasi, Nikano, Timoni, Pamenasi yo Nikolasi iya game Antioki yo tauna kona nigwenigwe ikalai mwa Yudiya ali tapwalolo koina ilusae. ⁶Siya bwaite siyatololi apositolo manli mena kabo apositoloyao nimali sipei kulukululi mena sikawanoi kaiweli yo siwalo-muloloi yakato ali paisowa siyatutubu kaiwena.

⁷Mwa koina Yaubada ana walo bwaimwa wasana namwanamwana ikinkin ilalalaki ilaulau Yelusalema koina. Tabe Yudiya topwaili sibaibaiwa wasana namwanamwana sibenalan yo sinuwabui.

Sitibeni sikabikalatan

⁸Kabo Sitibeni iya Yaubada ana mulolo yo ana kaiwe iloyakalapowon, kilakilala yo ginauli kaba nuwa pwanopwano iginaulili tomo manli mena. ⁹Yo tomo Yudiya ali boda yabo sitolo na Sitibeni sikalomagigilan. Bodane esana sipei Tolivalivasi. Siya silaomaya yanuwa Sailini, Alekesendaliya yo tabe dedei Silisiya yo Eisiya mekalikavao. Siya Sitibeni mekalikava sigamwapakiki. ¹⁰Yo nige sowasowali Sitibeni siwalo-yamwanou kaiwena ana walo sonoga ilaomaya Yaluyaluwa Tabuna koina. ¹¹Kabo wadam mena bodane silau tomo tupwaliyao kolili siba, “Kwatolo yo mwakota waginauli Sitibeni kaiwena yo kwawalolau tomo kolili yakato Sitibeni Mosese yo Yaubada ipeiyataluli.” Yo siginauli besiele. ¹²Walone bwaite kaiwena tomo siula-munamunai molosili yo tabe besiele siya tautaubalao yo loina kana toyakayakataiyao. Kabo bodao bwaite silau Sitibeni sikabikalatani yo silawani Yudiya ali toloinao meuloili kolili siya silogogomako. ¹³Yo bodaone tomo tupwali sikalaili yo walo mwakomwakota siwolegili na saugana toloinao siyoga-luseyagili ali logogo mena tomone siba, “Tomo bwaite Sitibeni sauga meuloina ala Nume Tabu yo Mosese ana loina isinalili. ¹⁴Kabenalan iwalo yakato Yeisu game Nasaleta Nume Tabu bwaite ikele-gwaligwali, na kala kulutubu mumugaline silaomaya Mosese koina yakato ibuili.” ¹⁵Toloinao meuloili simiyagogo simiyamiya Sitibeni simanman-kulakulai yo kana koleya sigitai kana gite besiele anelose yabo kana koleya.

Sitibeni iguguye Yudiya ali toloinao kolili

7 ¹Yo topwaoli lalakina Sitibeni ineliyan iba, “Gubesi ali yakewa kaiwem, walo yawasosi o nigele?” ²Sitibeni kainana iyamaisa iba, “Kaukavao yo Tamaguwao, yagu walo bwaite kwabenalani. Sauga beyabeyana koina Yaubada Tomiyasaesosi itolo-mayale tubula Abelamo koina saugana iyaele Mesopotemiya kabo muli mena Abelamo ilau imiya yanuwa esana Elana. ³Yaubada iwalolau koina iba, ‘Am yanuwa yo am susu tomoliyao kulogabaegili, yo kulau dedei bwaine naga kabo yayakenayagiwo. ⁴Mwa Abelamo dedei Salidiya ilogabaen yo ilau imiya Elana. Tamana ana boita mulina mena kabo Yaubada iyawasa ilaoma ala dedei bwaite koina tamiyamiyane. ⁵Sauganane koina Yaubada nige bwatano yabo iwowolena Abelamo koina, nigele molosi. Na iyamo iwaloyameli koina yakato iya Abelamo yo tubunao naga bwatano bwaite siloinayan ali bwatano. Bwagana Abelamo nige natuna ipapagan na iyamo Yaubada waloyameline ipei-bagunayanako koina. ⁶Yaubada iwalolau koina iba, ‘Tubumwao naga simiya-taumana dedei uloina koina yo yanuwa tanuwagaliyao paisowa polopolowena siwolena kolili sipaisowai bolime powa andeledi (400) kamkamna koina simiyamiya dedeine koina. ⁷Tomone siya tubumwao siyakamkamnali kani yayatala-yagili yo tubumwao kani siyawatagilima yanuwane koina yo sipwalou koliyau dedei bwaite koina.’ ⁸Kabo Yaubada waloyameli kaikaiwena iginauli Abelamo koina yo iwalo tatao yoli isuli kwapili sitom-gabaegili waloyameline kana kilakilala. Mwa Abelamo natuna Aisake sikabi kabo kaliyate eit (8) imwawasi yona isuna kwapina sitom-gabaen, bwaimwa tomo Yudiya ali kilakilala nigwenigwe kaiwena. Muli mena Aisake natuna Yakobo yo Yakobo natunao siya kita tubulao yoli tuwelo.”

⁹“Yabo luwali mena esana Yosepa kanakavao yoli ilebeni siya silamwapoloweyan yo sikalomagigilan mwa sigimwala-yani tomo uloili kolili silawan Itipita. Na iyamo Yaubada mekanakava, ¹⁰mwa ileboi kana polowe meuloina koina. Sonoga namwanamwana iwolena koina yo Itipita ali kini esana Pelo igite-lobai yo Yosepa ikawa-namwanamwanyi, kabo ipei Itipita ali gavana yo besiele kini ana nume lalakina yo nume dedeina iloinayan. ¹¹Guliyam lalakina Itipita meuloina koina, yo besiele Kenani miya polowe iyawatagili mwa tubulao Kenani koina nige kali ipapagan. ¹²Yakobo wasa ibenalan yakato kan iyaele Itipita koina yo natunao tatao kita tubulao iyawasali silau Itipita ali lau bagubagunana. ¹³Saugana sivivilayoi labuina Itipita koina yo Yosepa iboma iyamayale kanakavao kolili iba, ‘Yau kamikava Yosepa’ yo kabo Kin Pelo Yosepa kanakavao ikataili. ¹⁴Yo Yosepa walo iyawasa tamana Yakobo yo ana susuwo meuloili silaoma Itipita meuloili kali baibaiwa sebenti paibi (75). ¹⁵Yakobo ilau Itipita yo kabo muli mena iya yo natunao meuloili siya

tubulao siboita dedeinane koina. ¹⁶Yoli silawagili yanuwa Sikemi koina sipeili salai mena, kaiwena tauna kona Abelamo mane tupwana ikalai yo bwatanone igimwalai susu Emoli kolili.”

¹⁷“Yaubada ana waloyameli Abelamo koina, yakato ali bwatano iwolena tubulao Isileli kolili, kana sauga ikubwamako kikiunamo iyawatagili yo siya simiyamiya Itipita sikabikabi yo sidebalala sibaibaiwa, ¹⁸muli mena kabo kin naenaena yabo Itipita iloinayan. Kinne bwaite Yosepa ana paisowa wasana nige ibebenalan. ¹⁹Mumugana inaesosi kabo Isileli iyakamkamnali. Sauga yabo loina ipei yakato Isileli tokabi waluwaluli natuliyao sipeili bakubaku mena na siboita. ²⁰Sauganane koina Mosese sikabi iya Yaubada ana nuwatu melumeluna. Waikena yayiona tamana yo sinana sigitekalatani nume mena. ²¹Yo sikalai sipei bakubaku mena kabo muli mena Pelo natuna sine ilobai yo ikalai igitekalatan besiele natuna. ²²Itipita ali sonoga meuloina Mosese siyakatai yo iyamala tomo kaikaiwena ana edeedede koina yo ana paisowa koina.”

²³“Saugana Mosese ana bolime poti (40) ana nuwatu yakato ilau ana tali tomoyao Isileli igitaili kabo ilau. ²⁴Na bwaite koina Mosese Itipita tomona yabo igitai Isileli tomona iunu-gwalagwalai yo ilau ana tali Isileli isagui mwa Itipita mena iunuyamate. ²⁵⁻²⁶Kaliyate labuina koina Mosese Isileli labui igitaili sikalekaleya yo itonan iyalotomli iba, ‘Kaukavao, komiu boda kaigeda tawae kaiwena mekamkava wakalekaleya?’ Mosese ibatoko yakato ana tali Isileli sikatai iya Yaubada ana nuwatu melumeluna yo isagusaguili na iyamo nige sikakatai. ²⁷Tomone kanakava iunuunuine Mosese itubali-kalai yo iba, ‘Kowa nige kai kama toloina yo kama toyatala besi kowa. ²⁸Yakato kuunuiyau besiele laina Itipita tomona kuunui?’ ²⁹Saugana Mosese walone bwaite ibenalan kabo iyabubu ilau imiya taumana dedei Midiyan mwa ikasole yo natuliyao labui sikabiliwaya.”

³⁰“Bolime poti simwawasi Mosese ule mena imiyamiya Koya Sainai salina mena na mayau saliyana kubwakubwana yabo iwedoli na Mosese igitagitali. Kabo anelose yabo itolo-mayale kalapulupululune kalona mena. ³¹Saugana anelosene igitai katena iwakaka mwa ilau salina mena nuwanuwana igite-namwanamwai. Yo Yaubada kainana ibenalan iba, ³²‘Yau tubumwao Abelamo, Aisake yo Yakobo ali Yaubada.’ Mosese itabubu me ana matausi yo itagelakeile manna ipei-suwalan tabu manna ilalauyoi koina. ³³Yaubada iwalolau koina iba, ‘Kaem kana suma ukwele-gabaegili, kaiwena bwatanone koina kutotolone bwatano tabu. ³⁴Yagitaiyako yagu tomoyao sikamkamna Itipita koina yo ali valam yabentalanako na sauga bwaite yalobima sabi leboili. Kulaoma yayawasao kulau Itipita.’ ³⁵Na baguna tomo Isileli Mosese sisikotanan siba, ‘Kowa nige kai kama toloina yo kama toyatala besi.’ Na iyamo saugana anelose itolo-mayale mayau kalapulupululunane pwtana mena Yaubada Mosese

igitesipwai yo iyawasa iyamala Isileli kali toloina yo kali tolebo. ³⁶ Tomo iyoganili siyawatagilima Itipita koina yo kilakilala yo ginauli kaba nuwapwanopwano ipaisowaili Itipita koina yo Kalita Balabalagiyana koina yo besiele ule mena bolime poti kalona mena. ³⁷ Bwaite iya Mosesenane iwalo lau tomo Isileli kolili iba, 'Yaubada palopita yabo naga iyawasa kolimiu ilaoma kamikavao luwali mena besiele yau iyawasayau.' ³⁸ Yo tabe bwaite iya Mosesenane mekanakavao tubulao simiyagogo ule mena yo iya mekanakava anelose siedeede koina Koya Sainai pwtana mena. Iya Yaubada ana walo me yawasina ikalai yo iyawasa kita kolila."

³⁹ "Na tubulao Mosese kainana nige sibebenalan, sisikotanan na nuwanuwali sivivilayoi Itipita. ⁴⁰ Kabo siwalolau Eloni koina siba, 'Kokotomo tupwaliyao uginaulili kaiwela na kabo sibaguna-yagila. Tomone Mosese iya ikalaila tayawatagilimaya Itipita gubesi? Nige takakatai tawae iyayai.' ⁴¹ Mwa sauganane koina kokotomo yabo siginauli kana koleya besiele bulumakau natuna. Yakayakan tupwali sikalailima sipwaoli-yagili koina yo soi siginauli yo kokotomone nimali mena sigiginuline siyakasisiyani. ⁴² Kabo Yaubada isikotanagili ikabigabaegili mowoi na tem sipwalouya bulibuli utunao kolili besiele palopitao beyabeyana siwalo-masala ali buki kaloli mena siba, 'Tomo Isileli, nige yau kaiwegu yakayakan kwaunuili yo kwapwapwaoli-yagili ule mena bolime poti (40). ⁴³ Kwabatoko yagu palai elobelobe numena wakewakewai. Na iyamo katemiu mena palai uloina wakewakewai. Kaba pwalou esana Moloke makamakayauna yo utu Lepani makamakayauna wakalaili, kokotomone siya ami yaubadao waginuilili yo kwapwalopwalou kolili. Mwa koina kani yatalamwagimiu yo yayawasamiu kwalau Babiloni dedei yabo mena.' ^d

⁴⁴ "Tubulao mekalikava palai elobelobe numena silolokeikeile ule mena. Sikabi besiele Yaubada ana walo Mosese koina, kana koleya besiele Yaubada iyakenayan. ⁴⁵ Muli mena tubulao mekalikava Yosuwala palai elobelobe numena sikalai sikewai silawanama saugana Yaubada Kenani tomoliyao itawoili manili mena. Kabo tubulao yanuwa Kenani sikalai ali yanuwa. Yo palai elobelobe numenane imiyamiya bwaite koina kanasiga Deibida ana sauga mena. ⁴⁶ Yaubada iyaliyaya Deibida kaiwena yo Deibida ikawanoi Yaubada koina iba, 'Tem kutalam Nume Tabu yakabi am kaba miya yakato kalona mena kai Isileli meuloimai, Yakobo ana boda, kapwalou koliwo.' ⁴⁷ Na iyamo Solomon iya ikabi Yaubada ana nume. ⁴⁸ Na Yaubada Tomiyasaesosi nige imiyamiya nume tomo sikabikabi koina besiele iwalo palopita gamwana mena iba, ⁴⁹ 'Bulibuli

d 7:43 Moloke iya Kenani tomoliyao ali kokotomo yabo. Kenani mumugali bwaite besiele, natuliyao melumelu sikalaili sipwaoliyagili (sigabuli) Moloke koina yakato iya ali yaubadaele dabwelo.

iya yau kaba miya wasawasana, yo yanuwa yaulina iya kaegu kaba peina. Na gubesi, nume kana koleya tawatawaena wakakabine kaiwegu? Nigele. Yo toisabo dedei koina yakaiyawasi? Nigele. ⁵⁰Kaiwena yau ginauline meuloili yaginaulili nimagu mena, wa? ”

⁵¹Yo Sitibeni iwalolau yoi Yudiya ali tobagunao kolili iba, “Komiu togamwapanapanawa molosi. Katemiu imiya kelamamalawe Yaubada koina, Yaubada kainana nige kwabebenalan, tenamiyao sikola. Komiu toyauyaule, mumugamiu besiele tubumiyao mumugali. Sauga meuloina Yaluyaluwa Tabuna kwasikotanan. ⁵²Tubumiyao palopitao meuloili siyakamkamnali yo tabe ana tosagenawasao siunuyamateli siya beyabeyana siwalo-masala Tonamwanamwasosi ana laoma kaiwena. Walo yawasosi, iya Yaubada ana topaisowa dudududulaina. Yo komiu tauna kona topaisowane wakalomagigilan yo kwaunuyamate. ⁵³Komiu Yaubada ana lolina wakalaiyako loinane aneloseyao siwolena tubumiyao kolili na iyamo nige kwabebenalan.”

Sitibeni veku mena siunui

⁵⁴Saugana Yudiya ali toloinao walone bwaite sibenalan kabo mwakali siyekalasi kaiwena simunamunai lalakina koina. ⁵⁵Na Sitibeni Yaluyaluwa Tabuna iloyapowon yo isakaisae bulibuli mena, Yaubada ana wasawasa pigapigabuna igitai yo Yesu igitai itotolo Yaubada nimana ulaulana mena. ⁵⁶Yo iba, “Wagitai, bulibuli yagitai isoke yo Tomo Natuna iya yagitai itotolo Yaubada nimana ulaulana mena.” ⁵⁷Yudiya ali toloinao tenali sikabi-kausi yo siwui kainali lalakina. Yo meuloili sisagena silau Sitibeni koina sikabikalatani. ⁵⁸Siniuli-yawatagilani yanuwane kana gana dagelana mena yo veku mena siunuunui. Toyakewa mwakomwakota kali kwama silololi na tem Sitibeni siunui veku mena, kali kwama sipei-gogonagili kilakai yabo esana Saulo kaena mena yo igitegite-kalatagili. ⁵⁹Siyaele veku siulaulan koina yo Sitibeni ikawakawanoi iba, “Guyau Yesu yaluyaluwagu ukwalai.” ⁶⁰Yo tutulina italu-sakonayani yo iyoga kainana lalakina iba, “Guyau, lopwano bwaite siginaginali koliyau tabu kuyayamaisa kolili.” Walone iwalowen yo yawasina imwawasi.

8 ^{1a}Yo Sitibeni ali unuyamatena Saulo ikawa-namwanamwa-yani.

Tomeliwo kamkamna silobai

^{1b}Kaliyatenane koina tokalomagigili meuloili siyatubu tomeliwo siyakamkamnali Yelusalema koina. Kabo tomeli meuloili siyabubugwaligwali silau Yudiya yo Sameliya dedeina meuloina kolili, apositoloyaomo simiyamiya Yelusalema koina.

²Yo tomo tupwali siya Yaubada simeliyani Sitibeni boiboitana sikalai silau sipei salai mena yo sivalam lalakina kaiwena. ³Na iya Saulo nuwanuwana tomeliwo isibayanaeli yo ilau nume kaigeda kaigeda kolili

ilusae yo tomeli tatao yo sinesineo ipanili yo itabe-niuniulili me ana kaiwe ilawagili ipeili deli mena.

Pilipi ana guguye Sameliya koina

⁴Yo tomeliwo siya siyabubu-gwaligwali dedei meuloili kolili silau wasana namwanamwana siguguyeyani. ⁵Pilipi ilobi Sameliya yanuwana koina yo Mesaiya wasana iguguyeyani tomone kolili. ⁶Boda meuloili Pilipi ana guguye sibenalan namwanamwai kaiwena ana walo kaigeda kaigeda sibenalani yo ginauli kaba nuwapwanopwano yo kilakilala kaikaiweli ipaisowaili sigitaili. ⁷Kaba gite bwaite besiele. Pilipi yaluyaluwa biki sibaibaiwa itao-yawatagilagili tomo kolili. Saugana yaluyaluwa bikine siyawatagili siwui. Yo besiele tabe tolosigesige yo tobelu sibaibaiwa iwoisili. ⁸Mwa yanuwane koina tomo yaliyaya lalakina silobai.

Saimoni tokukula

⁹Na tokukula yabo esana Saimoni iyaele yanuwane koina yo sauga imamalawe kukula iyapayapaisowa yo ana sonogane kaiwena Sameliya tomoliyao meuloili nuwali iyai. Sauga meuloina iba yakato iya tomo lalakina yabo. ¹⁰Na yanuwane koina tomo meuloili siya esali lalakina yo siya nigele, Saimoni siyakasisiyani yo siba, “Saimoni iya tomo lalakina kaiwena yaubada yabo ana kaiwe koina mwa esana tapei Tokaiwesosi.” ¹¹Sauga imamalawe tomo nuwali iyai ana kukula kaiwena yo simuliya koina. ¹²Na saugana Pilipi Yaubada ana kaba loina wasana namwanamwana yo Yesu Keliso esana iguguyeyani kolili tatao yo sinesineo simeliyani mwa iyababitaosoli. ¹³Saimoni iya tabe imeli yo ibabitaoso yo tem Pilipi toweya ilau Saimoni mekanakava silau. Kaiwena ginauli kaba nuwapwanopwano yo kilakilala kaikaiweli Pilipi ipaisowaili Saimoni igitaili yo nuwana ipwanopwano lalakina.

¹⁴Na apositoloyao siyaele Yelusalema wasa sibenalani yakato Sameliya tomoliyao kateli sitalamwan Yaubada ana walo koina mwa Pita te Yoni siyawasali silau kolili. ¹⁵⁻¹⁶Na Yaluyaluwa Tabuna nige naga ilolobima tomeli yabo koina, bwaine koina Guyau Yesu esanamo koina sibabitaoso. Mwa saugana Pita te Yoni siyawatagilima sikawanoi tomeli kaiweli tem Yaluyaluwa Tabuna kateli iloyapowonli. ¹⁷Kabo nimali sipei tomeli kulukululi mena yo Yaluyaluwa Tabuna ilobima tomeline kolili yo ilusae kateli mena.

¹⁸Na saugana Saimoni tokukula igitai apositoloyao nimali sipei tomeli kulukululi mena yo tomeli siya Yaluyaluwa Tabuna sikalai kabo mane ikalai yakato iwolena Pita te Yoni kolili yo iba, ¹⁹“Mane bwaite wakalai kabo kaiwe bwaimwana kwaeyama koliyau na tem yau tabe tem nimagu yapei tomo yabo kulukuluna mena na Yaluyaluwa Tabuna

ilusae koina.”²⁰ Na Pita kainana iyamaisa iba, “Kulowasi, bwalubwalu uyawana mena kulouyo yo am mane besiele kaiwena kunuwatui yakato Yaubada ana mulolo kuyamaisa mane koina.”²¹ Kowa nige esam ipapagan paisowa bwaite koina kaiwena katem ibikisosi Yaubada manna mena.²² Kunuwabui, yauyaule mumugana ugwabaeni na ukawanoi Guyau koina tem am nuwatu naenaena inuwatu-pwaiki.²³ Ee mwa yagitai kalomagigili yo munamunai kana nuwatu katem siloyapowon yo pwanoli mumugana ipan-kalatagiwo.”²⁴ Yo Saimoni iwalolau Pita te Yoni kolili iba, “Tem ukawanoi Guyau koina kaiwegu na ginauline kuwawalowegiline kolyau tabu yabo iyayawatagili kolyau.”²⁵ Kabo ali katai Yeisu kaiwena siyawasa yo Yaubada ana walo siguguyeyan imwawasi kabo sipileyo Yelusalema, ali pileyoine koina wasana namwanamwana siguguyeyani Sameliya yanuwana meuloina kolili.

Pilipi yo Tomo Idiopiya

²⁶ Kabo Guyau ana anelose yabo iwalolau Pilipi koina iba, “Sameliya kulogabaen na kulobi Yelusalema kamwasana ilalau Gasa kaiwena koina.” Na kamwasane koina nige tomo simiyamiya iya paepaeli bwagabwagamo.²⁷⁻²⁸ Mwa Pilipi ilalau kamwasa mena kabo waga niuniuli igitai. Waga niuniuline pwtana mena tomo Idiopiya imiyasio. Na tomone iya tomo lalakina yabo yo ana paisowa bwaite besiele, Idiopiya ali toloina sine esana Kanidesi ana gogo wasawasa igitegite-kalatagili. Tauna kona tomone ilau itapwalolo Yelusalema koina, mwa bwaite sauga ipipileyo ana yanuwa kaiwena, imiyasio ana waga niuniuli pwtana mena yo Buki Tabu iyasiyasili, bwaimwa palopita Aiseya ana lelelele.²⁹ Kabo Yaluyaluwa Tabuna iwalolau Pilipi koina iba, “Kulau waga niuniuline salina mena.”³⁰ Kabo Pilipi isagena ilau waga niuniuline koina yo ibenalan tomone Aiseya ana buki iyasiyasili. Mwa ineli iba, “Bukine kuyasiyasiline bwaimwa kana dudulai imayale koliwo o nigele?”³¹ Tomone iba, “Nigele, tem tomo yabo iyamayale kolyau kabo yakatai.” Mwa iwalo Pilipi imwalisae yo mekanakava simiyasio.³² Na bukine iyasiyasiline iwalo bwaite besiele. ‘Iya besiele sipi sikalai silawani sabi unuyamatena. Nige walo yabo iwawalowen, besiele sipi natuna saugana tem wiyana sitomtom nige kainana ipapagan.³³ Mwalimwaline lalakina ilobai yo ana yatala koina mwakota mena siyakewai. Nige natuna ipapagan mwa nige yabo sowasowana natunao kaiweli iedeede kaiwena tomone ana sauga imwawasi.’

³⁴ Kabo Tomo Idiopiya iwalolau Pilipi koina iba, “Yagu wasa kuyeyama, toisabo tomo palopita Aiseya iwalowalo kaiwena, iboma o tomo uloina iwalowalo kaiwena?”³⁵ Kabo Pilipi Yeisu wasana namwanamwana iyawasayani koina, ana walo bagubagunana Aiseya ana lelelele.³⁶ Waga niuniuli isagesagena kamwasa mena kabo waila yabo sigitai mwa

Idiopiya mena iba, “Waila yabo bwaite. Nuwanuwagu lalakina tem sauga bwaite kuyababitaishoyau.” ³⁷Pilipi iwalolau koina iba, “Sowasowana yayababitaishowo tem kumeli katem meuloina koina.” Tomone Pilipi kainana iyamaisa iba, “O, yameli yakato Yeisu Keliso iya Yaubada Natuna.” ³⁸Tomo Idiopiyane iwalo ana waga niuniuli siyalotom yo mekanakava Pilipi yoli labui sikaisulu sigayolobi waila mena kabo Pilipi tomone iyababitaisho. ³⁹Saugana sigayosaema waila mena, kabo Yaubada Yaluyaluwana Pilipi ikalaimowoi ilau yo Idiopiya mena nige Pilipi igigitai yoi. Mwa tomo Idiopiya me ana yaliyaya lalakina ilau ana yanuwa kana kamwasa mena. ⁴⁰Na Pilipi iyawatagili yanuwa Asota koina yo wasana namwanamwana iguguyeyani yanuwa meuloili kolili kanasiga iyawatagili yanuwa Sisaliya yo bwaine koina imiyamiya.

Saulo iyamala Yeisu kana tomeli

(Apositolo 22:6-16; 26:12-18)

9 ¹Sauganane koina Saulo iyaele Yelusalema yo Yeisu kana tomeliwo ikalokalomagigi-lagili. Sauga meuloina iwalowalo, “Tem Yeisu kana tomeliwo yalobaili kani yaunuyamateli.” Mwa ilau topwaoli lalakina koina, ²yo ikawanoi leta tupwali sileleli kaiweli, kaiwena Saulo nuwanuwana iwolegili Damasiko ali tapwalolo kana tobagunao kolili sabi yanuwapeili na sikatai yo sisagui. Letane kaloli mena iba tem Yeisu ana kamwasa kana tomuliya Saulo ilobaili tatao yo sinesineo sowasowana ipanili yo ilawagili Yelusalema. Saulo letane ikalaili kabo ilau. ³Saugana ilalau Damasiko kaiwena yo masa kikiunamo iyawatagili kabo mayale yabo ilobima bulibuli mena yo Saulo imayale-takikilani. ⁴Mwa ibeku ilobi bwatano mena yo kaina yabo ibenalani iwalowalo koina iba, “Saulo, Saulo. Tawae kaiwena kuyakamkamnayau?” ⁵Kabo Saulo ineli iba, “Taubala, yaiya kowa?” Mwa ana neli iyamaisa iba, “Yau Yeisu iya mwa kuyayakamkamnawa. ⁶Sauga bwaite kutolo yo kulau yanuwa Damasiko koina kabo tomo yabo kani kam lina iwalowen koliwo.”

⁷Tomone siya mekalikava Saulo silaulau sitolo-mwanou, kainana balamumunamo sibenalan na nige tomona sigigitai. ⁸Kabo Saulo bwatano mena itoloma manna iyalalali na iyamo nige ginauli yabo igigitai mwa sikabi-nimai na silawani Damasiko. ⁹Kaliyate yaiyona manna iboniboniyai yo besiele nige kan ikakan yo nige waila inunuma.

¹⁰Na Yeisu kana tomeli yabo esana Ananaiyasi imiyamiya Damasiko. Yo yakenayan yabo imayale koina yo yakenayanne koina Guyau iyogani iba, “Ananaiyasi.” Kainana iyamaisa iba, “Guyau, yau elete.” ¹¹Mwa Guyau iwalolau koina iba, “Kulau kamwasane koina esana siba ‘Kamwasa Dudulaina’ yo tomo yabo esana Saulo iya game Tasisi kuloyai Yudasa ana nume mena kaiwena iyaele ikawakawanoi. ¹²Yo tomone kana yakenayan koina esam ibenalan yo igitaiwo iboma nimam kupeili koina

yo ukawanoi yakato manna sinamwanamwa yoi.” ¹³Ananaiyasi iba, “Guyau, tomo sibaibaiwa wasana siwalowen koliyau yakato iya Saulo kam tomeliwo Yelusalema koina iyakamkamnali. ¹⁴Yo ilaoma Damasiko koina Yelusalema topwaoli lalakili esali mena yakato tomone meuloili sipwalou esam mena ipanili.” ¹⁵Na iyamo Guyau iwaloalou koina iba, “Kulau, kaiwena Saulo yagitesipwaiyako iyamala yagu topaisowa iya esagu iyawasayan siya nige Isileli yo tabe kinyao kolili yo tabe besiele siya tomo Isileli kolili. ¹⁶Na naga kabo yayakenayan kamkamna lalakina kani ilobai esagu kaiwena.” ¹⁷Kabo Ananaiyasi ilau Kamwasa Dudulaina koina na Yudasa ana nume mena ilusae yo nimana ipeili Saulo koina iba, “Kaukava Saulo, Guyau iesimilagau iya Yeisu imayale koliwo saugana kulalaoma kamwasa mena. Iya iyawasayau yalaoma manim sabi yalalali na sinamwanamwa yo tabe Yaluyaluwa Tabuna iloya-kalapowonwo.” ¹⁸Sauganane koina ginauli yabo besiele iye kunaili sibeku Saulo manna mena kabo manna sinamwanamwa mwa itolo yo Ananaiyasi Saulo iyababaitaso. ^{19a}Kabo muli mena ikekani yo yona ikaiweyoi.

Saulo iguguye Damasiko koina

^{19b}Kaliyate isamo Saulo imiyamiya Damasiko tomeliwo mekanakavao. ²⁰Nige ikakaiyawasi, na ilau Yudiya ali nume tapwalolo kolili yo iyatubu iguguye iba, “Yeisu iya Yaubada Natuna.” ²¹Tomo siya sibenabenali Saulo koina nuwali ipwanopwano yo sineli siba, “Tomone bwaite nuwana iya tauna kona Yelusalema koina Yeisu kana tomeliwo iyakamkamnali, nuwana iya bwaite? Yo iya ilaoma dedei bwaite koina nuwanuwana tupwali ipaniliyoi yo ikalaili ilawagili topwaoli lalakili kolili, wa?” ²²Na Saulo ana guguye ikaiwesosi. Yudiya tomoliyao siya simiyamiya Damasiko iyakenayagili yawasosi yakato Yeisu iya Mesaiya kabo nuwali ipwanopwano na nige sowasowali kainana siyamaisa. ²³Kaliyate sibaibaiwa simwawasi kabo Yudiya tomoliyao siya simiyamiya Damasiko simiyagogo na siloina yakato Saulo siunuyamate. ²⁴Mwa kaliyate yo boniyai Saulo sisanasanai yo yanuwane kana gana kana gamwa sigitegite-kausi yakato tem Saulo iyawatagilima na sikabikalatan yo siunuyamate. Na iyamo Saulo ana eliyam yabo wasane ibenalan mwa iwalo-masalan koina. ²⁵Mwa koina boniyai yabo Saulo kana tomuliyayao siyogan silawan Damasiko kana gana koina yo siwalo kodo lalakina kalona mena imwalisae kabo gana pwatana mena maina koina siyalawelikwa-yani ilobi. Kabo iyawatagili gana muli mena na iyabubu.

Saulo ilalau Yelusalema

²⁶Saulo ilau Yelusalema yo nuwanuwana apositoloyao igitaili na meuloili simatausan kaiwena nige simemeliyan yakato inuwabuiko iyamala tomeli. ²⁷Kabo Banabasi Saulo ikalai yo ilawan apositoloyao

kolili mwa iwalo-yadudulai kolili iba, “Kamwasa mena Guyau imayale Saulo koina yo iedeede koina kabo muli mena Damasiko kalona mena me ana katepatu Yesu esana iguguyeyani.” ²⁸Mwa koina Saulo mekanakavao apositoloyao simiyamiya Yelusalema yo iya ali boda yabo, kabo Yelusalema ilotakikilan yo tomeli meuloili igitagitaili. ²⁹Yo me ana katepatu iguguye Guyau esana mena. Tabe iedeede Yudiya boda yabo siya sikaikaina Giliki kolili yo mekanakavao sigamwapakiki Mesaiya kaiwena. Kabo siya Saulo sikalomagilan yo kamwasa siloyaloyai yakato siunuyamate. ³⁰Saugana tomeli wasane sibenalani kabo Saulo sikalai silawani Sisaliya yo siyawasa ilau ana yanuwa mena Tasisi. ³¹Mwa tomeli meuloili Yudiya yo Galili yo Sameliya dedeili meuloina kolili sinuwa-daumwali yo simiyamiya. Ali meli siyakaiwe yo me ali yakasisi Guyau koina Yaluyaluwa Tabuna ana sagu kolili yo kali boda ilalalaki.

Pita ana paisowa yanuwa Lida yo Yopa kolili

³²Pita ilau itakikili Yudiya dedeina koina tomeliwo simiyamiya yanuwa kaigeda kaigeda kaloli mena sabi gitaili tabe sauga yabo ilau siya simiyamiya yanuwa Lida koina. ³³Yanuwane koina tobelu yabo ilobai esana Aneyasi nige sowana ana kaba keno mena itolo bolime eit (8). ³⁴Kabo Pita iwalolau koina iba, “Aneyasi, Yesu Keliso iwoisiwo, kutolo yo am kaba keno ukatububu.” Kabo sauganane koina Aneyasi itolo. ³⁵Yo tomo meuloili siya simiyamiya yanuwa Lida yo dedei Saloni tomone sigitai yo sinuwabui simeli Guyau koina.

³⁶Na yanuwa Yopa koina sine yabo esana Tabita iya tomeli, esana kaina Giliki koina siba Dokasa, ana sauga meuloina italamwan paisowa namwanamwali iginaginailili yo tobubutumao isagusaguili. ³⁷Sauganane koina ikasiebwa yo iboita mwa yona sideuli yo sipei nume kana biliutusi kewana mena. ³⁸Yopa nige kelamamalawe Lida koina yo saugana tomeli siya simiyamiya Yopa wasa sibenalan Pita iyaele Lida mwa tomo labui siyawasali silau siwalolau Pita koina siba, “Mwayamwayau kulaoma talau ama yanuwa mena.” ³⁹Kabo Pita itolo yo mekanakavao silau. Saugana iyawatagilima siyoga-luseyani nume kana biliutusi kewana mena. Isae kabo kwabukwabuliwo meuloili Pita simiya-takikilan sivalavalam yo kwama yo kaleko siyakenayani siya Dokasa ikonali saugana nige naga iboboita. ⁴⁰Na Pita iwalo tomo meuloili biliutusi kalona mena siyawatagili kabo tutulina italusakonayan yo ikawanoi Yaubada koina. Imwawasi itolo itagelakeile yo iwalolau toboitane koina iba, “Tabita, kutolo.” Yo Dokasa manna silala yo Pita igitai kabo itolo imiyasio. ⁴¹Pita nimana mena ikabilau yo itabeyatolo. Kabo tomeli yo kwabukwabuliwo iyoganili silusaema na iyakenayagili Dokasa inamwanamwako. ⁴²Mwa ana namwanamwa wasana isagena Yopa dedeina meuloina koina yo tomo sibaibaiwa simeli Guyau koina. ⁴³Kaliyate sibaibaiwa Pita imiyamiya

Yopa koina tomo yabo esana Saimoni ana nume mena, iya ana paisowa yakayakan kwapili koina ginauli tupwali ipaipaisowaili.

Pita ilau Loma tomona yabo esana Konilio ana nume mena

10 ¹Sisaliya koina Loma tomona yabo imiyamiya esana Konilio. Iya Loma ali tokaleya kali tobaguna yabo, ana tokaleyayao kali baibaiwa wan andeledi (100) iloinayagili. Na ana bodane bwaite ikalailimaya tokaleya bodanane lalakina luwali mena yo esana sipei Itali bodana. Siya tokaleya kaikaiweli. ²Mekanakavao ana nume kana tomiya Yaubada siyakasisiyani yo sitapwatapwalolo koina yo tabe tobubutuma isagusaguili lalakina yo ikawakawanoi Yaubada koina. ³Kaliyate yabo tili koloki lolau mena yakenayan yabo imayale koina yo Yaubada ana anelose yabo igitemolosan ilaoma koina yo iba, “Konilio”. ⁴Konilio anelose imankulakulai me ana matausi yo iba, “Guyau, gubesi?” Mwa anelose iba, “Am kawanoi Yaubada ibenalanako yo am sagu tobubutuma kolili kaiwena iyaliyaya. ⁵Mwa sauga bwaite tomo tupwali kuyawasali silau Yopa na Saimoni iya esana siba Pita siyoganama. ⁶Imiyamiyaya ana waliesa Saimoni, iya yakayakan kwapili koina ginauli tupwali ipaipaisowaili, ana nume mena iyaele dekawa mena.” ⁷Anelose ana edeedede iyemwawasi mwa ikwalalele kabo Konilio topaisowa labui yo tabe tosagu yabo iyoganilima. Na tosagune iya tokaleya yabo yo Yaubada iyakasisiyan. ⁸Ginauline meuloina iwalo-masalan kolili kabo iyawasali silau Yopa. ⁹Kaliyate labuinane koina siyaele kamwasa mena silaulau masa kikiunamo siyawatagili yanuwa Yopa koina. Sauganane koina besiele pwasinasina ana dedei mena, Pita isae nume kewana mena sabi kawanoi. ¹⁰Pita iguliyam mwa nuwanuwana ikekani. Na saugana siyaele kani sikatukatububu nume mena, yakeyakenayan yabo iyawatagili Pita koina. ¹¹Igitai bulibuli itasoke yo ginauli yabo kana koleya besiele kaleko tabatabana sikabikalatani isuna esopali kolili mwa bulibuli mena siyalawe-lobiyenama ilobima yanuwa yaulina mena. ¹²Yakayakan uloili uloili yo man uloili uloili yo ginauli neneneneli uloili uloili siyaele ginauline kalona mena. ¹³Yo kaina yabo ibenalani iba, “Pita kutolo, kuunuili na ukwekan.” ¹⁴Pita iba, “Imiyawa Guyau. Mosese ana loina iwalo-kausi. Nige sauga yabo yakakanili kisi yadumdum.” ¹⁵Kaina ibenalani labuina iba, “Ginauline Yaubada ikawa-namwanamwa-yagiliko kekan kaiwena, tabu ukakawa-dumdum-yagili.” ¹⁶Ginauline iyawatagili meyaiyona Pita koina kabo kaleko tabatabanane isaeyoi bulibuli mena. ¹⁷Pita nuwana ipwanopwano yo iyaele inuwanuwatu kana yakenayanne kana dudulai kaiwena kabo sauganane koina tomone siya Konilio iyawasali Pita kaiwena Saimoni ana nume silobai yo sitotolo kaba lusae koina. ¹⁸Yo siyoga sineli, “Saimoni iya esana siba Pita iyaele bwaimwa koina?”

¹⁹Pita iyaele nume kewana mena inuwanuwatu kana yakenayanne kaiwena kabo Yaluyaluwa Tabuna iwalo lau koina iba, “Pita, tomo yaiyona siloyaloyaiwo. ²⁰Mwa kutolomo kulau ukwaisulu yauli mena. Tabu nuwam ilalabulabui kulaumo mekamkavao kaiwena yau yayawasali.” ²¹Mwa Pita ilau ikaisulu yauli mena yo iwalo lau tomone kolili iba, “Yau elete. Ami nuwatu gubesi mwa kwalaoma kwaloyaloyaiyau?” ²²Kainana siyamaisa siba, “Konilio iyawasamai mwa kalaoma iya tokaleya kali tobaguna yabo. Iya tomo dudulaina ipwalou Yaubada koina yo Yudiya meuloili siyakasisiyan. Yaubada ana anelose yabo iwalo lau koina nuwanuwana iyoganiwo yo kulau ana nume mena na tawae kuwalowen ibenalan.” ²³Mwa Pita iwalo nume mena silusae sikaiyawasi yo bwaine koina sikeno.

Yanuwa ilayan kabo Pita yo tomeli tupwaliyao siya Yopa tomoliyao mekanakavao silau. ²⁴Yanuwa ilayanyoi mwa kabo siyawatagili Sisaliya. Konilio totounao yo ana eliyamwao yawasosi iwalo silogogoma ana nume mena na meuloili sisanasana Pita kaiwena. ²⁵Pita ilaoma nume kana gana gamwana mena kabo Konilio iyawatagilima koina tutulina italusakonayani yo ipwalou koina. ²⁶Mwa Pita Konilio itabeyatolo yo iba, “Kutolo, yau tomomo besiele kowa.” ²⁷Yoli labui silolo-edeedede kabo silusae nume kalona mena yo tomo sibaibaiwa Pita ilobaili simiyagogoko. ²⁸Yo iwalo lau kolili iba, “Komiu wakatai namwanamwai kai Yudiya ama tapwalolo kana lina isikotanan yakato kani nige kalalaowa mekamakavao komiu boda uloi tomoliyao na takakawa-elieliyam na iyamo Yaubada iyakenayagauko tabu tomo yabo yakakawa-dumdumyan. ²⁹Mwa saugana am kawanoi ilaoma koliyau nige yasisikote yatalam yalaoma. Na tawae yaina ukawanoi-yagau yalaomane?”

³⁰Konilio iba, “Kaliyate esopali simwawasiko yau ele yakawakawanoi yagu nume mena sauganane besiele tili koloki lolau mena kabo tomo yabo kana kwama pigapigabuna yagitai itotolo manigu mena. ³¹Iwaloma koliyau iba, ‘Konilio, am kawanoi Yaubada ibenalanako yo am sagu tobubutumao kolili kaiwena iyaliyaya. ³²Na sauga bwaite tomo tupwali kuyawasali silau Yopa yo Saimoni iya esana siba Pita siyoganama. Iya imiyamiya ana waliesa Saimoni koina, iya yakayakan kwapili koina ginauli tupwali ipaipaisowaili, na ana numene iyaele dekawa mena.’ ³³Kabo sauganane koina yagu topaisowa yayawasali silaowa. Yayaliyaya lalakina kaiwena kutalam yo kulaomako mwa sauga bwaite meuloimai kamiyagogoko Yaubada manna mena yo ginauline meuloina Guyau iwalo lau kiliwo kuwalo-masalan kolimai kabenalani.”

Pita ana guguye Konilio ana nume mena

³⁴Kabo Pita iyatubu iedeede kolili iba, “Walo yawasosi kabo nuwagu idudulai tomala tomo meuloili sitoyatoyawa Yaubada manna

mena nige yakato kai Yudiyamo imulolo kolimai. ³⁵Na dedei meuloina tomoliyao Yaubada iyaliyaya kaiweli analiyao tem siyakasisiyan yo mumugali sidudulai. ³⁶Wasane bwaite Yaubada iyawasa boda Isileli kolili ilaoma Yeisu Keliso koina bwaimwa iya nuwa-daumwali wasana namwanamwana yo iya yanuwa yaulina kana Guyau. ³⁷⁻³⁸Yo kwabenalanako tawae Yeisu Game Nasaleta iginauli Yudiya kalona meuloina koina. Ana paisowa iyatubu dedei Galili koina Yoni ana sauga guguye babitaiso kaiwena mulina mena. Besiele nuwana wakataiyako Yaubada Yaluyaluwa Tabuna isuwai koina yo kaiwe ikalai kabo ilotakikili paisowa namwanamwali ipaisowaili yo tomo meuloili Seitani iyakamkannali Yeisu ikabi-namwanamwaili kaiwena Yaubada mekanakava. ³⁹Ginauli meuloina iginaulili Yelusalema yo Yudiya dedeili mena kai kagitailiko mwa kayawasayani. Iya siyakelose yo iboita, ⁴⁰yo iya kaliyate yayonana koina Yaubada ikele-yatoloyoi boita mena na italamwani itolo-mayale tomo sigitai. ⁴¹Nige itotolo-mayale tomo meuloili kolili bwaimwanamo kai Yaubada igite-sipwaimai yo kaemala kana toyawasa mwa ana toloyoi mulina mena mekamakava kakekan kanuma toyawa. ⁴²Iloinayagimai wasana namwanamwana kaguguyeyan tomo kolili yo ali wasa kaolena yakato iya Yaubada igitesipwaiyako yo kani tomo meuloili iyatalayagili, siya nige naga siboboita yo siya siboitako. ⁴³Palopitao meuloili sikawa-yawasosi yakato analiyao siya simeli Yeisu koina Yaubada ali pwanoli inuwagabaegili.

Yaluyaluwa Tabuna ilobi siya nige Yudiya tomoliyao kolili

⁴⁴Pita iyaelemo iedeedede kabo Yaluyaluwa Tabuna ilobi siya wasana namwanamwana sibenabenalan kolili yo kateli iloyapowonli. ⁴⁵⁻⁴⁶Kabo kaina uloili siwalowalowegili yo Yaubada sitobatobalani. Na tomeli Yudiya tomoliyao siya mekalikava Pita silaomaya Yopa sibenalani mwa nuwali ipwanopwano kaiwena Yaluyaluwa Tabuna, iya Yaubada ana mulolo, isuwaiyako siya nige Yudiya tomoliyao kolili. ⁴⁷Kabo Pita iba, “Sauga bwaite Konilio yo ana boda Yaluyaluwa Tabuna sikalai besiele tauna kona kita, na nige sowasowana tomo yabo iwalo-nuwaili yakato tabu sibababitaiso waila mena.” ⁴⁸Mwa Pita iloina siyababitaisoli Yeisu Keliso esana mena. Kabo muli mena Konilio me ana bodao sikawanoi Pita koina tem mekalikava naga simiyamiya kaliyate tupwaliyao yoi.

Pita iedeedede tomeliwo kolili Yelusalema koina

11 ¹Apositoloyao yo tomeli meuloili siya simiyamiya Yudiya dedeina mena sibenalan yakato siya nige Yudiya tomoliyao Yaubada ana walo sibenalanako yo sipei kateli mena. ²Saugana Pita iyawatagili Yelusalema koina tomeliwo boda yabo, siya Mosese ana loina simuliya yawasosi, Pita sikawa-naenae-yani siwalolau koina siba, ³“Tawae kaiwena

kulau kulusae siya nige nigwenigwe mumugana sikakalai tomoliyao ali nume mena na mekamkavao wakekakekani?"

⁴Kabo Pita ginauli meuloina iyawatagili koina iwalo-masala kolili iba, ⁵"Tauna kona yau ele Yopa yakawakawanoi kabo yakenayan yabo iyawatagili koliyau. Ginauli yabo yagitai kana koleya besiele kaleko tabatabana isuna esopali sikabi-kalatan yo siyalawe-yatalu-yamaya bulibuli mena yo ilobima koliyau. ⁶Manigu ilau kalona mena yo yakayakan, yo tupwali ule tumaliyao, yo ginauli neneneneli yo man evaevali yagitaili. ⁷Kabo kaina yabo yabentalan iwalo koliyau iba, 'Pita, kutolo, kuunuili na ukwekan.' ⁸Na kainana yayamaisa yaba, 'Imiyawa Guyau. Mosese ana loina iwalo-kausi mwa nige sauga yabo yakakanili kisi yadumdum.' ⁹Na melabui kainane yabentalani ilobimaya bulibuli mena iba, 'Ginauline Yaubada ikawa-namwanamwa-yagiliko kekan kaiwena, tabu ukakawa-dumdum-yagili.' ¹⁰Meyaiyona ginauline iyawatagili koliyau muli mena kabo meuloina isaeyoi bulibuli mena. ¹¹Sauganane koina tomo yayiyona, siyawasali kaiwegu silaomaya Sisaliya, siywatagili numene koina yamiyamiya. ¹²Yaluyaluwa Tabuna iwaloma koliyau iba, 'Tabu nuwam ilalabulabui, kulaumo mekamkavao.' Kabo Yopa tomoliyao yoli sikis (6) tabe Sisaliya yoli yayiyona mekaukavao kalau Sisaliya yo Konilio ana nume mena kalusae. ¹³Bwaine koina Konilio ama wasa iyeyama yakato anelose yabo igitai itotolo ana nume mena yo iba, 'Tomo tupwali kuyawasali silau Yopa yo Saimoni esana siba Pita siyoganiyama. ¹⁴Naga wasa yabo iwalowen koliwo wasane koina kowa yo am nume kana tomiyayao lebo kwalobai.' ¹⁵Saugana yayatubu yaedeede Yaluyaluwa Tabuna ilobi kolili besiele tauna kona ilobima kolimai kaba yatubu koina. ¹⁶Kabo yanuwatu-kalatan Guyau ana walo iba, 'Yoni iyababitaosomiu waila mena na Tamagu kani iyababitaosomiu Yaluyaluwa Tabuna koina.' ¹⁷Na imayale koliyau yakato Yaubada imulolo kolili yo Yaluyaluwa Tabuna iwolena kolili besiele tauna kona saugana tameli Guyau Yeisu Keliso koina imulolo kolila yo Yaluyaluwa Tabuna iyeyama kolila. Walo yawasosi, nige sowasowana Yaubada ana nuwatu yakausi."

¹⁸Saugana Pita ana walone sibenalan simwanou nige sikakawa-naenaeyani yoi na Yaubada sitobalan siba, "Yawasosi siya nige Yudiya tomoliyao na Yaubada ipaisowako kateli mena yo ali pwanoli koina sitagelakeile yo yawasi waluwaluna silobai."

Tomeliwo yanuwa Antioki koina

¹⁹Na tauna kona Sitibeni siunuyamateyako, kabo muli mena tokalomagigili tomeli siyakamkamnali mwa tomeli Yelusalema silogabaen yo silogwaligwali. Tupwali silobi dedei Ponisiya, tupwali silobi Saipilosi yo tupwali silobi Antioki yo wasana namwanamwana

siyawasayani siya Yudiya tomoliyaomo kolili. ²⁰Na tologwaligwali tupwali, siya tomo Saipilosi yo tomo Sailini, Yelusalema silogabaen silobi Antioki yo bwaine koina sieedeede Giliki tomoliyao kolili yo Guyau Yesu wasana namwanamwana siyawasa kolili. ²¹Guyau ana kaiwe imiyamiya kolili mwa koina tomo sibaibaiwa sinuwabui yo simeli Guyau koina. ²²Tomeliwo Yelusalema wasane sibenalani mwa Banabasi siyawasa ilobi Antioki. ²³Saugana Banabasi iyawatagilima Antioki koina Yaubada ana mulolo kolili igitai mwa iyaliyaya. Kabo ikabiyakaiweli yakato kateli meuloina sitalamwan yo ali meli ikaiwe Guyau koina. ²⁴Kaiwena iya tomo namwanamwana yo sauga meuloina Yaluyaluwa Tabuna iloyapowon yo ana meli ilalaki mwa koina tomo sibaibaiwa sinuwabui yo simeli Guyau koina.

²⁵Kabo Banabasi ilau Tasisi Saulo sabi loyaina. ²⁶Saugana Saulo ilobai yo iyogan mekanakava sivilayoima Antioki. Saulo yo Banabasi simiyamiya bolime kaigeda yo bwaine koina boda ekalesiya lalakina siyakayakataili. Antioki koina Yesu kana tomuliya esali waluwaluli sipei Kelisitiyani. ^e ²⁷Sauganane koina palopitao tupwali silaomaya Yelusalema silobi Antioki. ²⁸Kalikava yabo esana Agabusi itolo yo Yaluyaluwa Tabuna ana kaiwe mena tomo ali wasa iwolena ipalopisai iba, “Guliyam lalakina kani iyawatagili yanuwa yaulina mena.” (Na guliyam bwaite naga kani iyawatagili saugana tem Kalodiyasi iya iyamala Loma ali toloina).^f ²⁹Kabo siya tomeli siya simiyamiya Antioki koina ali nuwatu tem sagu mane siyawasa tomeliwo kolili siya simiyamiya dedei Yudiya koina kali sagu kaiwena na kaigeda kaigeda sipei besiele tawae sowasowali. ³⁰Siginauli besiele yo ali mulolone siwolena Banabasi yo Saulo kolili yo silawan Yelusalema ekalesiya kali tobagunao kolili.

Anelose Pita iyoga-yawatagilan deli mena

12 ¹Sauganane koina Kin Elodi iwalo ana tokaleya tomeliwo tupwaliyao silokalatagili sabi yakamkamnali kabo siginauli besiele. ²Yo tabe iwalo ana tokaleya yabo koina na Yemesa, iya Yoni kanakava, kaleya kelepana mena iunuyamate kabo tokaleyane iginauli besiele. ³Elodi igitai siya Yudiya siyaliyaya ana paisowane kaiwena kabo iwaloyoi ana tokaleya Pita silokalatan. (Na nuwatonane iyawatagili soi kana wiki kalona mena soine pwalawa nige mekana yisti sieebweli soina.) ⁴Kabo Pita silokalatan yo sipei deli mena. Bwaine dedeine koina Elodi boda esopali kolili Pita ipei nimali mena. Na boda kaigeda kaigeda kolili tokaleya esopali na siya Pita sigite-kalatani kisi iyabubu. Boda

e 11:26 Esana Kelisitiyani sipei kaiwena siya Keliso kana tomuliya. **f 11:28** Bwaite walone “Na guliyam bwaite naga kani iyawatagili saugana tem Kalodiyasi iya iyamala Loma ali toloina” tolelelele Luka ana etulan.

yabo sigitekalatan malala, boda yabo pwasinasina, boda yabo lolau yo boda yabo boniyai, sauga uloina uloina kolili. Elodi ana nuwatu yakato tem mwalelikwa soina imwawasi Pita iyatala tomo manli mena. ⁵Mwa Pita imiyamiya deli mena. Na sauganane koina Yeisu kana tomeliwo sikawanoi samasamalulu Yaubada koina Pita kaiwena.

⁶Boniyai kaigedamo imiya kabo Elodi Pita iyoga-yawatagilan yo iyatalayan tomo manli mena. Na sen labui sikalaili Pita sipankalatan. Pita ikenokeno tokaleya labui luwaluwalili mena. Tabe tokaleya tupwali deli kana gamwa sigitegite-kalatan. ⁷Sauganane koina Yaubada ana anelose yabo iyawatagili. Kabo mayale yabo iyawatagili deli mena Pita ana biliutusi koina. Anelose nimana ipei Pita leyaleyana mena yo iyanoi iba, “Mwayamwayau kutolo.” Yo sen Pita nimana mena sitalivasi yo sibeku. ⁸Yo anelose iwalo lau koina iba, “Kam kwama kulikwa yo kaem kana suma kupeili.” Mwa Pita iginauli besiele yo anelose iwalo yoi, “Kaleko malamalawena balubaluna ukwalai ukwabobowan yo muligu mena kulaoma.” ⁹Mwa mulina mena ilau yo siyawatagili na iyamo nige ikakatai nuwana anelose iyoga-yawatagilanama deli mena o nuwana kenonamo. ¹⁰Togitekalatan tupwaliyao siloyagiulili yo tabe silaoma togitekalatan tupwaliyao yoi siloyagiulili kabo silau kanasiga siyawatagili deli kana gamwa ana kaba mwawasi koina gamwane kana gulune pwawati mena siginauli. Gulune iboma itasoke kabo siyawatagili yo silalau yanuwane kamwasana yabo koina ee kabo anelose Pita ilogabaeni.

¹¹Pita kabo nuwana idudulai yo iba, “Kabo yawasosi yakatai Guyau ana anelose iyawasayama ileboiyau Elodi ana kaiwe mena yo tabu Yudiya ali nuwatu sigiginauli koliyau.” ¹²Nuwana idudulai kabo ilau Meli ana nume mena, iya Yoni Malika sinana. Tomo sibaibaiwa simiyagogo nume mena yo sikawakawanoi. ¹³Pita ilaoma yo itolo nume kana gamwa ganamulina mena na ikipisi. Kabo gamasine yabo numene kana topaisowa esana Loda ilau yakato gamwa isoke. ¹⁴Na Pita kainana ikilala, yo ana yaliyaya kaiwena gamwa nige isosoke na isagena-vivila ilau kanakavao ali wasa iwolena iba, “Pita iyaele itotolo yauli mena.” ¹⁵Siwalolau koina siba, “Nuwana kuyauyaule.” Na iwalo-samasamalulu iba, “Yawasosi, Pita iyaele yauli mena.” Yo kainana siyamaisa siba, “Nuwana ana anelose bwaimwana.” ¹⁶Pita iyaelemo ikipikipisi kabo silau gamwa sisoke yo sigitai mwa kateli sipitali. ¹⁷Yo Pita nimana ikeleisinani kolili yakato simwanou kabo ali wasa iwolena Guyau gubesina na ikele-yawatagilanama deli mena. Imwawasi iba, “Yemesa yo tomeli meuloili ali wasa kwaolegili.” Yo ilogabaegili ilau dedei uloina koina.

¹⁸Yanuwa ilayan tokaleyayao sigamwapakiki yo sitalawauwau kaiwena simatausi yo nuwali ipwanopwano molosi siba, “Tawae iyawatagili Pita koina?” ¹⁹Elodi iwalo tokaleya kolili Pita siloyai na nige silolobai. Kabo iwalo deli kana gamwa togitekalatan siyoga-luseyagilima, ineliyagili

Pita ana yawatagili kaiwena mwa koina iwalo siunuyamateli. Ginauline mulina mena Elodi Yudiya ali dedei ilogabaen ilobi Sisaliya koina imiyamiya.

Kin Elodi ana boita

²⁰Sauga mamalawena Elodi yo tomo Taiya yo Saidoni sigamwagamwapakiki. Na bwaite sauga tomo Taiya yo Saidoni nuwanuwali sikawa-elieliyam Elodi mekalikava kisi kan inuwai kolili kaiwena kali sikalakalaiya Elodi ana kaba lolina koina. Mwa silau Balasitusi koina, kin Elodi ana topaisowa lalakina yabo na sikawanoi isaguili. Kabo Balasitusi ana sagu mena silaoma Elodi koina yo sikawanoi tem kaliyate yabo igitesipwai na silogogo sieedeede ali gamwapakiki kaiwena yo kaleya silopei na sikawa-elieliyam yoi. ²¹Mwa kaliyatenane koina Elodi kwama wasawasana iluwui yo imiyasio kaba miya wasawasana koina yo iedeedeede tomo kolili. ²²Kabo tomo siyoga me ali tobali siba, “Nige tomo kainana besi na yaubada yabo kainana bwaite.” ²³Sauganane koina Guyau ana anelose Elodi iunui yo kasiebwa lalakina ilobai kaiwena igagasa ali tobalanna kaiwena yo Elodi genuwana Yaubada itobalan. Kabo muli mena Elodi diyana kalona mena wesoweso sikan yo iboita. ²⁴Na tomeli Guyau ana walo siyalalaki yo siyadebalala dedei meuloina kolili mwa koina tomo sibaibaiwa simelihan. ²⁵Banabasi yo Saulo Yelusalema tomeliwo kali sagu siwolena kabu Yoni (esana labuina Malika) siyogani yo mekalikava Yelusalema silogabaeni sivivilayoi silobi Antioki.

Yaluyaluwa Tabuna Paulo yo Banabasi iyawasali

13 ¹Palopitao yo toyakayakatai tupwali siyaele ekalesiya Antioki koina siya Banabasi, Simioni esana yabo siba kwapi duba, Lusiyasi iya tomo Sailini, Manaeni iya yagiyagigiwasi melumeluna Kin Elodi mekanakava silalaki toyawa yo tomo mwawamwawasina iya Saulo. ²Sauga yabo mekali guliyam sikalakisiye na sitapwatapwalolo Guyau koina. Kabo Yaluyaluwa Tabuna iwalolau kolili iba, “Banabasi yo Saulo yayoganiliko yagu paisowa kaiwena. Kwatalamwagili na silau paisowane kaiwena.” ³Sauga yaboyoi mekali guliyam sikalakisiye yoi yo sikawakawanoi, imwawasi nimali sipei Banabasi yo Saulo kulukululi mena yo siwalo-muloloi paisowane kaiwena kabu siyawasali yo silau.

Paulo iwalo tokukula yabo manna sinae Saipilosi koina

⁴Yaluyaluwa Tabuna tomo labuiwa iyawasali kabu silobi Selusiya yo waga mena simwalisae sikuke silau bwanabwana Saipilosi koina. ⁵Saugana siulisi Salamis koina sikaisulu kabu Yaubada ana walo siguguyeyani Yudiya ali nume tapwalolo kaloli mena na Yoni (esana

labuina Malika) mekalikava paisowane isaguili. ⁶⁻⁸Bwanabwanane meuloina silotakikili kanasiga siyawatagili Pepose taon. Bwaine koina bwanabwana Saipilosi kana gavana esana Segiyasi Paulosi silobai. Iya tosonoga yabo mwa Banabasi yo Saulo iyoganili nuwanuwana Yaubada ana walo siguguyeyani ibenalani. Na iyamo gavana ana eliyam tomo Yudiya yabo esana Elimasi, esana labuina Ba-Yesu, iwalo-kausili yo ali edeedede ikawa-naenae-yani nuwanuwana gavana yaluyaluwana ikabi-yabelu na tabu imemeli. Na Elimasi iya tokukula yo tomwakomwakota yabo kaiwena sauga meuloina mwakota mena ipalopalopisai. ⁹Kabo Saulo, esana labuina Paulo, Yaluyaluwa Tabuna iloyapowon yo Elimasi imankulakulai, ¹⁰yo iba, “Kowa Seitani natuna, ginauli meuloili namwanamwali siya kali tokalomagigili kowa. Kuyauyaule yo mwakota kana nuwatu koina ukalapowon. Sauga meuloina kutonatonan tem walo yawasosi Guyau kaiwena ukawa-mwakomwakota-yani, mwa koina tomo kutabe-suwalagili yakato tabu silalau Yaubada ana kamwasa dudulaina koina. ¹¹Sauga bwaite Guyau ana loina kaikaiwena kani kulobai, kabo manim sineae yo nige sowasowam dabwelo mayalena ugitai na sauga kubwakubwana kaiwena.” Sauganane koina manna siboniboniyai mwa ikabikabilalaka nuwanuwana tem tomo yabo nimana mena ikabilau na isagui. ¹²Saugana gavana igitai tawae iyawatagili tokukulane koina mwa imeli kaiwena Yaubada ana kaiwe igitai. Yo Guyau wasana namwanamwana kaiwena gavanane nuwana iyai.

Silau yanuwa Antioki bwaimwa Pisidiya dedeina mena

¹³Paulo yo kanakavao sikukeya Pepose, sisagena-lau siulisi Peliga bwaine Pamipiliya dedeina mena. Bwaine koina kabo Yoni Malika ilogabaegili na ivivilayoi ilau Yelusalema. ¹⁴Paulo yo Banabasi yanuwa Peliga silogabaeni yo silau siyawatagili yanuwa Antioki iya bwaimwa dedei Pisidiya koina.^g Yudiya ali sabati koina silau silusae yo simiyasio nume tapwalolo kalona mena yo sibenabenali yo sigitagitaili. ¹⁵Mosese ana loina kana buki yo palopitao ali buki siyasilili imwawasi yo tapwalolo kana tobagunao walo siwolena tomo yabo koina ilau Paulo yo Banabasi ali wasa iwolena iba, “Kamakavao, tem tomone kali kabiyakaiwe yabo kolimiu nuwanuwamai kwawalo-masalan.”

¹⁶Mwa Paulo itolo yo nimana ikeleisinan yo iba, “Kaukavao, kagu toki lalakina. Tomo Isileli yo komiu yanuwa uloili tomoliyao iyaele kwatapwaloloko Yaubada koina, kwabenali koliyau. ¹⁷Boda Isileli ali Yaubada tubulao igitespwaili yo ali sauga miya taumana Itipita koina ali boda idebalala yo ilalaki. Kabo Yaubada ana kaiwe mena iyoganli yo

g 13:14 Yanuwa Antioki bwaite dedei uloina koina, nige iwalowalo Antiokine 13:1-3 koina kaiwena.

Itipita silogabaeni. ¹⁸Bolime kana baibaiwa poti (40) silaulau ule mena yo mumugali naenaeli yo ali walo kololo meuloina ikalakisiye-yagili. ¹⁹Mwa Yosuwana ana sauga mena Yaubada kaba lolina kali baibaiwa seben me tomoliyao iyemwawasili dedei Kenani kalona mena yo bwatanone iwolena ana tomoyao Isileli kolili ali yanuwa besiele ana waloyameli. ²⁰Yakobo ana sauga Itipita koina kanasiga Isileli ali bwatano sikalai Kenani koina kana mamalawe bolime besiele powa andeledi yo pipti (450). Muli mena kabo Yaubada tobagunao tupwaliyao igitesipwaili iwolegili kolili na sibagunayagili kanasiga palopita Samuela ana sauga koina. ²¹Kabo muli mena tomo Isileli siwalo Samuela koina siba, 'Ama kin yabo kuyeyama kolimai.' Kabo Yaubada ali kin igitesipwai yo iwolena kolili iya Kisi natuna esana Saulo iya susu Beniyamina na iloinayagili bolime kana baibaiwa poti (40). ²²Muli mena Yaubada Saulo ikelegabaen yo Deibida ipeiseyan kabo Saulo ana kaba miya ikalai iyamala kin na iya kaiwena Yaubada iba, 'Deibida, Yese natuna, yalobai iya tomonane nuwanuwagu kaiwena katena besiele yau kategu yo yagu nuwatu meuloina kani iginaulili.' ²³Deibida tubunao kolili mwa Yaubada boda Isileli kali tolebo iwolena Yesu, besiele ana waloyameli. ²⁴⁻²⁵Masa kikiunamo Yoni Toyababitaeso ana paisowa iyemwawasi kabo Yesu ana paisowa iyatubu. Tauna kona Yoni Toyababitaeso iguguye tomo Isileli meuloili kolili yo iwalo mumugali naenaeli kolili sinuwabui kabo iyababitaeso. Sauganane koina iwalolau tomo kolili iba, 'Nuwana ami nuwatu yakato yau tolebolebowa kwasanasanawa? Yawalo kolimiu, nigele, iya iyaele ilalaoma muligu mena. Na yau nige ilolonamwa-yagau yakato kaena kana suma yalivasi-gabaegili.' "

²⁶"Kaukavao, komiu Abelamo tubunao yo komiu yanuwa uloili tomoliyao iyaele kwapwalopwalou Yaubada koina, kita kolila mwa lebo wasana Yaubada iyawasayama. ²⁷⁻²⁸Na Yelusalema kana tomiya mekalikavao ali toloinao nige sikakatai yakato Yesu iya tolebolebo. Bwagana nige ana nae yabo silolobai na iyamo siwalolau Pailato koina iunuyamate mowoi. Saugana Yesu iunuyamate mwa koina palopitao beyabeyali ali palopisai iyamala yawasosi, walone ali sabati kaigeda kaigeda Yudiya siyasisasi ali nume tapwalolo mena. ²⁹Saugana naenaena meuloina siginauli koina imwawasi besiele Buki Tabu ana walo iya kaiwena, kabo siyaigabaen kelose mena yo sipei salai mena. ³⁰Na Yaubada ikele-yatoloyoi boita mena. ³¹Yo kaliyate sibaibaiwa iyawayawatagili ana tomuliyayao kolili siya tauna kona mekanakavao Galili koina sisae Yelusalema. Sauga bwaite koina siya siyamala ana tokawa-yawasosi na wasana namwanamwana siyawayawasa-yani boda Isileli kolili."

³²"Wasane namwanamwanane kai kakalaiyama yo kayawasa kolimiu besiele bwaite. Waloyameline tolebolebo kaiwena Yaubada

iwaloyameli tubulao kolili, ³³ ipaisowaiyako kita tubuliyao kaiwela iya Yeisu ikele-yatoloyoi boita mena. Besiele ana walo Same labuina koina, ‘Kowa natugu, kabona yakawa-natu-wagiwo.’ ³⁴ Yo tabe palopita Aiseya gamwana mena Yaubada iwalo ‘Walo-mulolo namwanamwali yawaloyamelili Deibida koina kani yaeliwa kolimiu.’ Kabo kaiwela Yaubada Yeisu ikele-yatoloyoi boita mena na yona nige ibobowa. ³⁵ Besiele Same 16 kalona mena Deibida iwalo-masala iba, ‘Nige sowana kutalam am topaisowa yakayakasisina yona ipwasa yo ibowa.’ ³⁶ Deibida iwalo besiele na nige iedeede ibomayoi kaiwena. Kaiwena Yaubada ana nuwatu iginauli-wolili mwa iboita yo yona sipei salai mena tubunao mekanakavao mwa koina yona ipwasa yo ibowa. ³⁷ Na Yeisu, iya Yaubada ikele-yatoloyoi boita mena, yona nige ipwapwasa yo ibobowa. ³⁸ Kaukavao, yawalo yawasosi kolimiu Yeisu koina sowasowana ami pwanoli kali nuwatu-pwaike kwalobai. ³⁹ Na tem yaiya iya imeliyan ana pwanoli kolili ilivasi. Mosese ana lolina nige sowasowana ami pwanoline kolili ilivasimiu. ⁴⁰ Mwa wagitekalatagimiu yo palopitao ali walo tabu iyayawatagili kolimiu. Siya Yaubada ana walo siwalo-masalagili besiele bwaite. ⁴¹ ‘Totalatalawasi komiu, yagu paisowa kani wagitai kabo nuwamiu sipwanopwano na iyamo naga kwasawowoli kaiwena ginauli namwanamwali kani yapaipaisowaili ami sauga mena. Na wasanane kani nige kwamemeliyani bwagana tem siyawasa namwanamwai kolimiu.’ ”

⁴² Paulo ana edeedede iyemwawasi kabo Paulo yo Banabasi nume tapwalolo silogabaeni mwa bodane sikawanoi kaiwe kolili nuwanuwali tem sivililayoima sabati ilalaoma na siedeede yoi kolili. ⁴³ Logogo imwawasi mwa yanuwa uloili tomoliyao siya simeliko Yaubada koina yo tomo Yudiya sibaibaiwa siyamulikusuli Paulo yo Banabasi. Mwa Paulo yo Banabasi siedeede kolili yo sikabiyakaiweli yakato Yaubada iya tomulolo sauga meuloina simeliyani, tabu ali meli ibebel. ⁴⁴ Sabati muli mena koina yanuwane tomoliyao sibaibaiwasosi silogogo na tem Yaubada ana walo sibenabenalan. ⁴⁵ Saugana Yudiya tomoliyao boda lalakina sigitaili kabo lamwa-polowe kateliyao sipowon mwa Paulo sikalomagigilan siwalo-yanayanae molosi yo ana walo sikawa-mwakomwakota-yani.

⁴⁶ Mwa Paulo yo Banabasi me ali katepatu kainali siyamaisali siba, “Idudulai tem Yaubada ana walo kayawasa bagunayani kolimiu na iyamo komiu Yaubada ana walo kwasikotanani. Imiyawa. Kwaboma kwayatala-yagimiu yakato tabu yawasimiu miyamiya yaina wakakalai. Mwa kani kalogabaegimiu yo kalau siya nige Yudiya tomoliyao kolili. ⁴⁷ Kaiwena Guyau lolina iyeyama kolimai iwalo besiele bwaite. ‘Yapeimiu komiu besiele mayale siya nige Yudiya tomoliyao kaiweli yo wasa namwanamwana kani kwayawasayan na tem tomo silaoma dedei meuloina kolili lebo silobai.’ ”

⁴⁸Saugana boda siya nige Yudiya tomoliyao wasa bwaite sibenalan siyaliyaya yo Guyau ana walo sikawa-namwanamwa-yani mwa siya Yaubada igitesipwaili yawasi miyamiya yaina kaiwena meuloili simeliyani. ⁴⁹Yaubada ana walo bwaimwa wasana namwanamwana idebalala yanuwane dedeina meuloina koina. ⁵⁰Na Yudiya tomoliyao siya Paulo yo Banabasi sikalomagigi-lagili silau yanuwane kana tobagunao kolili mekalikavao sinesineo siya esali lalakili sipwalou Yaubada koina na siulamunamunaili. Kabo boda bwaite sitolo yo Paulo yo Banabasi sikalomagigi-lagili yo sitawoili dedeine koina. ⁵¹Mwa Paulo yo Banabasi kilakilala naenaena yabo sginauli bwaite kaeli dekadekawana sikotatai-yani kaiwena tomone wasana namwanamwana sisikotanani. Kabo Paulo yo Banabasi silogabaegili silau Ikoniya. ⁵²Na tomeli siya simiyamiya Antioki dedei Pisidiya yaliyaya kateliyao sipowon yo tabe Yaluyaluwa Tabuna iloyapowonli.

Ikoniyami koina

14 ¹Paulo yo Banabasi silau Ikoniya ali nume tapwalolo koina. Yo besiele mumugali, siguguye me ali kaiwe mwa tomo sibaibaiwasosi simeli, tupwali Yudiya tomoliyao yo tupwali siya nige tomo Yudiya tabe. ²Na tomo Yudiya siya Paulo ana walo nige simemeliyan silau siya nige Yudiya tomoliyao kolili yo siyetalapili tomeliwo kaiweli kabo siya nige Yudiya simunamunai mwa koina Paulo yo Banabasi yo tomeliwo sikalomagigi-lagili. ³Sauga imamalawe Paulo yo Banabasi simiyamiya yanuwane koina me ali katepatu siguguguguye Guyau kaiwena na Guyau kaiwe iwolena Paulo yo Banabasi kolili. Ginauli kaba nuwapwanopwano sibaibaiwa sipaisowaili mwa koina tomo meuloili siwaloba, “Yaubada ana mulolo wasana Paulo yo Banabasi siwalowalowen bwaimwana walo yawasosi.” ⁴Na tomone yanuwa mena kali boda siyakasa, tupwali silau Yudiya tomoliyao kolili na tupwali silau apositolo siya Paulo yo Banabasi kolili.^h ⁵Kabo Yudiya yo siya nige Yudiya tomoliyao mekalikavao ali tobagunao siloina toyawa yakato apositolo labuine siyakamkamnali yo tabe siunuili veku mena. ⁶Na apositolo labuine wasane sibenalani kabo Pisidiya dedeina silogabaen yo siyabubu silau Laikoniya dedeina mena yanuwa Lisitila yo Dabi yo yanuwa siya simiyamiya salili mena. ⁷Yo wasana namwanamwana siguguyeyani kolili.

Yanuwa Lisitila koina tomo yabo kaena sinae

⁸Yanuwa Lisitila koina tomo yabo sinana ikabiyan kaena naenaeli iyaele yo nige sauga yabo ilolokeikeile. ⁹Tomone imiyasio yo Paulo ana

h 14:4 Buki bwaite kana tolelelele Luka Paulo yo Banabasi iyoga-yagili siyamala apositolo. Na apositolo kana bui tosaenawasa.

edeededede ibenabenalani. Paulo manna ilau tomone koina yo igitai imeli yo sowasowana inamwanamwa. ¹⁰Kabo Paulo iyoga iba, “Kutolo kaem mena.” Sauganane koina tomone isagena-tolo yo ilokeikeile. ¹¹Tomo meuloili Paulo ana paisowa sigitai tobelune iwoisi mwa siyoga kaina Laikoniya koina siba, “Yaubadao sikaisulu silobimako kolila, kali koleya besiele tomo.” ¹²Tomone siba Paulo iya yaubada ‘Emisi’ kaiwena iya toedeededede yo siba Banabasi iya yaubada ‘Susi’.ⁱ ¹³Na yaubada esana Susi ana nume tapwalolo imiyamiya yanuwa kana gana dagelana mena. Susi ana topwaoli bulumakau tataoliyao tupwali yo mayau lalali siyelanli ikalaili ilawagilima yanuwa kana gamwa kaba lusae mena kaiwena iya yo yanuwane tomoliyao nuwanuwali sipwaoli apositoloyao kolili.

¹⁴Na saugana Paulo yo Banabasi wasane sibenalani mwa kali kwama sitabeigalili kaiwena nige nuwanuwali mumugane bwaine yo sisagena silau silusae boda luwali mena yo siyogayoga siba, ¹⁵“Tautaubalao, tawae kaiwena mumugane bwaite waginaginali? Kai tomo besiele komiu, kalaoma wasana namwanamwana kayawasa kolimiu na yaubada mwakomwakotali siya kwasikotanagili yo kwanuwabui yo kwameli Yaubada meyawasina koina iya bulibuli, yanuwa yaulina, dumwakali yo ginawali meuloili kali toyamayale. ¹⁶Beyabeyana Yaubada tomo meuloili italamwagili sibomamo ali nuwatu mena siloinayagili. ¹⁷Na tomo meuloili sowasowali Yaubada ana paisowa sigitai. Ginauli namwanamwali iyamayaleliki kaba gite bwaimwa galewa iyeyawa ilobimaya bulibuli mena yo kan iyeyawa kwamasuli lalakina na katemiu yaliyaya sikalapowon.”

¹⁸Bwagana tomo meuloili walone bwaite sibenalanako, na iyamo nige simemeliyani, nuwanuwalimo sipwaoli apositoloyao kolili. ¹⁹Kabo muli mena Yudiya tomoliyao tupwali silaomaya Antioki yo Ikoniya kolili kabo boda nuwali sikoi. Yo siyoganli mekalikavao kabo Paulo veku mena siunui yo siniuli-yawatagilan yanuwane kana gana dagelana mena, sibatoko yakato iboitako. ²⁰Na tomeliwo wasa sibenalan kabo silau Paulo simiya-takikilani, kabo itolo yo ipileyo yanuwa mena mekanakavao. Sikeno yanuwa ilayani kabo Paulo yo Banabasi silogabaegili silau Dabi.

Paulo yo Banabasi sipileyoimayoi kamwasane koina

²¹Paulo yo Banabasi wasana namwanamwana siguguyeyani Dabi koina yo tomo sibaibaiwa simeli yo simuliya. Imwawasi kabo sipileyo silau Lisitila, Ikoniya yo Antioki dedei Pisidiya koina. ²²Yo tomeliwo waluwaluli sikabiyakaiweli yo siwalo-kalatagili ali meli Yesu kaiwena

i 14:12 Giliki sibatoko Emisi iya yaubadao ali tosagenawasa yo ali toedeededede. Esana labuina Emisi kaiwena Mekiuli. Tabe sibatoko Susi iya yaubadao ali taubala. Esana labuina Susi kaiwena Yupita.

tabu ibebelu yo siwalolau kolili siba, “Polowe sibaibaiwa kani talobaili muli mena kabo talusae Yaubada ana kaba lolina koina.” ²³ Yanuwa kaigeda kaigeda kolili Paulo yo Banabasi tomeliwo kali tobagunao sigitesipwaili. Guliyam sikalakisiyeyan yo sikawakawanoi kaiweli siba, “Yaubada, tobagunao bwaite siya simeliyagiwoko kapei-suwalagili, kuwalo-muloloili yo ugitekalatagili.” ²⁴ Dedei Pisidiya silogabaen silau siyawatagili yanuwa Peliga dedei Pamipiliya koina. ²⁵⁻²⁶ Yo wasana namwanamwana siguguyeyani Peliga tomoliyao kolili kabo silogabaegili yo siyawatagili silobi Atalaiya, waga yabo koina simwalisae yo sikuke sipileyoi silau Antioki iya dedei Siliya. Na beyabeyana bwaine Antioki koina toekalesiyayao sikawanoi Paulo yo Banabasi kaiweli yo nimali sipeili kulukululi mena yo siwalo-muloloili yo siyawasali Yaubada ana paisowa kaiwena. ²⁷ Ali takikili yo ali paisowa imwawasi Paulo yo Banabasi siyawatagilima Antioki koina kabo toekalesiyayao siyogagogonagili yo ginauli meuloina siwalo-masalan kolili. Tawae Yaubada iginauli kolili siedeedede-yani kolili yo siba, “Yaubada meli kana gamwa isokeyako siya nige Yudiya tomoliyao kaiweli.” ²⁸ Kabo Paulo yo Banabasi simiyamiya Antioki sauga imamalawe tomeliwo mekalikavao.

**Tomeliwo meuloili silogogoma Yelusalema na siloina tem
tomeliwo siya nige tomo Yudiya nigwenigwe sikalai o nigele**

15 ¹ Tomo tupwali silaomaya Yudiya silobi Antioki siyakayakatai tomeliwo kolili siba, “Nige sowasowamiu lebo kwalobai kanasiga tem tatao nigwenigwe mumugana sikalai besiele Mosese ana lolina.” ² Saugana ali yakayakatai sibenalan Paulo yo Banabasi simunamunai yo mekalikavao sigamwapakiki lalakina. Kabo tomeliwo Paulo yo Banabasi yo tupwaliyoi sigitesipwaili yakato sisae Yelusalema apositoloyao yo ekalesiya kana tobagunao sigitaili nigwenigwe nuwatuna kaiwena. ³ Mwa Antioki ekalesiyao siyawasali sisasae yo dedei Ponisiya yo Sameliya silulikwa. Bwaine koina Paulo yo Banabasi tomeli silobaili yo ali wasa siwolena yakato tomo sibaibaiwa siya nige Yudiya simiyamiya Antioki dedei Pisidiya, Ikoniya, Lisitila yo Dabi sinuwabui yo simeli Yeisu koina. Kabo Ponisiya yo Sameliya tomeliwone wasane sibenalani yo siyaliyaya lalakina. ⁴ Saugana siyawatagili Yelusalema mwa toekalesiya mekalikavao apositoloyao yo tobagunao Paulo yo Banabasi siyoganli kabo ginauli meuloina tawae Yaubada italamwan Paulo yo Banabasi nimali mena sipaisowai ali wasa siwolena kolili. ⁵ Na tomeli tupwali, siya simiyamiya Palisi ali boda koina, sitolo yo siwalo siba, “Temga tomeli siya nige Yudiya tomoliyao siwaloyameli yakato Mosese ana lolina siobigai yo nigwenigwe mumugana sikalai kabo tatalam siyamala toekalesiya.” ⁶ Mwa apositoloyao mekalikavao tobagunao simiyagogo yo siedeedede nuwatune kaiwena. ⁷ Siedeedede tupwana imamalawe mulina mena

kabo Pita itolo yo iwaloba, “Kaukavao, wakataiyako tauna kona ala boda luwana mena Yaubada igitesipwaiyau wasana namwanamwana yaguguyeyani bodane siya nige Yudiya tomoliyao kolili yakato sibenalani yo simeli. ⁸Yaubada iya tomo meuloili kateli ikataili, Yaluyaluwa Tabuna iwolena kolili besiele iyeyamako kolila, na koina takatai Yaubada iyaliyaya kaiweli yo ikatailiko. ⁹Nige kaba yakasa yabo igiginauli siya yo kita ala boda koina kaiwena kateli ikabiyakapwali ali meli mena. ¹⁰Tawae kaiwena tem polowe meuloina tagwauwi pwatali mena na Mosese ana lolina simuliya? Tem taginauli besiele kani Yaubada taulamunamunai. Wagitai, polowene tubulao tauna kona nige sowasowali sikalai yo bwaite sauga kita besiele. ¹¹Nige sowana. Kaiwena ala meli besiele bwaite, Guyau Yeisu Keliso ana mulolo mena siya yo kita lebo talobai.”

¹²Kabo muli mena Paulo yo Banabasi sitolo yo siedeedede ali takikili kaiwena. Ginauli kaba nuwapwanopwano Yaubada ipaisowaili siya nige Yudiya tomoliyao luwali mena siwalo-masala kolili. Saugana siedeedede tologogo meuloili simiya-mwanou. ¹³Ali edeedede imwawasi kabo Yemesa itolo yo iba, “Kaukavao, kwabenali kolyau. ¹⁴Saimoni Pita iyaele iwalo-masala namwanamwai kolila yakato Yaubada ana nuwatu iyakenayagila saugana tupwali igitesipwaili siya boda nige Yudiya tomoliyao kolili na siya siyamala ana tomoyao. ¹⁵Beyabeyana palopita silele Buki Tabu mena ginauline bwaite kaiweli siba, ¹⁶‘Muli mena kani yapileyoima yo Deibida ana nume iguguliwa yayatoloyoi. Ana kaba tatagwaligwali kani yakatububunan na yakabiyoi. ¹⁷⁻¹⁸Mwa koina tomo yanuwa yaulina mena sinuwabui yo Yaubada simeliyan. Yo besiele siya nige Yudiya tomoliyao yagitesipwaili na siyamala yagu tomoyao. Yaubada ana walo bwaite, yo beyabeyana ginauline yawatagiliko.’ ” ¹⁹Yo Yemesa iwaloyoi, “Mwa yagu nuwatu bwaite besiele. Boda siya nige Yudiya tomoliyao sinuwabuiko yo simeli Yeisu koina, tabu kali polowe tapepei yakato Mosese ana lolina meuloina simuliya. ²⁰Ali leta talele yo ali wasa taolena yakato kanne kokotomo kolili sipwaopwaoliyanne tabu koina sikekekan, tabu sigaganawali yo tabe tabu kwasine sinunuma. Yaboyoi na tem ebaebai galogalona sikikimoi na iboita tabu sikakan. ²¹Walo yawasosi nige sowana Mosese ana lolina tatom-gabaen kaiwena bagubagunana kanasiga sauga kabona, Mosese ana lolina siguguyeyan yanuwa kaigeda kaigeda koina yo besiele sauga bwaite sabati kaigeda kaigeda siyasisi Yudiya ali nume tapwalolo mena.”

Tologogo Yelusalema koina leta siyawasa

²²Kabo apositoloyao mekalikavao tobagunao yo toekalesiya meuloili siloina yakato tomo tupwali sigitesipwaili ali bodane luwali mena na siyawasali, mekalikavao Paulo yo Banabasi silau yanuwa Antioki. Mwa tomo labui sigitesipwaili Yudasa, iya esana sipei Basabasi yo tabe Sailasa,

siya yoli labuine tomeliwo siyakasisi-yagili. ²³Letane siwolena kolili yo silokalai.

Letane ana walo bwaite besiele. “Kamatoki komiu kamakavao. Kai apositoloyao yo toekalesiya kali tobagunao leta bwaite kalele tomeliwo kolimiu, komiu nige Yudiya tomoliyao kwamiyamiya nuwana yanuwa Antioki dedei Siliya o nuwana dedei Silisiya kolili. ²⁴Wasa kabenalanako yakato tomo tupwali ama boda mena silaowa, yo ali edeedede kaiwena yaluyaluwamiu sikabi-yabeluli yo nuwamiu sitomatoma na kai nige ama walo besiele na silaowa siya siboma ali nuwatu. ²⁵Mwa koina meuloimai katalam na tomo tupwali kagitesipwaili yo kayawasaliwa kolimiu mekalikavao ala eliyamwao namwanamwali Paulo yo Banabasi. ²⁶Walo yawasosi, Paulo yo Banabasi yawasili sitalamwan ala Guyau Yeisu Keliso ana paisowa kaiwena. Siya tauna kona wasana namwanamwana siluwewasa-yani na tomo sitonan tem siunuyamateli. ²⁷Tabe Yudasa yo Sailasa kayawasaliwa kabo kani siwalo-masala kolimiu tawae letane kalele kalona mena. ²⁸Yaluyaluwa Tabuna iloina yo kai kaloina tabu polowe sibabaibaiwa kapepeili kolimiu. Inamwanamwa tem Mosese ana loina lalakili kwamuliya na siya bwaite besiele. ²⁹Kanne kokotomo kolili sipwaopwaoliyanne tabu wakakanli, tabu wagaganawali yo tabe tabu kwasine kwanunuma. Yaboyoi na tem ebaebai galogalona sikikimoi na iboita tabu wakakan. Tem bwaite loinane kwayakasisi-yagili inamwanamwa. Kaiyoni.”

³⁰Mwa tomone siyawasali yo silobi Antioki kabo toekalesiyayao siyogagogonagili yo ali leta siwolegili. ³¹Saugana toekalesiyayao letane siyasili siyaliyaya lalakina kabiyakaiwene kaiwena. ³²Yudasa yo Sailasa, siya palopitao, siedeedeede lalakina toekalesiyayao kolili kabo toekalesiyayao kateli sipatu yo ali meli ikaiwe. ³³⁻³⁴Simiyamiya sauga tupwana imamalawe kabo Antioki toekalesiyayao Yudasa yo Sailasa siwalo-muloloili yo siyawasali sipileyoi Yelusalema na bwaine koina Yudasa yo Sailasa ali paisowa siwalo-masalan Yelusalema ekalesiyao kolili siya tauna kona yoli labuine siyawasali silau Antioki. ³⁵Na Paulo yo Banabasi simiyamiya Antioki yo mekalikavao tomo tupwaliyoi Guyau kainana siyakayakatai yo siguguyeyan.

Paulo yo Banabasi sigamwapakiki Malika kaiwena

³⁶Kaliyate tupwaliyoi imwawasi Paulo iwalolau Banabasi koina iba, “Tapileyoi talau yanuwane siya tauna kona tatakikiliwa kolili Guyau wasana taguguyeyanwa kolili, na tomeliwo waluwaluli tagitaili gubesi ali miyamiya.” ³⁷⁻³⁸Banabasi nuwanuwana Yoni iya esana labuina Malika siyogan mekalikava, na Paulo nige ana nuwatu besiele kaiwena tauna kona Yoni Malika ilogabaegili Peliga koina (dedei Pamipiliya), nige mekalikava sipapaisowa. ³⁹Yoli labuine sigamwapakiki lalakina

Malika kaiwena mwa silogwaligwali, yabo ilosuwala yo yabo ilosuwala. Banabasi Malika ikalai mekanakava sikuke silau Saipilosi. ⁴⁰Na Paulo Sailasa igitesipwai yo iyogan mekanakava. Toekalesiyayao Antioki koina sikawanoi Yaubada koina igitekalatagili yo iwalo-muloloili, kabo silogabaegili. ⁴¹Silau dedei Siliya yo Silisiya sitakikili na tomeli bodaliyao sikabiyakaiweli.

Paulo yo Sailasa Timoti siyogan mekalikava

16 ¹Silau yanuwa Dabi kabo muli mena silau Lisitila. Paulo tomeli yabo ilobai esana Timoti, sinana Yudiya sinena iya Yeisu kana tomeli yabo, na tamana tomo Giliki. ²Tomeli siya simiyamiya yanuwa Lisitila yo Ikoniyami Timoti sikawa-namwanamwa-yani. ³Paulo nuwanuwana siyogani mekalikava silotakikili mwa Paulo iwalo Timoti nigwenigwe ikalai besiele Mosese ana lolina mesabana Yudiya tomoliyao dedeine koina tabu Timoti sikakalomagigilan kaiwena meuloili sikatai iya tamana tomo Giliki. Mwa Timoti iginauli besiele. ⁴Saugana silau yanuwa kaigeda kaigeda kolili apositoloyao yo tobagunao siya Yelusalema ali nuwatu siwaloweni tomeliwo kolili yakato loinane esopaline siobigaili. ⁵Kabo tomeliwo ali meli ikaiwe yo ali boda ilalalalaki kaliyate kaigeda kaigeda.

Paulo kenona mena tomo Masidoniya igitai

⁶Dedei Piligiya yo Galetiya silusae sitakikili yo wasana namwanamwana siguguyeyani bwaine koina kaiwena Yaluyaluwa Tabuna Paulo yo ana eliyamwao ikausili tabu dedei Eisiya koina silulusae. ⁷Saugana silusae dedei Misiya ali nuwatu yakato silauyoi silusae dedei Bidiniya na Yeisu Yaluyaluwana ikausili. ⁸Mwa dedei Misiya siloluwaluwali silau kabo silobi Tilowasi. ⁹Boniyai mena Paulo kenona mena tomo yabo iya tomo Masidoniya igitai itotolo ikawakawanoi Paulo koina iba, “Kulaoma Masidoniya dedeina mena na kusaguimai.” ¹⁰Kenonane mulina mena kabo kai kakatububu yo kalauyoi dedei Masidoniya kaiwena ama nuwatu Yaluyaluwa Tabuna nuwamai ikoi mwa koina kakatai Yaubada iyoganimaiko na wasana namwanamwana kaguguyeyani tomone kolili.

Pilipai koina Lidiya imeli

¹¹Yo kamwalisae waga mena yo Tilowasi kalogabaen kasagena dudulaimo kalau Samotilesi. Koina kakeno, yanuwa ilayani mwa kabo kakukeyoi kalau Niyapolis. ¹²Kabo kaemai mena kalau Pilipai iya yanuwa

j 16:10 Bwaite Tilowasi koina, Luka, iya bukine bwaite kana tolele, Paulo me ana bodao ilusae kolili mwa isaguili. Mwa bwaite iya kaiwena Luka iba kai.

lalakina Masidoniya ana dedei mena. Beyabeyana dedeine bwaite lugulugumna kabo Loma silaoma yo sisepa, nume baibaiwali sikabili iyamala Loma ali taon yabo. Kamiyamiya kaliyate tupwana ibaibaiwa. ¹³Kaliyate sabati mena kalau kayawatagili yanuwane kana gana dagelana mena waila salina mena, kaiwena kakataiyako siya Yudiya ali kaba kawakawanoi wailane salina mena. Kabo kamiyasio yo kaedeede sinesineo kolili siya silaoma simiyagogo. ¹⁴Siya sibenabenali kalikava yabo esana Lidiya, yanuwa Taiyatila sinena, iya kaleko wasawasa pepolo igimwagimwala-yagili, yo iya itapwalolo Yaubada koina. Kabo katena Yaubada isoke yo Paulo ana walo Yesu kaiwena imeliyan. ¹⁵Lidiya yo ana nume kana tomiya kayababitaisoli kabo ikawanoi kolimai iba, “Tem ami nuwatu yameli yawasosi Guyau koina, kwalaoma kwamiyamiya yagu nume mena.” Kabo katalam na kalau ana nume mena.

Paulo yo Sailasa sipeili deli mena

¹⁶Kaliyate yabo kalalau kaba kawakawanoi wailane salina mena na gamasine yabo kalobai, iya topaisowa yabo na ana tautaubalao tauna kona sigimwalai. Yo iya yaluyaluwa biki imiyamiya koina mwa sowasowana iwalo tawae naga iyawatagili sauga muli mena. Ana paisowane koina mane lalakina ikalakalai ana tautaubalao kaiweli. ¹⁷Gamasinene iyamuli-kusuli mulimai mena mekamakava Paulo na iyogayoga iba, “Tomone bwaite Yaubada Tomiyasaesosi ana topaisowao, silaoma yo lebo kana kamwasa wasana siyawasayani kolimiu.” ¹⁸Kaliyate ibaibaiwa iyogayoga-samasamalulu kabo Paulo yona ikwatakata mwa itagelakeile yo yaluyaluwa biki koina iwalolau iba, “Yesu Keliso esana mena yawalo koliwo kuyawatagili gamasinene kulogabaeni.” Sauganane koina yaluyaluwa bikine iyawatagili gamasinene koina yo ilowasi. ¹⁹Saugana ana tautaubalao gamasinene sigitai na sikatai yakato ali mane ana kaba laoma inaeko, mwa silau Paulo yo Sailasa sikabi-kalatagili yo sitabe-niuniulili silawagili toloinao kolili maketi ana dedei mena sabi yatala-yagili. ²⁰Mwa sipeili toloinao manli mena yo siba, “Tomo bwaite siya Yudiya tomoliyao, silaoma na ala yanuwa tomoliyao siulamunamunaili yo talawauwau lalakina iyawatagili. ²¹Kaiwena mumuga uloina siyakayakatai-yani, mumugane siya nige ala loina itatalam yakato kita Loma ana kaba loina tomoliyao takalai yo tapaisowai.” ²²Yo boda lalakina sitolo yo kalikavao sisaguili Paulo yo Sailasa siyokoi-yagili, mwa toloinao siwalo tomo tupwali Paulo yo Sailasa kali kwama silololi yo balae sikalai dagelali mena sisapili. ²³Sisapili lalakina imwawasi sitabe-sikosikoko-wagili siniulili silawagili deli mena sipei-luseyagili, togitekalatani kana loina siwolena iya igitekalatan namwanamwaili tabu siyayabubu. ²⁴Togitekalatani kana loina ibenalani mwa tomone labui ikalaili yo ilau ipeili biliutusi kikiuna koina deli kalona mena yo mayau

polopoloweli yabo kewa mena yo yabo yauli mena na luwaluwalili mena kaekaeli siyasolali silusae yo sikokalatagili.

Deli togitekalatan imeli

²⁵ Boniyai luwaluwalina mena Paulo yo Sailasa sikawakawanoi yo siwaliwali Yaubada koina. Ali tali pilisin siyaele sibenabenali kolili. ²⁶ Kabo mwanikiniki lalakina inuku yo deli kana wauwau inuku yo imwasali. Sauganane koina gulu meuloili sitasoke yo siya simiyamiya deli kalona mena kali pani sitalivasi. ²⁷ Saugana deli kana togitekalatan ikeno-tolo yo igitai gulu meuloili sitasokeko, ibatoko yakato deli kana tomiya meuloili siyabubuko, mwa ana kelepa kaleya iniwisiyama yakato iboma isakonayamate. ²⁸ Na Paulo manna ilau igitai mwa iyoga kainana lalakina mena iba, “Eliyam, tabu kubomayoi kusasakona-yamatewo, kai ele meuloimai kamiyamiya.” ²⁹ Kabo togitekalatani iyoga ana topaisowao kolili yo odam sikalaiyama koina. Yo ikalai isagena-lusae, me ana tabubu ilau tutulina italu-sakonayani Paulo yo Sailasa kaeli mena. ³⁰ Kabo muli mena itolo yo iyoga-yawatagilagili yauli mena yo iwalolau kolili iba, “Tautaubalao, tawae yaginauli na lebo yalobai?” ³¹ Mwa kainana siyamaisa siba, “Guyau Yeisu kumeliyani na lebo kulobai, kowa yo am nume kana tomiyayao.” ³² Yo Yaubada ana walo siguguyeyani iya yo ana nume kana tomiya kolili. ³³ Boniyainane koina, deli kana togitekalatani Paulo yo Sailasa ikalaili kali sapi gailiyao ideulili, mwa sauganane koina iya yo ana nume kana tomiya meuloili sibabitaizo. ³⁴ Kabo iyoganli silau ana nume mena kani ipaisowai yo sikekan, yo mekanakavao ana nume kana tomiya meuloili yaliyaya sikalapowon kaiwena simeliko Guyau koina.

³⁵ Yanuwa ilayani toloinao siwalo pilisiman kolili silau deli kana togitekalatan koina siba, “Tomone labuine kulivasili.” ³⁶ Mwa deli kana togitekalatani iwalolau Paulo koina iba, “Toloinao walo siyawasa kaiwemi kowa yo Sailasa kalivasimiu yo me ami yaliyaya kwalau.” ³⁷ Na Paulo iwalolau pilisiman kolili iba, “Kai Loma ana kaba laina tomoliyao. Toloinao nige siyayatala-baguna-yagimai na iyamo siloina sisapi-bwagabwagaimai boda manli mena yo sipei-luse-yagimai deli mena. Kabo nige sowana siwalo yo kaboma kalowasi-wadam. Siboma silaoma yo siyoga-yawatagilagimai.” ³⁸ Mwa pilisiman sipileyoi silau toloinao kolili yo Paulo kainana siwaloweni. Saugana toloinao kainanane sibenalani yakato Paulo yo Sailasa siya Loma ana kaba laina tomoliyao mwa simatausi.^k ³⁹ Yo silau deli mena sikawa-soli Paulo yo Sailasa kolili. Kabo siyoga-yawatagilagili deli mena yo sikawanoi kolili yanuwane

k 16:38 Loma ana laina imiyamiya iwawalo nige sowana Loma ana kaba laina tomoliyao sipeili deli mena tem nige siyayatala baguna.

silogabaeni. ⁴⁰Kabo deli mena siyawatagili silau Lidiya ana nume mena na tomeli sigitaili yo sikabiyakaiweli kabo muli mena yanuwane silogabaen.

Paulo yo Sailasa silau Tesalonaika

17 ¹Kabo silau dedei Amipipoli yo dedei Apoloniya siloluwaluwali silau siyawatagili Tesalonaika. Yanuwane koina Yudiya ali nume tapwalolo yabo imiyamiya. ²Yo Paulo ilau ilusae ali nume tapwalolo mena, besiele ana paisowa dedei meuloina kolili. Imiyamiya wiki yaiyona na sabati kaigeda kaigeda Buki Tabu iyasili yo iyakayakatai tomo kolili. ³Ana yakayakataine kolili ikabi-yamayale yakato Buki Tabu ana walo tomala Mesaiya kamkamna ilobai yo iboita yo kabo muli mena itoloyoi. Tabe iwaloyoi iba, “Yeisu iya wasana yayawayawasayani kolimiu, iya Mesaiya.” ⁴Tomo Yudiya tupwali yo Giliki tomoliyao siya Yaubada simeliyani sibaibaiwa yo tabe sinesineo esali lalakili sibaibaiwa mekalikavao meuloili Paulo ana walo sikawa-yawasosi-yani mwa sitalamwagili Paulo yo Sailasa kolili.

⁵Na tupwaliyao Yudiya tomoliyao Paulo ana walo sisikotanan silamwa-polowe kabo silau kamwasa mena tolobwagabwaga tupwali siya mumugali naenaeli sikalaili yo siyaboda kaigedai kabo yanuwa tomoliyao siula-munamunaili yo talawauwau lalakina iyawatagili. Kabo boda lalakina sisagena silau Yesoni ana nume mena, sibatoko Paulo yo Sailasa siyaele, ali nuwatu yakato silokalatagili yo numene koina sitabeniuniulili silawagili tomo manli mena. ⁶Na iyamo nige silolobaili, mwa Yesoni mekanakavao tomeli tupwali silokalatagili yo silawagili yanuwa kana toloinao kolili. Yo siyogayoga siba, “Paulo me ana bodao tomo ali miyamiya sisibayanae dedei meuloili kolili na sauga bwaite silaomako ala dedei mena. ⁷Iyaele Yesoni iyoga-mwaliseyagili ana nume mena. Siya meuloili Sisa ana lolina silikwai kaiwena siwalowalo yakato kin uloina yabo iyawatagiliko iya esana Yeisu.” ⁸Saugana boda lalakina yo yanuwa kana toloinao walone sibenalani kabo simunamunai molosi yo sitalawauwau lalakina. ⁹Mwa toloinao siwalo Yesoni me ana bodao kolili siba, “Mane tupwana kwaeyama kolimai na mesabana kalivasimiu kwalau.” Mwa koina Yesoni me ana bodao manene siwolena kolili kabo silivasili yo silogwaligwali.

Paulo yo Sailasa silau Beliya

¹⁰Iboniyai kabo tomeli Paulo yo Sailasa siyawasali silau Beliya. Saugana siyawatagili Beliya silau Yudiya ali nume tapwalolo mena. ¹¹Na Yudiya tomoliyao siya simiyamiya Beliya koina mumugali nige besiele siya simiyamiya Tesalonaika koina, siya tomo namwanamwali kaiwena kateli sisoke yo sibenali namwanamwa nuwanuwawasili wasana

namwanamwana sibenalani. Mwa kaliyate kaigeda kaigeda Buki Tabu siyasyasili kaiwena nuwanuwali Paulo ana walo kana yawasosi silobai. ¹²Yudiya tomoliyao sibaibaiwa simeli tabe Giliki sinesineo siya esali lalakili yo Giliki tatao sibaibaiwa molosi mekalikavao. ¹³Na siya Yudiya tomoliyao simiyamiya Tesalonaika koina wasane sibenalani yakato Paulo ilau Beliya na Yaubada ana walo iguguyeyani. Kabo sitolo yo silau Beliya tomone siula-munamunaili yo sikasokaso-keikeile. ¹⁴Sauganane koina kabu tomeliwo Paulo siyawasa ilobi dekawa mena sabi kuke Akaya dedeina kaiwena na Sailasa yo Timoti simiyamiya Masidoniya dedeina mena. ¹⁵Tomeliwo tupwaliyao mekalikava Paulo waga mena simwalisae kabu sikuke Ateni kaiwena kabu muli mena sivilayoima na Paulo kainana siwaloweni Sailasa yo Timoti kolili yakato tem ali paisowa imwawasi silomwayamwayau silau Ateni na Paulo sisagui.

Paulo ana miyamiya yanuwa Ateni koina

¹⁶Saugana Paulo iyaele Ateni Sailasa yo Timoti isanasanaili, nuwana inae me ana nuwapolowe kaiwena igitai kokotomo sibaibaiwa siginaulili, tomo siyatololi yanuwa kalona mena yo simeliyagili yo sikukula esali mena. ¹⁷Mwa ilau Yudiya ali nume tapwalolo mena yo mekanakavao Yudiya yo siya nige Yudiya tomoliyao na iyamo Yaubada siyakasisiyan, siedeede besiele kaliyate kaigeda kaigeda. Tabe ilau kaba maketi koina tomo ilobaili yo mekanakavao siedeede. ¹⁸Tonu watu sonosonoga tupwali, siya bodaline esali siba Epikulio yo Sitoiki silau Paulo mekalikava sigamwapakiki.¹ Tupwali siba, “Toyauyaule bwaite, tawae nuwanuwana iwalowen?” Na tupwaliyao kainali siyamaisa siba, “Kai ama nuwatu iguguguguye dedei uloi ali yaubadao kaiweli.” Siwalo besiele bwaite kaiwena Paulo iguguye Yesu yo toboita ali toloyoi kaiwena. ¹⁹Mwa Paulo siyogan yo silawan tautaubalao lalakili kolili bodane esana sipei Aliopegasi. Kabu siwalolau koina siba, “Tem sowasowana yakayakatai waluwaluna iya uguguguyeyanwa kuyamayale kolimai. ²⁰Kaiwena ginaili siya kali benali uloili kolimai yo nuwanuwamai kana dudulakakatai.” ²¹Sauga meuloina Ateni tomoliyao yo siya laolaoma meuloili ali sauga siyavenuwan yo sibenabenali yo siedeede ginaili waluwaluli kaiweli.

²²Kabu Paulo itolo kaba logogo mena yo iwalolau tautaubalao kolili iba, “Kagutoki komiu Ateni tomoliyao. Yagitaimiu komiu sauga meuloina yaubadao meuloili kwayakasisi-yagili, ²³kaiwena yalokeikeile ami yanuwa kalona mena yo ami kaba pwalou yagitaili sibaibaiwa. Yagu lokeikeilene koina kaba pwaoli yabo yagitai kana lelelele yayasili iwalo,

1 17:18 Tonuwatu sonosonoga siya sauga meuloina yawasi yo miyamiya sinuwanuwatui yo siedeede kaiweli.

‘Yaubada bwaite nige tokataina kana nuwatu-kalatan.’ Na Yaubadane iya koina kwapwalopwalou, iya nige wakakatai, bwaimwana iya kani yayawasa kolimiu. ²⁴Yaubada iya yanuwa yaulina yo ginauline meuloina iyamayaleli, iya bulibuli yo yanuwa yaulina kali Guyau, nige imiyamiya nume kaba tapwalolo tomo sikabi koina. ²⁵Nige ginauli yabo ibwabwaga koina yakato kita tomo nimala mena tasagui kaiwena iya tomo meuloila yawasila, yaluyaluwala yo ginauli meuloili iyelima kolila. ²⁶Tomo kaigeda iyamayale, yo iya koina tomo boda uloina uloina sidebalala yo sitatagwaligwali yanuwa yaulina dedei meuloina kolili simiyamiya. Tabe bodane kaigeda kaigeda ali sauga yo ali dedei iloinayan. ²⁷Yaubada iginauli besiele, kaiwena nuwanuwana tomo siloyai yo ali loyane kalona mena iya silobai. Tomala iya nige imimiya-suwala tomo kaigeda kaigeda kolila. ²⁸Kaiwena yawasila yaina iya, mekalakava talolokeikeile yo mekalakava tamiyamiya. Besiele kwaboma kami wali kana tobuibui siba, ‘Yawasosi kita meuloila natunao.’ ²⁹Mwa kita natunao, nige sowana ala nuwatu yakato Yaubada kana koleya besiele yamayamayale kokotomo tomo ali katai mena yo ali sonoga mena gole nuwana siliba nuwana veku koina siginaulili. ³⁰Beyabeyana tomo nige ali katai yabo Mesaiya kaiwena mwa koina tomo ali naenaena koina igite-gabaegili. Na sauga bwaite iloina-yagili tomo dedei meuloina ali naenaena koina sinuwabui. ³¹Kaiwena kaliyate yabo ipeiyako yanuwa yaulina kana tomiya meuloili naga iyatala namwanamwaili, yo tomo yabo igitesipwai-yako iya yatalane kani iginauli, kana yawasosi iyakenayagila meuloila kolila, kaiwena tomonane ikele-yatoloyoi-yako boita mena.”

³²Saugana sibenalani Paulo iedeedede toloyoi kaiwena kabo boda tupwali sikawa-mwakomwakota-yani yo sitalatalawasi-yani. Na boda tupwaliyao siba, “Nuwanuwamai kuedeedede yoi nuwatu bwaite kaiwena na kabenalani.” ³³Logogone imwawasi kabo Paulo ilogabaegili ilau. ³⁴Tomo tupwali Paulo ana walo simeliyani mwa silusae ana boda koina. Luwali mena tomo yabo esana Dionisiya iya boda Aliopezasi kana tautaubalao kalikava yabo, sine yabo esana Damali yo tupwaliyao tabe.

Paulo ana miyamiya Kolinita koina

18 ¹Kabo muli mena Paulo Ateni ilogabaeni yo ilau Kolinita. ²Yanuwane koina tomo Yudiya yabo iyaele esana Akuila sikabiya Ponitiyo polovinsi koina. Akuila mewainena Pilisila siya silaomaya Loma, Itali ana dedei mena, na sauga bwaite simiyamiya Kolinita kaiwena tauna kona Loma ali kin esana Sisa Kolodiyasi iwalo Yudiya meuloili yanuwa Loma silogabaen. Paulo wasali ibenalan yakato siyaele Kolinita koina na nuwanuwana ilau igitaili. Kabo ilau Kolinita koina ilobaili. ³Mwa imiyamiya kolili yo mekalikava sipaipaisowa, kaiwena iya yo siya ali paisowa kaigeda bwaimwa palai sikonakona besiele nume. ⁴Sabati

kaigeda kaigeda Paulo iedeedede Yudiya ali nume tapwalolo mena. Yo siya Yudiya yo Giliki mekalikava sigamwagamwa-pakiki na Paulo itonatonan nuwanuwana lalakina tem simeli. ⁵Sailasa yo Timoti Masidoniya dedeina silogabaen silobima Kolinita kabo Paulo ana paisowa palai konakona ilopei na ana sauga meuloina italamwani guguye koina yo ikabiyamayale Yudiya tomoliyao kolili iba, “Yeisu iya Mesaiya.” ⁶Na saugana Yudiya siwalo-yavivilayoi Paulo koina yo sikawa-naenaeyani mwa kana kwama ikotataiyani kolili, kaiwena wasana namwanamwana sisikotanani mwa iwalolau kolili iba, “Tem kwasawowoli amokisa, kwaboma ami pwanoli. Nige sowana kwayakewaiyau. Sauga bwaite yalau siya nige Yudiya tomoliyao na wasana namwanamwana yaguguyeyani kolili.” ⁷Kabo Paulo Yudiya ali nume tapwalolo ilogabaeni yo ilau Taita Yusito ana nume mena, iyaele nume tapwalolo salina mena. Tomone iya nige Yudiya tomona, na iyamo iya itapwatapwalolo Yaubada koina. ⁸Yudiya ali nume tapwalolo kana tobaguna esana Kilisipasi, iya yo ana nume kana tomiya meuloili sinuwabui na Guyau Yeisu simeliyani. Tabe Kolinita tomoliyao sibaibaiwa besiele, Paulo ana walo sibenalani, sinuwabui, simeli yo sibabitaeso.

⁹Boniyai yabo Paulo kenona ikenoi yo Guyau iwalo koina iba, “Tabu kumamatausi, wasana namwanamwana kuyawasa-kalatan tomo kolili, tabu kulolopei. ¹⁰Yau mekamkava mwa nige sowana tomo yabo ikaleya koliwo na isibayanaewo, kaiwena yanuwa bwaite koina tomo sibaibaiwa naga siyamala yagu tomoyao.” ¹¹Mwa Paulo imiyamiya sauga tupwanayoi yo ana miyamiya Kolinita koina kana mamalawe bolime kaigeda yo tupwana. Sauganane koina Yaubada ana walo iguguguyeyani tomo kolili.

¹²Galio ana sauga gavana dedei Akaya bwaimwa Gilisi koina mwa Yudiya tomoliyao ali nuwatu kaigeda kabo silau Paulo sikabikalatani yo silawani gavanane koina yakato iyatalayan. ¹³Siba, “Tomone bwaite tomo nuwaliyao ikoikoili, nuwanuwana kamwasa waluwaluna koina sitapwalolo Yaubada koina, kamwasane ama lolina nige italamwani.” ¹⁴Saugana Paulo gamwana isaei yakato iedeedede, mwa Galio iwalolau Yudiya tomoliyao kolili iba, “Temga tomo bwaite ilopwano na nae yabo iginauli kabo sowasowagu ami walo yabenalani. ¹⁵Na ami gamwapakikine bwaimwa ami edeedede yo esa yo ami lolina kaiweli bwaimwana siya ginauli kikiuli kwaboma kwayadudulaili, genuwagu bwaite ginauline yayatalayagili.” ¹⁶Mwa itawoili siyawatagili kaba yatala mena. ¹⁷Kabo bodane sigitai Sositeni, iya Yudiya ali nume tapwalolo kana tobaguna, silokalatani yo siunu-gwalagwalai kaba yatala salina mena na Galio nige inunuwatui ali paisowane kaiwena.

Paulo ana kalau takikili labuina ana kaba mwawasi

¹⁸Paulo imiyamiya Kolinita sauga tupwana imamalawe, kabo muli mena tomeliwo ilogabaegili yo Pilisila mewainena Akuila mekanakavao

silobi silau galowa Sensiliya. Bwaine koina itona itom-gabaeni kaiwena tauna kona ana waloyameli iginauli Yaubada manna mena. Imwawasi waga mena simwalisae kaiwena Paulo nuwanuwana ivivilayoi dedei Siliya. ¹⁹Sikuke silau siulisi Epeso bwaine koina sikaisulu. Paulo Pilisila yo Akuila ilogabaegili, na iboma ilau Yudiya ali nume tapwalolo mena, yo mekanakavao Yudiya tomoliyao siedeede yo sigamwapakiki. ²⁰Sikawanoi koina yakato tem mekalikava simiyamiya naga sauga tupwana imamalawe na iyamo nige ana nuwatu besiele. ²¹Ana sauga lowasi koina iwaloyameli kolili iba, “Tem Yaubada ana nuwatu besiele, kani yapileyoima.” Yo ikukeyoi Epeso ilogabaeni. ²²Saugana waga iulisi Sisaliya koina, kabo Paulo isae Yelusalema toekalesiyayao igitaili kabo muli mena ilobi Antioki Siliya dedeina mena. ²³Paulo imiyamiya Antioki sauga kubwakubwana koina kabo ilogabaegili yoi ilau ilotakikili Galetiya yo Piligiya ali dedei mena na tomeliwo waluwaluli meuloili ikabiyakaiweli.

Apolosa ilau iguguye Epeso yo Kolinita

²⁴Sauganane koina Yudiya tomona yabo esana Apolosa, sikabiya Alekesendaliya, ilaoma Epeso. Iya toedeede namwanamwana yo Buki Tabu ikatai namwanamwai. ²⁵Tauna kona tomeliwo tupwali Guyau Yesu kaiwena siyakayakatai Apolosa koina, kabo muli mena me ana kaiwe iyakayakatai yo iedeede dudulai Yesu kaiwena. Iya ikakatai ele Yoni ana babitaiso, na Yaluyaluwa Tabuna ana babitaiso nige ikakatai. ²⁶Apolosa ilau Yudiya ali nume tapwalolo mena me ana katepatu iguguye. Saugana Pilisila yo Akuila Apolosa ana guguye sibenalani, mwa siyogan ali nume mena kabo Guyau Yesu kaiwena siyakayakatai yo siyamayale namwanamwai koina. ²⁷Yo muli mena Apolosa nuwanuwana ilau Akaya bwaimwa Gilisi, mwa tomeliwo siya Epeso koina sisagui. Kabo tomeliwo Akaya ali leta silele siba, “Saugana tem Apolosa ilaowa kwayogan me ami yaliyaya.” Mwa ilau Akaya. Saugana iyawatagili bwaine koina kabo tomeliwo, siya tauna kona Yaubada ana mulolo mena sinuwabui yo simeli, siyogan me ali yaliyaya. Kabo Apolosa tomeliwone ikabiyakaiweli. ²⁸Kaiwena ana gamwapakiki mena Yudiya tomoliyao isonoga-gabaegili tomo manli mena na iyakenayagili Buki Tabu koina yakato Yesu iya Mesaiya.

Paulo ana paisowa Epeso koina

19 ¹Apolosa iyaele Kolinita, na Paulo ilau kamwasa mena yo Eisiya dedeina ilulikwa ilau iyawatagili Epeso. Bwaine koina tomeli tupwaliyao ilobaili. ²Mwa ineliyagili iba, “Gubesi, saugana kwayamala tomeli Yaluyaluwa Tabuna ilobima iloyapowonmiu?” Kainana siyamaisa siba, “Nuwana nigele, kaiwena nige ama katai yabo Yaluyaluwa Tabuna kaiwena.”

³Mwa Paulo ineliyagili, “Toisabo babitaiso koina kwababitaione?” Siba, “Yoni ana babitaiso koina.” ⁴Paulo iba, “Yoni ana babitaiso kana nuwamayale ele mumugana naenaena kana nuwabui. Yo Yoni iwalolau tomo kolili iba, ‘Kwameliya iya ilalaomane muligu mena bwaimwa Yesu.’” ⁵Saugana walone bwaite sibenalani Guyau Yesu esana mena sibabitaio. ⁶Paulo nimana ipei kulukululi mena kabo Yaluyaluwa Tabuna ilobi kolili yo edeedede uloina uloina koina sieeedede yo Guyau ana walo sipalopisai. ⁷Yo tataone kali baibaiwa nuwana besiele tuwelo (12).

⁸Paulo ilau Yudiya ali nume tapwalolo mena yo waikena yaiyona kalona mena me ana katepatu iguguye Yaubada ana kaba loina kaiwena yo tomo mekanakavao sieeedede nuwanuwana tem tomone sinuwabui na simeli. ⁹Iyamo tupwali sigamwa-panapanawa, Paulo ana walo sikawa-mwakomwakota-yani yo Guyau ana kamwasa sikawa-naenaeyani bodane manli mena. Mwa Paulo ilogabaegili yo tomeliwomo ikalaili mekanakavao kabo kaliyate kaigeda kaigeda tomo mekanakavao sieeedede Tilanus ana kaba sikulu numena koina. ¹⁰Bolime labui kalona mena ali paisowa besiele, mwa Yudiya yo Giliki siya simiyamiya Eisiya dedeina mena, meuloili Guyau ana walo sibenalani.

¹¹Yaubada ginauli kaba nuwapwanopwano lalakili iginaulili Paulo ana paisowa kalona mena. ¹²Kaba gite besiele, tem kaleko, nuwana kamweyai kaba sausauna o nuwana kwama kana kokaukausi dumdum kaiwena, tomo sikalai na siyapatu Paulo kwapina mena na tem silawan tokasiebwaio sipei kolili kabo sinamwanamwa yo yaluyaluwa biki silogabaegili. ¹³⁻¹⁴Na Yudiya ali topwaoli lalakina yabo esana Sikiba natunao kilakai kali baibaiwa seben. Siya sitakikili tokasiebwaio kolili yo ali sonoga mena yaluyaluwa biki sitao-yawatagilagili. Sauga yabo kabo sitonan yakato Guyau Yesu esana mena na yaluyaluwa biki yabo sitao-yawatagilan siwalo besiele bwaite, “Yesu iya Paulo iguguguyeyani esana mena kawalo kuyawatagili.” ¹⁵Yaluyaluwa bikine kainali iyamaisa iba, “Yesu iya yakatai yo Paulo besiele iya yakatai na analiyao komiu?” ¹⁶Kabo tomone iya yaluyaluwa biki koina isagena-tolo yo Sikiba natunao iunu-yanayanaeli mwa mekowakowali numene siyabubugaeni yoli mekwasiwasineli. ¹⁷Tomo Yudiya yo tomo Giliki siya simiyamiya Epeso, wasane bwaite sibenalan mwa meuloili simatausi yo Guyau esana siyakasisiyani lalakina. ¹⁸Siya sinuwabui yo simeli sibaibaiwa silaoma yo mumugali naenaeli siwalo-masalagili. ¹⁹Tokukula sibaibaiwa sinuwabui kabo kali kukula bukiliyao sikalailima yo sigabuli tomo meuloili manli mena. Na bukine siya tem sigimwala-yagili maisali kana lalaki pipti tausan kina. ²⁰Ee kabo bwaine besiele Guyau ana walo idebalala yo ikaiwe tomo kolili.

Demitiliyasi yo ana boda simunamunai Paulo koina

²¹Ginauline simwawasi kabo Paulo inuwanuwaio yoi ilotakikili ilau mwa iba, “Nuwanuwagu dedei Masidoniya yo Akaya yalulikwaili

na yalau Yelusalema. Kabo muli mena kani yalau yanuwa Loma yagitai.”²² Kana tosagu labui, Timoti yo Elasitasi, iyawasali silau dedei Masidoniya, na iya imiyamiya Eisiya dedeina mena sauga kikiunamo.²³ Sauganane koina gamwapakiki lalakina yabo iyawatagili Epeso koina Yesu kana tomeliwo ali yakayakatai kaiwena.²⁴ Na siliba kana topaisowa yabo esana Demitiliyasi, iya ana paisowa yaubada Atemisi ana nume tapwalolo kana makamakayau kikiuli ipaipaisowaili siliba koina yo igimwala-yagili tomo kolili, mwa me ana topaisowao mane lalakina silobalobai.²⁵ Ana topaisowa iyoga-gogonagili, mekanakavao tupwaliyoi siya ali paisowa besiele iya. Mwa iba, “Tautaubalao, wakataiyako mane lalakina talobalobaiya ala paisowane bwaite koina.²⁶ Na komiu kwaboma wagitaiyako yo wasana kwabenalani tomone Paulo kaiwena. Iya iwawalo yakato yaubadao siya tomo sipaisowaili nimali mena, nige yaubada yawasosi besi. Ee mwa tomo sibaibaiwa Epeso koina yo salili mena Eisiya ana dedei meuloina nuwali ikoi yo iyoga-suwalagili.²⁷ Bwaite iya koina yamatausi kisi besiele ala mane ana kaba laoma tomo sikawana-nae-yani. Na Eisiya ana dedei tomoliyao meuloili yo tomo yanuwa yaulina meuloina sipwalou ala yaubada sine Atemisi koina yo ana nume tapwalolo esana ilalaki. Besiele yamatausi kisi Atemisi sisikotanan yo ana nume tapwalolo sikawana-nae-yani.”

²⁸ Saugana walone bwaite sibenalan mwa simunamunai lalakina yo siyogayoga siba, “Kita Epeso ala yaubada Atemisi esana isaesosi.”²⁹ Kabo talawauwau lalakina yanuwa kalona meuloina iloyakalapowon. Boda silau Paulo kanakavao labui, Masidoniya tomoliyao, Geiyo yo Alisitako silokalatagili na meuloili sisagena-gogo silau silusae ali kaba logogo mena.³⁰ Paulo nuwanuwana ilusae bodane luwali mena na itolo iedeededede boda manli mena, na iyamo tomeliwo siwalo-kausi.³¹ Dedei Eisiya kana tautaubalao tupwali siya Paulo ana eliyamwao, walo siyawasa siwalo-yakasisiyan tabu imamayale kaba logogo mena.

³² Logogone koina bodane talawauwau lalakina siginauli. Tupwali siyoga ginauli yabo walona yo tupwaliyao tabe siyoga ginauli uloina walona. Tomo sibaibaiwa nige sikakatai tawae kaiwena mwa silogogomane.³³ Yudiya tomoliyao Alekesenda sibibin ilau imiya baguna na boda tupwali sibatoko iya nae yabo iginauli kabo siba, “Kuwalo kolimai tawae uginauli.” Mwa nimana ikeleisinan nuwanuwana bodane iyamwanouli kabo iwaloalou kolili yakato iya yo ana tali Yudiya nige ginauli yabo sigiginauli pwanoli Atemisi kaiwena.³⁴ Na iyamo saugana boda sikatai iya Yudiya tomona, meuloili metoyawa siyogayoga sauga tupwana imamalawe siba, “Kita Epeso ala yaubada Atemisi esana isaesosi.”

³⁵ Kabo yanuwa kana toloina lalakina bodane iyamwanouli yo iba, “Epeso tomoliyao, yanuwa yaulina meuloina sikatai Atemisi, iya

esana lalakina, ana nume tapwalolo yo ana kilakilala, bwaimwa veku yakayakasisina ibekumaya bulibuli mena, kali togitekalatan ele kita Epeso meuloila. ³⁶Nige tomo yabo ginauli bwaite iuvalayagili mwa kwamwanou yo imiyawa yauyaule mumugana waginaginauli. ³⁷Tomo bwaite iyaele kwayoganilimako, na nige ginauli yabo sikekewali ala nume tapwalolo mena yo tabe ala yaubada sine esana nige sisiniali. ³⁸Tem Demitiliyasi yo ana boda nuwanuwali tomo yabo siyakewai, kaba yatala imiyamiya yo toyatala siyaele, na ali yakewane siwalo-masalagili kolili. ³⁹Tem ami nuwatu tupwaliyao siyaele na nuwanuwamiu kwaedeede kawieli kabo tayadudulaili ala logogo mena besiele ala lolina. ⁴⁰Na yamatausi kisi tolinao siyakewaila ala talawauwaune yo ala paisowa kabona kawieli. Temga siyakewaila nige sowana tawalo-yadudulai kolili, kaiwena talawauwau bwaite nige yaina yabo.” ⁴¹Ana walone iyemwawasi mwa iwalo meuloili silogwaligwali.

Paulo ana takikili Masidoniya yo Akaya dedeili kolili

20 ¹Yanuwane Epeso koina talawauwau imwawasi kabo Paulo tomeliwo iyoga-gogonagili ikabiyakawieli yo ilokaiyoni kolili. Muli mena ilogabaegili ilau dedei Masidoniya. ²Dedeinane itakikilan yo tomeliwo sibaibaiwa ikabiyakawieli kabo muli mena ilau Akaya dedeina mena. ³Yo imiyamiya bwaine koina waikena yayiona. Muli mena yakato ikuke ilau dedei Siliya na wasa ibenalan Yudiya siloina wadam yakato siunui kabo ana nuwatu ibui yo mwayamwayau ilau dedei Masidoniya yakato ipileyoi Siliya kamwasa uloina koina. ⁴Boda mekanakavao silotoyawa esaliyao bwaite, Sopeta (Pilasi natuna iya tomo Beliya), Tesalonaika tomoliyao labui esali Alisitako yo Sekandasi, Gayasi ilaomaya Dabi, Timoti, yo tabe labuiyoi silaomaya dedei Eisiya esali Tikiko yo Tolopimasi. ⁵Bodane sibaguna silau Tilowasi yo bwaine koina sisanasanaimai. ⁶Na kai kamiyamiya Pilipai kanasiga pwalawa gaibumo nige yisti mekanakava sieebweli soina. Imwawasi kabo kakuke yo kaliyate valigigi imwawasi kamakavao kalobaili Tilowasi koina mwa bwaine koina kamiyamiya wiki kaigeda.

Paulo ana guguye luwana mena kilakai yabo ikeno-beku.

⁷Wiki kana kaliyate bagubagunana koina kalogogo kekan toyawa kakalai Yeisu ana boita kana nuwatu-kalatani kaiwena. Paulo iguguguguye tomo kolili kanasiga boniyai luwaluwalina, kaiwena tem yakato yanuwa ilayani ilogabaegili. ⁸Numene koina kamiyamiya nume saliyanamalamalawena, na kai ama kaba miyane koina nume kalona yayionana koina. Yo mayale sibaibaiwa siwedowedoli mwa biliutusine kalona iwedowedoli lalakina. ⁹Na kilakai yabo esana Yutiko imiyasio tomlape (windo) mena. Paulo iyaele iguguguguye kabo Yutiko manna

ikenokeno molosi. Mwa nuwana ikeno-mwatainani kabo ibeku yo ilobi italu bwatano mena. Sikaisulu silobi kilakaine sikeleisinani na sigitai iboitako. ¹⁰Paulo ilau ikaisulu ilobi, tutulina italu-sakonayani kilakaine isapwali kabo iba, “Tabu wakakate-wakaka, meyawasina.” ¹¹Paulo imwalisae yoi nume kalona mena Guyau kana nuwatu-kalatan kannu pwalawa sipaisowai, imwawasi kabo mulina mena kakekan. Kekan imwawasi ana guguye iyatubu yoi na iedeede kanasiga yanuwa ilayani kabo ilogabaegimai. ¹²Kilakaine inamwanamwa yo mekanakavao silau ana nume mena me ali yaliyaya lalakina.

Tilowasi koina kakuke kalau Milito

¹³Kai kamwalisae waga mena kakuke kabaguna Asosi. Na Paulo nuwanuwana kaekaena mena ilau Asosi kabo bwaine koina katauli. ¹⁴Saugana ilobaimai Asosi koina kabo imwalisae mekamakava kakuke kalau Mitilini. ¹⁵Yanuwa ilayani kakuke kalau bwanabwana Kiyosi kaiwena na iyamo nige kaloloyasali bwanabwanane. Kakalalalau kaliyate labui kabo kalau bwanabwana Samosi kalogabaen yo kaliyate yaiyonana koina kabo kaulisi yanuwa Milito. ¹⁶Na Paulo ana nuwatu yanuwa Epeso kasagena-gabaeni kisi tomeliwo sigitai na sikabi-kalatan imiyamiya sauga imamalawe kaiwena nuwanuwana ilomwayamwayau ilau Yelusalema Pentikosi kana kaliyate kaiwena.

Paulo ana walo lokaiyoni toekalesiya Epeso ali tobagunao kolili

¹⁷Paulo iyaele Milito mwa toekalesiya Epeso ali tobagunao walo iyawasa kolili na sisaema koina. ¹⁸Kabo sisaema na iwalolau kolili iba, “Saugana yayawatagili Eisiya dedeina mena yau te komiu tamiyamiya yo kanasiga kabona mumugagu wakataiyako. ¹⁹Meyagu nuwalobi yo meyagu valam Guyau ana paisowa yaginauli yo polowe sibaibaiwa yalobaili Yudiya tomoliyao ali kalomagigili kaiwena yo tabe ali loina siunuyamateyau kaiwena. ²⁰Wakatai ginauli tem sowasowana isaguimiu nige yabo yanunuwai, yaguguyeyan yo yayakayakatai-yani boda manli mena yo kwaboma ami nume kolili. ²¹Boda labui, Yudiya yo Giliki tomoliyao, ali wasa yaolena ali pwanoli koina sinuwabui sitagelakeile Yaubada koina yo simeli ala Guyau Yeisu Keliso koina. ²²Sauga bwaite Yaluyaluwa Tabuna iloinayagau na yalalau Yelusalema, na nige yakakatai tawae kani iyawatagili koliyau bwaine koina. ²³Yakatai yawasosi yakato yanuwa kaigeda kaigeda kolili Yaluyaluwa Tabuna iyakeyakena-yagau yakato kamkamna kani yalobai na sipeiyau deli mena. ²⁴Na iyamo nige yanunuwatui bwagana yawasigu ginauli lalakina manigu mena, na nuwanuwagumo kaba sagena mena yasagenaya yo paisowane Guyau Yeisu iyeyamako koliyau yaemwawasi, paisowane iya Yaubada ana mulolo bwaimwana wasana namwanamwana yayawasayani.

²⁵Tauna kona yalaoma yo yatakikili na Yaubada ana kaba loina wasana yaguguyeyani meuloimiu kolimiu. Sauga bwaite yalotonagau yakato kani nige luwamiu mena wagigitaiyau yoi. ²⁶⁻²⁷Mwa kaliyate kabona yawalo kolimiu, Yaubada ana nuwatu meuloina iyaele yawalowenako kolimiu, nige yabo yanunuwai, na tem komiu yabo iboita na nige lebo ilolobai, nige yau yagu pwanoli, iboma ana pwanoli. ²⁸Komiu tobagunao wagitekalatagimiu, yo besiele tabe sipi wagitekalatagili, siya Yaluyaluwa Tabuna ipeili nimamiu mena kami gitegitekalatan. Komiu besiele togitekalatan sipi kabo Yaubada ana ekalesiyao wagitekalatagili, kaiwena Natuna Yesu kwasinena mena ileboili, iya ana tomoyao. ²⁹Yakatai yagu lau mulina mena kani bwauwa sokasokali silaoma silusae luwamiu mena yo sipi sisibayanaeli. ³⁰Besiele tabe tomo tupwali ami boda luwana mena kani sitolo yo wasa mwakomwakota tupwana siwaloweni, yo tomeli tupwali simwakotayagili yo siyoga-luseyagili ali boda koina. ³¹Mwa wagitekalatagimiu yo kwanuwatu-kalatan bolime yaiyona kalona mena kaliyate yo boniyai kaigeda kaigeda yayanuyanuwa-peimiu yo yayakayakataimiu meyagu valam. ³²Sauga bwaite yapeimiu Yaubada nimana mena yo ana mulolo mena igitekalatagimiu, iya sowasowana ikabiyakaiwemiu yo ana mulolo iyeyawa kolimiu besiele ana tomo meuloili kolili. ³³Nige tomo yabo ana siliba o nuwana ana gole o tem kana kwama yagagadosisi-yani. ³⁴Kwaboma wakatai nimagu ana paisowa mena ginauline tawae nuwanuwamai yau yo mekaukavao kalobailiko. ³⁵Mwa sauga meuloina yayakena-yagimiu tem tapaisowa me ala kaiwe besiele yau yapaisowa, mwa sowasowala tobelu tasaguili. Guyau Yesu ana walo tanuwatu-kalatan iwalo besiele, ‘Tem takayakayalemo kana yaliyaya nige lalakina na tem tayauyauya kana yaliyaya ilalakisosi.’ ”

³⁶Paulo ana walone iyemwawasi kabo mekanakavao tutulili sitalu-sakonayagili yo sikawanoi Yaubada koina. ³⁷Meuloili Paulo sisau yo sivalam. ³⁸Ali nuwanae yaina yawasosi bwaite kaiwena Paulo walo iwaloweni iba, ‘Kani nige wagigitaiyau yoi.’ Kabo mekalikava silau yo waga mena sipei-gabaeni.

Paulo ilau Yelusalema

21 ¹Kalokaiyoni toekalesiya Epeso ali tobagunao kolili kabo kakuke katata molosi kalau kaulisi bwanabwana Kosa. Kaliyate labuina koina kabo kakukeyoi kalau bwanabwana Lodesi kabo muli mena kalau kaulisi yanuwa Patala. ²Waga yabo kalobai ilalau Ponisiya dedei Siliya kaiwena mwa kamwalisae-panaisi yo kakuke kalau. ³Saugana bwanabwana Saipilosi kagitai ee kabo katatayasali yo kasagena-lauya tete yavana mena. Kakalau kalau dedei Siliya yo kalau kaulisi Taiya. Mwa topaisowa waga kana ketauli siyasio yo kai kakaisulu waga kalogabaen. ⁴Tomeliwo tupwali kalobaili yanuwane koina mwa mekamakavao

kamiyamiya wiki kaigeda. Yaluyaluwa Tabuna iyanuwapeili mwa siwalolau Paulo koina tabu ilalau Yelusalema kisi siunuyamate. ⁵Ama kaiyawasi bwaine koina imwawasi kikiunamo kalogabaegili kakukeyoi. Ama elieliyamwao meuloili mewaineliyao yo menatuliyao siyoganmai yanuwa kalogabaeni kalobi dekawa mena na tutulimai katalu-sakona-yagili kabo kakawanoi. ⁶Kakawanoi imwawasi, kabo siya yo kai kakawa-kaiyoni, kabo kai kamwalisae waga mena na siya sivivilayoi ali yanuwa mena.

⁷Kakukeyoi Taiya koina yo kakalau kalau kaulisi Tolimeisi. Yanuwane koina tomeliwo kalobaili na kolili kamiyamiya kaliyate kaigeda.

⁸Yanuwa ilayan yoi kakuke kalau kaulisi Sisaliya na bwaine koina waga mena kakaisulu kalau Pilipi ana nume mena yo koina kamiyamiya. Na Pilipi bwaite iya dikon yoli seben kalikava yabo siya tauna kona sigitesipwailiya Yelusalema yo wasana namwanamwana kana toguguye yabo. ⁹Natunao gamagamasineo yoli esopali siya palopitao, Guyau ana walo sipaloplopisai tomo kolili.

¹⁰Kamiyamiya kaliyate tupwaliyao simwawasi kabo palopita yabo esana Agabusi iyawatagilima ilobimaya Yelusalema, ¹¹iya ilaoma kolimai, Paulo kana beleti ikalai yo ibomayoi nimana yo kaena ipanli kabo iba, “Yaluyaluwa Tabuna iwalo bwaite besiele. Tomo Yudiya siya Yelusalema koina naga kani beleti tanuwagana sipani besiele bwaite, na siwolena boda uloi tomoliyao kolili.” ¹²Saugana walone kabenalani mwa tomo meuloimai Paulo kawalo-nuwai tabu isasae Yelusalema. ¹³Na Paulo iwaloma kolimai iba, “Tabu kwavavalam yo kategu kwayayakamkamna. Nuwana tem sipeiyau deli mena nige tawae yabo o nuwana tem siloina siunuyamateyau na yaboita Guyau Yesu esana mena, nige tawae yabo besiele kaiwena yatalamwagauko.” ¹⁴Nige sowasowamai ana nuwatu kabui mwa kakelegabaeni mowoi kabo kawaloba, “Ginauli meuloina kani siyawatagili besiele Yaubada ana nuwatu.” ¹⁵Yo muli mena ama gogo kakatububu na kasasae Yelusalema. ¹⁶Tupwali tomeliwo siya Sisaliya koina mekamakavao kalau yo sipei-gabaegimai Neson ana nume mena, ama nuwatu yakato kakeno bwaine koina. Tomonane ilaomaya Saipilosi yo iya ana meli Yesu koina sauga imamalawesosi.

Paulo ilau Yemesa yo ekalesiya kana tobagunao igitaili

¹⁷Saugana kayawatagili Yelusalema kamakavao tomeliwo siyoganimai me ali yaliyaya. ¹⁸Kaliyate labuina koina, mekamakava Paulo kalau Yemesa kagitai yo ekalesiya kana tobagunao siyaele mekanakavao.

¹⁹Paulo iwalo-mulolo kolili yo kabo ginauli meuloina bwaimwana Yaubada ipaisowaiyako siya nige Yudiya tomoliyao kolili iwalo-masalan. ²⁰Saugana wasane sibenalani mwa Yaubada sitobalani. Yo tomo yabo iwalolau Paulo koina iba, “Inamwanamwasosi kaukava, na tabe bwaite

Yelusalema koina kamakavao tomo Yudiya yoli tausana isa sinuwabuiko yo meuloili Mosese ana loina simulolo lalakina koina. ²¹Na iyamo wasa sibenalan yakato tomo Yudiya siya simiyamiya siya nige Yudiya ali yanuwa kolili, meuloili kuyakayakataili Mosese ana loina sisikotanani yakato kuwalo tabu nigwenigwe mumugana sigiginauli natuliyao kolili yo tabe mumugala tabu simumuliya. ²²Na tomo kani sibenalani yakato kulaomako kabo simunamunai koliwo. Tem tawae taginauli? ²³Ama nuwatu bwaite besiele. Ama boda kalona mena siyaele tomo yoli esopali tauna kona ali waloyameli sipaisowai Yaubada manna mena yo sauga bwaite nuwanuwali itoli sitom-gabaeni, kaiwena waloyameline kana sauga imwawasiko. ²⁴Tomo yoli esopaline ukwalaili kwalau na tawae kabiyakapwa mumugana sipaisowai kupaisowai besiele. Tabe man ugimwalaili kaiweli na sipwaoliyagili kabo sowasowali itoli sitom-gabaeni. Tem uginauli besiele tomo meuloili kani sikatai wasa mwakomwakotane sibenalanako kaiwem nige walo yawasosi, na kowa Mosese ana loina kumulimuliya. ²⁵Na tomeliwo siya nige Yudiya kaiweli tauna kona ali leta kaleleliki yo kayawasali ama loina kawalo-masalan kolili yakato kanne kokotomo kolili sipwaopwaoliyanne tabu koina sikekekan, tabu sigaganawali yo tabe tabu kwasine sinunuma kekan saugana mena. Yaboyoi na tem ebaebai galogalona sikikimoi na iboita tabu sikakan.”

²⁶Mwa koina yanuwa ilayan Paulo tomo yoli esopaline iyoganli silau kabiyakapwa mumugana mekanakavao siginauli. Imwawasi kabo ilau Nume Tabu koina topwaoli ana wasa iwolena yakato kaliyate seben kabo ali kabiyakapwane imwawasi na sauganane koina kani topwaoli man ipwaoliyagili tomo yoli esopaline kaiweli.

Paulo sipan Yelusalema koina

²⁷Ali kabiyakapwa kana kaliyate seben masa kikiunamo imwawasi kabo tomo Yudiya tupwali siya silaomaya dedei Eisiya Paulo yo tomo yoli esopaline sigitaili Nume Tabu mena mwa silau boda lalakina siulamunamunaili mwa sikasokaso-keikeile kabo Paulo sikabikalatani. ²⁸Siyogayoga siba, “Isileli tomoliyao, kwalaoma kwasaguimai. Tomo bwaite ilau tomo dedei meuloina iyakayakataili yakato ala boda Isileli yo Mosese ana loina yo ala Nume Tabu siyamala ginauli bwagabwaga. Sauga bwaite Giliki tomoliyao tupwali ikalaili yo iyoga-luseyagili Nume Tabu kalona mena mwa siulabikibiki.”^m ²⁹Na Paulo siyakewai besiele bwaite kaiwena tauna kona Giliki tomona esana Tolopimasi mekanakava Paulo sigitaili Yelusalema kamwasa yabo koina silolokeikeile mwa

m 21:28 Mosese ana loina yabo bwaite besiele, tabu siya nige Yudiya tomoliyao Yaubada ana Nume Tabu silulusae koina.

sibatoko yakato Paulo Tolopimasi iyoga-luseyani Nume Tabu kalona mena.ⁿ

³⁰Mwa Yelusalema kana tomiya meuloili simunamunai molosi yo tomo sisagena-gogoma Paulo sikabikalatani yo siniuli-yawatagilani kabo mwayamwayau Nume Tabu kana gulu sikausili. ³¹Bodane nuwanuwali lalakina tem Paulo siunuyamate mwa siunuunui nimali mena. Sauganane koina Loma ali tokaleya ali toloina wasa ibenalani yakato Yelusalema kana tomiyayao meuloili sikalekaleya. ³²Mwa tokaleyayao tupwali yo ali tobagunao tupwali ikalaili yo sisagena silau bodane tokaleyayaone kolili. Saugana bodane Loma toloinane me ana tokaleyayao sigitaili mwa Paulo nige siuunui-yoi. ³³Loma tokaleya ali toloina ilaoma Paulo ilokalatani yo iwalo sen labui sikalaili koina sipani kabo bodane ineliyagili iba, “Yaiya tomone bwaite yo tawae iginauli?” ³⁴Tomo tupwali siyoga ginauli yabo walona siwalowen, tupwali siyoga ginauli uloi walona siwalowenyoi. Talawauwau ilalakisosi mwa toloinane nige kana dudulai ikakatai mwa nuwana ipwanopwano. Kabo iwalo tokaleya Paulo silawani ali baleki mena.^o ³⁵Saugana silaoma gamwa kaba mwalisae koina tokaleya Paulo sikeleisinan sikewai kaiwena boda simunamunai molosi. ³⁶Boda siyamulikusulili yo siyogayoga siba, “Taunuyamate, taunuyamate.”

Paulo iedeedede tomo kolili

³⁷Masa kikiunamo Paulo siyoga-luseyani ali baleki kalona mena mwa iwalolau tokaleya ali toloina koina iba, “Tem sowasowana ginauli yabo yawalowen koliwo?” Toloinane Paulo kainana iyamaisa iba, “Kategu ipitali, tomala kaina Giliki ukwatai. ³⁸Yabatoko kowa Itipita tomona yabo tauna kona gabeman toloinao ikalomagigi-lagili yo tokaleya kali baibaiwa powa tausau (4,000) yauyaualeli iyoganli silau paepaeli bwagabwaga mena.” ³⁹Paulo iba, “Nigele. Yau Yudiya tomona yalaomaya Tasisi dedei Silisiya yo yagu yanuwa esana ilalaki. Yakawanoi koliwo tem kutalam na yaedeedede tomo kolili.” ⁴⁰Kabo toloinane italam mwa Paulo itolo gamwa kaba mwalisae koina nimana ikeleisinan bodane kolili. Meuloili simwanou kabo Paulo iedeedede kaina Ibeliu mena.

22 ¹Yo Paulo iba, “Kaukavao yo Tamaguwao, kwabenali koliyau. Yawalo dudulai kolimiu yakato nige nae yabo yagiginauli.”

²Saugana sibenalan ikaina Ibeliu kolili kabo simwanou yawasosi. Kabo Paulo iedeedede yoi iwaloba, ³“Yau game Yudiya yabo sikabiyau Tasisi dedei Silisiya koina na yalalakiya yanuwa bwaite koina. Gameliela koina yasikulu kabo tubulao ali loina kana kamwasa meuloina iyakataiyau

n 21:29 Paulo kana toyakewao sigite-pwano kaiwena sibatoko Tolopimasi iya yoli esopaline ali boda luwana mena kabo toyakewaone simunamunai. **o 21:34** Balekine Loma tokaleya ali nume kaba kaiyawasi.

yo yatalamwagau yawasosi yapaisowa Yaubada kaiwena besiele komiu kwatalamwagimiu kaliyate kabona. ⁴Me yagu kaiwe Yeisu ana kamwasa kana tomuliyayao yayakamkamnali. Tomo sibaibaiwa, tatao yo sinesineo, yapanli yagabae-luse-yagili deli mena yo tupwali siboita bwaine koina.

⁵Mwa topwaoli lalakina yo tobagunao meuloili sowasowali yagu walo sikawa yawasosi. Kaiwena tauna kona leta tupwaliyao yakalailiya kolili na letane yaolegili Damasiko ali tobagunao kolili ali talam kaiwena na tem yalau na Yeisu kana tomuliyayao yapanli yo yakalaili silaoma Yelusalema na kamkamna silobai. ⁶Kala pwasinasina ana dedei mena yalalau kamwasa mena na kikiunamo yayawatagili Damasiko. Kabo sauganane koina mayale lalakina ilobima bulibuli mena yo imayale-takikilagau. ⁷Kabo yabeku yalobi bwatano mena yo kaina yabo yabenalan iwalo kolyau, 'Saulo, Saulo, tawae kaiwena kuyakamkamnayau?' ⁸Yaneli yaba, 'Taubala, yaiya kowa?' Kainagu iyamaisa iba, 'Yau Yeisu game Nasaleta bwaite kuyayakamkamnawa.' ⁹Tomone siya mekaukavao mayale sigitai na ana edeedede kainana tawae iwalowalowen nige sikakatai.

¹⁰Yaneli yaba, 'Guyau, tawae kani yaginauli?' Guyau iba, 'Kutolo kulau Damasiko. Bwaine koina kam lolina meuloina siwalowegili nuwanuwagu uginaulili.' ¹¹Kaukavao, nimagu mena sikabilau siyoganiyau kaiwena mayale lalakina mangu isibayanaeli kabo kalau kalusae Damasiko."

¹²"Tomo yabo esana Ananaiyasi ilaoma igitaiyau. Iya totapwalolo kala lolina meuloina ikatai yo Yudiya meuloili siya Damasiko koina siyakasisiyan. ¹³Ilaoma itolo saligu mena yo iba, 'Kaukava Saulo, manim kuyalalali.' Kabo sauganane koina mangu yayalalali yo yagitai. ¹⁴Kabo Ananaiyasi iwalo kolyau iba, 'Tubulao ali Yaubada igitipwaiwo yakato ana nuwatu ukwatai. Besiele igitipwaiwo yakato Yeisu iya todudulai yawasosi ugitali yo tabe kainana yawasosi kubenalan. ¹⁵Kani kuyamala ana toyawasa tomo meuloili kolili, ginauli bwaite ugitali yo kubenalagili naga kuyawasa-yagili. ¹⁶Tawae kusanasanai? Kutolo, ukawanoi Yaubada koina sagu kaiwena, kubabitaiso yo ukawanoi Guyau koina na tem am pwanoli ideuli-gabaegili.' "

¹⁷"Yapileyoima Yelusalema yo saugana yakawakawanoi Nume Tabu kalona mena kabo yakenayan yabo iyawatagili kolyau, ¹⁸yo Guyau yagitai iwalo kolyau iba, 'Mwayamwayau Yelusalema kulogabaen kaiwena am guguye kaiwegu kani nige simemeliyan.' ¹⁹Kabo yawaloba, 'Guyau, Yelusalema tomoliyao sikatai namwanamwai tauna kona yalau nume tapwalolo kaigeda kaigeda kolili kabo siya simeli kolyau yakabikalatagili yapeili deli mena kabo yawalo sisapili. ²⁰Yo tabe saugana am toyawasa Sitibeni siunuyamate yau iyaele yatotolo yo ana boita yakawa-namwanamwa-yan yo siya tounuyamatena kali kwama yagite-kalatagili.' ²¹Kabo Guyau iwalo kolyau iba, 'Kani yayawasao kulau dedei kelamamalawe koina siya nige Yudiya kolili.' "

Paulo silokalatani

²²Saugana iedeedede siya nige Yudiya kaiweli kabo boda simunamunai yo siyoga kainali lalakina mena siba, “Kwaunuyamate. Kwaunuyamate. Nige sowasowana imiyamiya yanuwa yaulina mena, iboita.” ²³Boda siyoga kaiwe yo kali kwama sigabaegili sisae yo kau sikalai siyasulu sisae kewa mena. ²⁴Mwa toloina iwalo ana tokaleyayao kolili iba, “Kwalawan baleki mena, kwasapi yo kwaneliyan na tem iwalo-masalan tawae kaiwena tomo simunamunai koina yo siyogayoga besiele.” ²⁵Na saugana Paulo siyatolo yo nimana yo kaena sigasili simomosili sabi sapina kabo Paulo iwalo lau tokaleyayao ali kapiten koina iba, “Yau Loma ana kaba loina tomona. Na ala loina nige itatalam yakato Loma tomona kusapi tem nige naga iyayatala.” ²⁶Saugana kapitenne Paulo ana walo ibenalan ilau tokaleyayao ali toloina koina yo ana wasa iwolena iwalo ba, “Tawae yakato uginauli? Tomone bwaite Loma ana kaba loina tomona.” ²⁷Kabo toloinane ilau Paulo koina yo ineli iba, “Kuwalu yawasosi koliyau, kowa Loma ana kaba loina tomona o nigele?” Paulo kainana iyamaisa, iwalo ba, “O, walo yawasosi.” ²⁸Yo toloina iba, “Yau mane lalakina koina yagu pepa yagimwalai mwa yaemala Loma tomona.” Paulo iba, “Na tamagu yo sinagu siya Loma ana kaba loina tomoliyao kabo yau sikabiyau Loma ana kaba loina kalona mena.” ²⁹Bodane siya silaoma Paulo sabi neliyanna ana walo sibenalan mwa mwayamwayau silogabaen. Toloinane iya imatausi saugana ikatai yakato Paulo iya Loma ana kaba loina tomona kaiwena iya ana loina mena seni mena sipani.^p

Paulo itolo Yudiya ali tobagunao manli mena

³⁰Yanuwa ilayan tokaleyayao ali toloina nuwanuwana ikatai namwanamwai tawae kaiwena tomo Yudiya Paulo siyakewai. Mwa walo iyawasa Yudiya topwaoli lalakili yo tobagunao meuloili kolili yakato simiyagogo ali kaba logogo mena. Kabo muli mena toloinane Paulo kana seni ilivasili iyogan sikaisulu ali kaba logogo mena na iyatolo manli mena.

23 ¹Paulo Yudiya ali toloinao imankulakulaili mwa iwalo ba, “Kaukavao, ginauli meuloina bwaite yaginaulili kanasiga kabona Yaubada ikataiyako na yau meyagu nuwa-daumwali kaiwena ana loina yabenalan.” ²Kabo topwaoli lalakina esana Ananaiyasi iwalo boda sitotolo Paulo salina mena gamwana sisapi-kaukausi. ³Paulo iwalo koina iba, “Yaubada kani isapiwo kowa tomo naenaena. Bwagana kam

p 22:29 Toloinane imatausi kaiwena genuwana Loma toloinao ana paisowa kaiwena sikatai yakato ali loina ilikwai. Loinane iwalo yakato nige sowana Loma tomona silokalatan na sipan seni mena.

koleya inamwanamwa na iyamo mumugam inae. Kowa kumiyamiya am kaba miya mena nuwanuwam tem kuyatalayagau Mosese ana loina koina na iyamo loineane kulikwai kaiwena kuwalo mwa gamwagu sisapi-kaukasi.”⁴ Boda sitotolo Paulo salina mena siwalo, “Tabu walo naenaena kuwawalowen Yaubada ana topwaoli lalakina koina.”⁵ Paulo kainali iyamaisa yoi iwalo, “Kaukavao, soli lalakina, nige yakakatai iya topwaoli lalakina. Walo yawasosi Buki Tabu iwalo, ‘Tabu kuwalo naenae tomo kali toloina koina.’”

⁶Na Paulo ikatai siya tupwaliyao Sadusi yo tupwaliyao Palisi ali logogone koina kabo iyoga iba, “Kaukavao, yau Palisi yabo yo tamagu iya Palisi yabo besiele. Yatolo yatalane bwaite koina kaiwena yameli toboita sitoloyoi.”⁷ Saugana iwalo besiele kabo Palisi yo Sadusi sigamwapakiki yo ali boda siyakasa.⁸ (Kaiwena Sadusi siwalo yakato toboita nige sowasowana sitoloyoi yo tabe aneloseyao yo yaluyaluwayao nige simiyamiya na Palisi ali meli koina ginauli yaiyona simiyamiya.)

⁹Talawauwau lalakina iyawatagili kabo loina kana toyakayakatai siya simiyamiya Palisi ali boda koina tupwali sitolo yo siedeede koina kaiwena siwalowalo, “Tomone nige ana nae yabo kalolobai. Nuwana walo yawasosi yaluyaluwa yabo o tem anelose iedeede koina.”

¹⁰Sigamwapakiki lalakina kabo tokaleyayao ali toloina imatausi kisi Paulo siyetabeyan na yona sitabe-gasigasi. Mwa iwalo ana tokaleyayao kolili silau yo Paulo siniuli-yawatagilan boda luwali mena na siyoganama ali baleki mena.¹¹ Boniyai mena kabo Guyau Yeisu itolo Paulo salina mena yo iba, “Ukwatepatu. Besiele tawae kuyawasayan kaiwegu Yelusalema koina kani tabe besiele kuyawasayan Loma koina.”

Tomo Yudiya tupwali siloina wadam yakato Paulo siunuyamate

¹²Yanuwa ilayan malala mena Yudiya tupwali simiyagogo yo siedeede wadam Paulo kaiwena kabo waloyameli kaikaiwena yabo siginauli Yaubada manna mena siwalo yakato tabu sikekekan yo tabu sinunuma kanasiga Paulo siunuyamate.¹³ Boda bwaite waloyameli siginauli kali baibaiwa poti (40) na me ana tupwa.¹⁴ Kabo silau topwaoli lalakili yo tautaubalao kolili siwaloba, “Waloyameli kaikaiwena yabo kaginauli Yaubada manna mena yakato kani nige kakekekan kanasiga Paulo kaunuyamate.¹⁵ Nuwanuwamai komiu mekamikavao tobagunao walo kwayawasa tokaleyayao ali toloina koina kabo kwawalo Paulo siyoganama kolimiu. Kwamwakotayan na tem kwaneli yoi yo wakatai namwanamwai ana naenaena kaiwena. Na kai kakatububu saugana iyawatagili kani kaunuyamate.”

¹⁶Na Paulo ana game, duna natuna, wasane ibenalan kabo ilau baleki mena yo Paulo ana wasa iwolena.¹⁷ Kabo Paulo kapiten yabo iyoga ilaoma yo iwalo koina iba, “Gamene bwaite kulawan ami toloina koina

yo ana nuwatu tawae iwalowen.”¹⁸ Mwa kapiten gamene iyogan ilawan tokaleyayao ali toloina koina yo iba, “Tolusae deli Paulo iyoga yalaoma yo iwalo koliyau iba, ‘Gamene kuyogan kulawan kaiwena nuwanuwana ana nuwatu yabo iwalowen toloinane koina.’ ”

¹⁹Toloinane gamene nimana mena ikabilau iyoga-suwalan kabo ineli iba, “Tawae am nuwatu kuwalowen koliyau.”²⁰ Kabo gamene iwaloba, “Tomo Yudiya ali nuwatu siwalo-masalan yakato sikawanoi koliwo bwaliga Paulo kuyoganama Yudiya ali toloina koina ana naenaena yakato sinelihan yo sikatai namwanamwai ana naenaenane kaiwena.²¹ Tabu kainali kubebenalan kaiwena siya kali baibaiwa poti me ana tupwa yakato sikeno-wadam yo sikatukatububu am talam kaiwena na sisanasana kamwasa mena na saugana Paulo kulawan kolili sisagena-yawatagili kabo siunuyamate. Waloyameli kaikaiwena signauliyako kani nige sikekekan yo nige sinunuma kanasiga Paulo siunuyamate. Na sikatukatububu sisanasana am talam kaiwena.”²² Toloinane iwalo gamene koina iba, “Tabu tomo yabo koina kuwawalowen yakato kulaomako yo ginauli bwaite kuwalo-masalanako koliyau.” Kabo iyawasa ilau.

Paulo siyoganama Gavana Pilikesa manna mena

²³Kabo toloina kapiten labui iwalo silaoma yo iwalo kolili iba, “Tokaleyayao kali baibaiwa tu andeledi (200) wakalaili siya kaekaeli mena silau yo yoli sebenti (70) siya tomwalisae osi mena yo yoli tu andeledi (200) siya me ali pwawati. Meuloili wakatububu-nagili kabo kani boniyai mena naen (9) koloki koina kwalau Sisaliya.²⁴ Osi yabo kuwolena Paulo koina imwalisae na osi yabo kana sagu mekanakava. Kuyogan kulawan Gavana Pilikesa koina na tabu kisi nae yabo ilobai.”

²⁵Kabo leta bwaite ilele.²⁶ “Kagutoki Gavana Pilikesa kowa tomo lalakina, yau Kolodiyasi Lisiyasi letane yalele.²⁷ Tomo bwaite tomo Yudiya sikabikalatan yo yakato siunuyamate kabo mekaukavao tokaleyayao kalau kasagui kaiwena yakatai iya Loma ana kaba loina tomona.²⁸ Nuwanuwagu yakatai tawae kaiwena siyakewai mwa yayoganama ali toloinao kolili.²⁹ Kabo yalobai ana naenaena ali tapwalolo kana loina koina na nige ginauli yabo isisibayanae na yakato kaiwena iboita o ilau deli.³⁰ Saugana wasa yabenalan yakato Yudiya tomoliyao boda yabo signauli wadam mena tomone sabi unuyamatena kabo mwayamwayau yayawasa koliwo. Muli mena yawalo toyakewane bodane kolili silaowa na tomone ana nae siwalo-masalan koliwo.”

³¹Mwa koina tokaleyayao signauli besiele ali loina kabo boniyai mena Paulo sikalai mekalikava silawan Antipatilis.³² Yanuwa ilayan tokaleyayao meuloili tolau kaeli mena sipileyoi Yelusalema ali baleki mena na siya tomwalisae osi mena kalikavao silogabaegili na Paulo

mekalikava silauyoi Sisaliya. ³³Saugana siyawatagili Sisaliya kabo Paulo silawan Gavana koina meletana. ³⁴Gavana letane iyasili kabo ineli Paulo koina iba, “Toisabo dedei koina kulaoma?” Paulo iba, “Yalaomaya dedei Silisiya.” ³⁵Mwa Gavana iba, “Bodane toyakewaiwone naga silaoma kabo am yatala yabenalan.” Kabo muli mena iwalo Paulo imiyamiya nume lalakina beyabeyana Elodi koina imiyamiya yo tokaleyayao Paulo sigitegite-kalatan.

Paulo ana yatala Pilikesa manna mena

24 ¹Kaliyate valigigi imwawasi kabo topwaoli lalakina Ananaiyasi mekanakavao tautaubalao tupwaliyao yo ali todedede esana Tetalas, silau Sisaliya mwa Paulo tawae koina siyayakewaiwa siwalowen Gavana Pilikesa koina. ²Saugana Paulo siyogan ilusae kabo Tetalas iyatubu iedeede Pilikesa koina iwaloba, “O Pilikesa, kowa tomo lalakina am lolina namwanamwana kaiwena sauga imamalawe miya namwanamwana kalobai yo ginauli sibaibaiwa kuyadudulaili dedei bwaite kalona mena. ³Kabo ginauli bwaite kaiwena kai meuloimai sauga meuloina kamulolososi koliwo. ⁴Na nige nuwanuwagu walo yayamamalawe kisi am sauga yayawenuwan kabo yakawanoi koliwo ama walo kubwakubwana kubenalan. ⁵Tomo bwaite kalobai iya tomo naenaena yo dedei meuloina kolili tomo Yudiya simiyamiya kaleya iyatuyatubu yo tabe iya game Nasaleta ana boda ali tobaguna yabo. ⁶Sauga yabo itonan ama Nume Tabu kana yakasisi ilikwai na kagitai kabo kalau kakabikalatan yakato kayatalayani ama lolina koina, ⁷na tokaleyayao ali toloina Lisiyasi ilaoma yo me ana kaiwe Paulo ikwayai nimamai mena, ⁸yo iwalo kai kana toyakewao kalaoma koliwo. Tem kowa kuboma kuneliyan, kabo gubesi ama yakewa tomone kaiwena kana yawasosi kulobai.” ⁹Tabe tomo Yudiya tupwaliyao siwalo-sagu yakato ali yakewane walo yawasosi.

¹⁰Kabo gavana nimana iyagalawan Paulo koina na ana sauga iwolena iedeede mwa Paulo itolo iba, “Yakatai bolime sibaibaiwa dedei bwaite kuloinayan mwa yayaliyaya lalakina ali edeede kaiwegu yabenalanako kani yayamaisa. ¹¹Tem tomo kolili kuneli kani am wasa siyeyawa saugana kaliyate tuwelo imwawasi yasae Yelusalema sabi tapwalolo. ¹²Kagu toyakewao nige sigigitaiyau tomo yabo mekaukava kagagamwapakiki Nume Tabu kalona mena yo tabe nige sigigitaiyau boda yauulamunamunaili ali nume tapwalolo kolili yo tabe yanuwa Yelusalema kalona mena. ¹³Yo ali yakewa kaiwegu nige sowasowali sikawa yawasosi koliwo. ¹⁴Na yawalo koliwo, walo yawasosi Yeisu ana kamwasa yamuliye bwaite siya siwalo yakato kamwasa mwakomwakotana. Yo tubumayao ali Yaubada yatapwalolo koina. Tabe Mosese ana lolina yo palopitao ali lelelele meuloina yameliyan. ¹⁵Yo

yau yagu meli besiele siya ali meli yakato Yaubada toboita ikeleyatololi boita mena sabi yatala, nuwana siya tonamwanamwali o nuwana siya tonaenaeli. ¹⁶Mwa sauga meuloina yatonan mumugagu idudulai Yaubada manna mena yo tomo kolili, na tabu yamwamwalimwaline. ¹⁷Bolime tupwali yanuwa sibaibaiwa yatakikili. Imwawasi yapileyoi Yelusalema na tem gogo yo mulolo yakalailima kaukavao yaolegili na sisoiyagili tobubutumao kolili. Tabe nuwanuwagu tem yagu pwaoli yaolegili Yaubada koina.”

¹⁸“Kabiyakapwa mulina mena sigitaiyau Nume Tabu kalona mena Yudiya ali pwaoli mumugana mena yapwaopwaoli. Nige boda lalakina mekaukavao mwa nige talawauwau yo tabe nige gamwapakiki. ¹⁹Na tomo Yudiya tupwaliyao silaomaya dedei Eisiya siyaele. Tem siboma silaoma yo sitolo manim mena kabo tem ginauli yabo sigiteyanae koliyau yakewane siwalowen koliwo, na nige silalaoma. ²⁰Tem siya silaoma sauga bwaite koina na tawae silobai naenaena koliyau sauganane ali yatalayagau Yelusalema koina. ²¹Saugana yatolo yatalane koina ginauli kaigeda yawalowen yaba, ‘Yatolo manimiu mena kaiwena yameliyan toboitao naga sitoloyoi.’”

²²Na Pilikesa Yeisu ana kamwasa wasana meuloina ikataiyako. Mwa iwalo iba, “Tem saugana toloina Lisiyasi ilobima kabo am yatala yaloinayan.” Imwawasi iwalo silogwaligwali. ²³Kabo Pilikesa iwalo kapiten koina iba, “Tomone kuyapileyoi deli mena yo tabu kana loina kuyayakaiwesosi na tem ana eliyamwao kana sagu sikalaiyama tabu ukakausili.”

Pilikesa mewainena Dulusila Paulo ana yatala sibenalan

²⁴Kaliyate tupwali simwawasi kabo Pilikesa mewainena Dulusila iya Yudiya sinena, silaoma yo Pilikesa iwalo Paulo siyoganama. Kabo Paulo ilaoma yo iedeedede Yeisu Keliso ana meliyan kaiwena yo sibenali koina. ²⁵Paulo iedeedede mumugana dudulaina kana yakasisi kaiwena yo tabe sauga yatala ilalaoma kaiwena. Kabo Pilikesa imatausi yo iba, “Besi. Naga kulau. Tem imalamalae koliyau naga sauga yabo yayoganyoiwo.” ²⁶Sauganane koina Pilikesa nuwanuwana tem Paulo mane yabo koina na manene iwolena Pilikesa na Paulo isagui iwalo silivasi ilau. Nuwatune kaiwena sauga meuloina Pilikesa iwalo Paulo ilaolaoma yo mekanakava siedeedede. ²⁷Bolime labui simwawasi kabo Posiyasi Pesito ilaoma na Pilikesa iyamiyalae. Pilikesa nuwanuwana tomo Yudiya sikawanamwanamwa-yani mwa iba, “Paulo imiyamiya deli mena.”

Paulo ikawanoi ilau Sisa koina ana yatala kaiwena

25 ¹Gavana waluwaluna Pesito iyawatagilima dedeinane koina yo ana paisowa iyatubu. Kaliyate yaiyona simwawasi kabo Sisaliya

ilogabaen na isae Yelusalema. ²Yelusalema koina topwaoli lalakili yo tomo Yudiya ali tobaguna silau Pesito koina yo ali yakewa Paulo kaiwena siwalo-masalan. ³Sikawanoi samasamalulu Pesito koina yakato nuwali ikabi-yaliyaya-yagili na tem Paulo iyawasa isaema Yelusalema. Na Yudiya ali nuwatu yabo siginauliyako yakato tem Paulo isasaema kamwasa mena sikeno-wadam na sikabikalatan sikoyamate. ⁴Pesito kainali iyamaisa iba, “Paulo iyaele Sisaliya deli mena yo yau sauga kikiunamo na yalobi koina. ⁵Ami tobagunao tupwaliyao kwawalo silaoma mekaukavao kalobi Sisaliya kabo bwaine koina Paulo ali yakewaina kaiwena siwalo-masalan.”

⁶Pesito imiyamiya Yelusalema nuwana kaliyate eit (8) o sanaulu (10) simwawasi kabo silobi Sisaliya. Yanuwa ilayan ilau imiyasio kaba yatala mena yo iba, “Paulo kwayoganama.” ⁷Saugana Paulo siyoganama kabo Yudiya tobagunao siya silaomaya Yelusalema sitolo-takikilan yo siwalo ginauli naenaeli sibaibaiwa iginaulili. Na iyamo ali yakewane yakewa bwagabwaga nige sowasowali sikawa yawasosi.

⁸Kabo Paulo ali walo iyamaisa iba, “Nige ginauli yabo naenaena yagiginauli Yudiya ali loina koina o Nume Tabu koina o Sisa koina.” ⁹Pesito nuwanuwana tomo Yudiya nuwali ikabi-yaliyaya-yagili kabo iwalo Paulo koina iba, “Tem kutalam na tasae Yelusalema yo am yatala yabenali na yagitai tem ali yakewaiwone yawasosi.” ¹⁰Paulo Pesito kainana iyamaisa iba, “Nigele, inamwanamwa tem sauga bwaite yau yatotolo Sisa ana loina yo ana yatala koina. Ukwatai namwanamwai yau nige naenaena yabo yagiginauli tomo Yudiya kolili.” ¹¹Tem ginauli yabo yaginauli-yanae kabo sowasowana kaiwena yaboita na boita nige yasisikotanan. Na iyamo tem yakewane bwaite tomo Yudiya sikalaiyama nige yawasosina nige sowana kutalamwagau nimali mena. Yakawanoi tem yalau Loma na Sisa iyatala-yagau. ¹²Pesito kana tosaguwo mekanakavao siedeede kabo iba, “Ukawanoi kulau Sisa ana yatala koina. Inamwanamwa, kani yayawasao kulau Sisa koina.”

Pesito mekanakava Kin Agilipa Paulo kaiwena siedeede

¹³Kaliyate tupwali simwawasi Kin Agilipa meduna Benisi silau Sisaliya, nuwanuwali Pesito sigitai na sikabi-yaliyaya-yani. ¹⁴Kaliyate sibaibaiwa simiyamiya Sisaliya mwa Pesito Kin mekanakava siedeede Paulo kaiwena. Yo Pesito iwalo Kin koina iba, “Tomo yabo Pilikesa ipei iyaele deli mena imiyamiya. ¹⁵Beyabeyana yasae Yelusalema kabo Yudiya ali topwaoli lalakili yo ali tautaubalao silaoma tomowa siyakewai yo sikawanoi koliyau tem yaloinayan na iboita. ¹⁶Na ali wasa yaolena yawaloba, ‘Kai Loma nige mumugamai besiele. Tem tomo yabo siyakewai tomone sowasowana itolo na iedeede ali yakewainane kaiwena muli mena yaloina gubesi ana naenaena. Tem ali yakewainane iyamala

yawasosi kabo yatalamwan maisana ilobai.’ ¹⁷Mekaukavao kalobima na nige yasasana kabo yalau yamiyasio kaba yatala koina yo yawalo Paulo siyoganama. ¹⁸Kabo toyakewao sitolo yo siyakewa bwagabwagai. Yabatoko ginauli lalakili kaiweli siyakewai na nigele, ginauli kikiuli kaiweli siyakewai. ¹⁹Ali gamwapakiki ilauya Yudiya ali tapwalolo koina yo tomo yabo esana Yeisu iya iboitako kaiwena. Na Paulo iwaloba, ‘Naga itoloyoi.’ ²⁰Mwa nuwagu ipwanopwano gubesi tem ginauli bwaite kali dudulai yalobai kabo Paulo yaneli koina tem italam na kasae Yelusalema yo ana yatala yabenalan. ²¹Na Paulo ikawanoi koliyau yakato ilau Sisa ana yatala koina mwa yawaloba, ‘Imiyamiya deli mena kanasiga tem kamwasa yabo yalobai kabo yayawasa ilau Sisa koina.’” ²²Kabo Agilipa iwalo Pesito koina iba, “Yau nuwanuwagu tomone ana edeedede yabenalan.” Pesito iba, “Bwaliga kani yawalo ilaoma kabo ana edeedede kubenalan.”

Paulo ieedede Agilipa yo kanakavao kolili

²³Yanuwa ilayan Agilipa yo Benisi silaoma me kali yakasisi silusae kaba miyagogone koina mekalikavao tokaleyayao ali toloina lalakili yo yanuwa tautaubalaoliyo. Kabo muli mena Pesito iloina Paulo siyoganama.

²⁴Kabo Pesito iwaloba, “Kin Agilipa, yo tomo meuloimiu komiu kwalaoma tomone bwaite wagitai. Iya kaiwena tomo Yudiya meuloili siya Yelusalema yo siya yanuwane bwaite koina sikawanoi koliyau yo kainali lalakina mena siwaloba, ‘Gubesi tem tomone iboitamo.’” ²⁵Na yalobai nige nae yabo igiginauli na kaiwena iboita. Mwa kaiwena iboma ana kawanoi iginauli ilau Sisa ana yatala koina, kabo ana loina iginauli yo kani yayawasa ilau Loma. ²⁶Nige wasa yawasosi yabo yakakatai yakato yalelelele yo yawalo-masala Sisa koina. Kabo yayoganama yo yawalo itolo Kin Agilipa manim mena yo besiele meuloimiu manimiu mena. Nuwanuwagu kana yakewa yaina taloyai na tem tawae talobai kani yalelelele yawalo-masala Sisa koina. ²⁷Koliyau nige idududulai tem tomo yabo yayawasa bwagabwagai Sisa koina tem nige ana pwanoli yaina ipapagan. Nuwanuwagu ali yakewane yaina yawasosi talobai na yalele.”

26 ¹Kabo Agilipa iwalo Paulo koina iba, “Am sauga yaeyawa kuboma kaiwem kuadedede ali yakewaiwone kaiweli.”

Kabo Paulo nimana ikeleisinan yo iyatubu ieedede iwaloba, ²“Kin Agilipa, yayaliyaya lalakina kaliyate kabona yatolo manimiu mena yo yaeedede tomo Yudiya ali yakewaiyau meuloili kaiweli. ³Yagu yaliyaya yaina kaiwena Yudiya mumugamai meuloina yo ginauli bwaite kaiweli kagamwapakiki ukwatai namwanamwai kabo yakawanoi kolio ukwalakisiye yo yagu walo kubenalan.

⁴Tomo Yudiya meuloili yagu miyamiya yo mumugagu sikatai, iyatubu yagu sauga gagagili koina yamiyamiya yagu yanuwa mena Silisiya

dedeina mena yo besiele tabe saugana yamiyamiya Yelusalema. ⁵Sauga imamalawe sikataiyau yo besiele sowasowali wasagu siyawayayan yakato yau Palisi ali boda koina yalusae yo ali loina meuloili yamuliya yo yaobigaili yawasosi. ⁶Kaliyate kabona siyatata-yagau na yatala yaina kaiwena Yaubada yameliyan yakato kani iginauli besiele ana waloyameli tubumayao kolili bwaimwana Mesaiya ana laoma. ⁷Kabo kai ama susu yoli tuwelo waloyameline kaiwena kasanasanai nuwali mena sikawa yawasosi kabo kaliyate yo boniyai sitapwatapwalolo Yaubada koina. O Kin, yagu meli Mesaiyane koina kaiwena mwa tomo Yudiya siyakewaiyau. ⁸Gubesi, ami nuwatu yakato Yaubada nige sowasowana toboita iwalo sitoloyoi? ⁹Yau beyabeyana yagu nuwatu besiele yakato ginauli meuloina yapaisowali na tem tomo Yeisu Game Nasaleta esana sikawa-naenae-yani. ¹⁰Yo bwaine besiele yapaisowai Yelusalema koina. Kaiwe yakalai topwaoli lalakili kolili kabo Yeisu kana tomeliwo yapeili deli mena yo ali sauga unuyamateli koina yau besiele tabe yatalam siunuyamateli. ¹¹Sauga meuloina yalau nume tapwalolo kaigeda kaigeda kolili kabo tomeliwone yatonan yakabikalatagili na yaloinayagili tem Yeisu esana sisikotanan yo sikawa-naenae-yani. Yamunamunai lalakina kolili kabo yalau yanuwa uloina uloina kolili na tem tomeliwone yayakamkamnali.

¹²Bwaite yaina kaiwena mwa beyabeyana Yelusalema topwaoli lalakili siyawayayau yalau Damasiko yo ali leta nimagu mena. ¹³Pwasinasina mena yau ele kamwasa mena yo mayale kaikaiwena yabo yagitai. Ilaoma bulibuli mena yo kana koleya besiele dabwelo na dabwelo mayalena ilakigabaen. Yau yo kaukavao iyatakiki-lagimai. ¹⁴Meuloimai kabeku kalobi bwatano mena na kaina yabo yabenalan kaina Ibeliu koina iwalo koliyau iba, 'Saulo, Saulo, tawae kaiwena kuyayakamkamnayau. Am sikotanagau koina kubomayoi kuunuunuiwo.' ¹⁵Kainana yayamaisa yawaloba, 'Taubala, yaiya kowa?' Kainagu iyamaisa iba, 'Yau Yeisu iya kuyayakamkamna. ¹⁶Sauga bwaite kutolo kaem mena. Yayawatagili koliwo yakato kowa kuyamala yagu topaisowa yo yagu toyawasa tawae tem ugitai koliyau na yau yayakenayagiwo kuyawayayan tomo kolili. ¹⁷⁻¹⁸Tem tomo Yudiya o tem boda yabo uloili tomoliyao sikalomagigi-lagiwo kani yaleboiwo nimali mena. Na yayawasao kolili yakato manili kuyalalali na boniboniyai mena sitagelakeile mayale sigitai. Besiele Seitani ana kaiwe mena ukwalailima na Yaubada sikatai simeli koliyau na Yaubada ali naenaena inuwatu-pwaikili. Kabo kani ali kaba miya iwolena kolili ana wasawasa tomoliyao luwaluwalili mena.' Bwaite Yeisu ana walo koliyau besiele. ¹⁹Kin Agilipa, yakeyakenayanne bwaite ilaomaya bulibuli mena nige yasisikotanan. ²⁰Yaguguye baguna Damasiko tomoliyao kolili kabo muli mena Yelusalema tomoliyao kolili yo Yudiya tomo simiyamiya dedei meuloina koina, yo tabe siya nige tomo Yudiya kolili. Yaguguye na yakato mumugali naenaeli kolili

sinuwabui na silau Yaubada koina mumugana namwanamwana sikalai kabo ali nuwabui kana yawasosi siyakenayan ali paisowa koina. ²¹Bwaite iya kaiwena tomo Yudiya sikabikalatagau Nume Tabu kalona mena yakato siunuyamateyau. ²²Na Yaubada ana sagu yalobai ilaoma kanasiga kaliyate kabona. Mwa koina yatolo manimiu mena na Yeisu wasana yayawasa tomo meuloili kolili, nuwana esaliyao lalakili o nuwana esaliyao kikiuli. Mosese yo palopitao ali palopisai yo yau yagu guguye sitoyatoyawa. ²³Wasa bwaite iyamala yawasosi Mesaiya kamkamna ilobaiyako yo iya totolo baguna boita mena na iwalo-masala lebo kana mayale kaiwena tomo Yudiya yo siya nige Yudiya kolili.”

Pesito Paulo ikawa-kabakabaleya-yani

²⁴Paulo iyaelemo iedeede na Pesito kainana lalakina mena iba, “Paulo kowa ukabaleya. Am katai ilalakisosi ikabi-yakabaleya-yagiwo.” ²⁵Mwa Paulo iba, “Pesito tomo lalakina kowa, yau nige yakabaleya. Walo bwaite yawaloven walo yawasosi yo walo dudulaina. ²⁶Na Kin Agilipa ginauli bwaite meuloina ikatailiko mwa sowasowana me yagu katepatu yawalo koina. Yakatai nuwatu bwaite wasana yawaloven nuwana imayaleyan, kaiwena nige ginauli yabo imimiya-wadam.” ²⁷Kabo Paulo itagelakeile yo iedeede Agilipa koina, iwaloba, “Kin Agilipa, yakataiyako palopitao ali walo kumeliyagili, awa?” ²⁸Kabo Agilipa iwalo Paulo koina iwaloba, “Kunuwatui sowasowam sauga kubwakubwana koina kuyanuwabuiyau kabo yaemala Kelisitiyani yabo?” ²⁹Paulo kainana iyamaisa iba, “Bwagana sauga ikubwa o tem imamalawe yakawanoi Yaubada koina nuwanuwagu kowa yo tobenali meuloili kwayamala Kelisitiyani besiele yau, na bwaimwanamo genuwagu seni mena sipanmiu besiele yau.”

³⁰Kabo Kin meduna Benisi mekalikavao gavana Pesito yo tomo meuloili sitolo silogwaligwali. ³¹Na ali laune koina siedeede siba, “Tomo bwaite nige ginauli yabo isisibayanae na kaiwena tem iboita o tem ilusae deli mena.” ³²Kabo Agilipa iwalo Pesito koina iba, “Tem tomo bwaite baguna nige ikakawanoi Sisa koina yatala kaiwena sowasowana talivasi.”

Tokaleyayao yo Paulo me ana bodao sikuke Loma kaiwena

27 ¹Saugana Gavana iwalo Paulo yo tomo panpanli tupwali mekalikavao sikuke silau Itali kabo sipeili yakato tokaleyayao ali kapiten yabo esana Diyuliyasi igitekalatagili. Na kapiten Diyuliyasi me ana tokaleyayao esali sipei “Sisa ana tokaleyayao.” ²Waga yabo ilaomaya Adalamitiyam silobai. Na wagane yakato ikuke ilalau dedei Eisiya yanuwaliyao tupwali kolili. Mwa meuloimai kamwalisae wagane koina kakuke kalau.^q Mekamakava Alisitako iya game Tesalonaika imwalisae.

q 27:2 Buki bwaite kana tolele Luka Paulo ana boda luwana mena.

³Yanuwa ilayan kabo kaulisi Saidoni, na Diuliyasi nuwanuwana Paulo isagui mwa italamwan waga mena ikaisulu yo ilau ana eliyamwao igitaili na tem ginauli tawae ikubwa koina siwolena. ⁴Imwawasi ipileyoima imwalisae yoi kabo kakuke yoi, yaumai ikogigilimai mwa kalau Saipilosi nogina koina. ⁵Silisiya yo Pamipiliya kalitana sowasowagali mena kalopanaisi kalau kaulisi yanuwa Maila koina, Laisiya dedeina mena. ⁶Diyuliyasi waga yabo ilobai yanuwane koina ilaomaya Alekesendaliya yakato ilalau Itali, mwa iba, “Tamwalisae-panaisi.” ⁷Kakukeyoi na ama kalau tupwana ipolowe mwa kaliyate sibaibaiwa kikiuna kikiuna kasagesagena kanasiga kaulisi yanuwa Naidasi salina mena. Yaumai itowanae nige sowasowamai kalodudulai kama koleya mena yaumai ilaoma kaloyasali bwanabwana Kiliti isuna esana siba Salimoni, kasagenalau Kiliti nogina mena. ⁸Ama kalau ipolowe kabo katata-yasayasali yanuwa salina mena kanasiga kalau kaulisi galowa esana Galowa Namwanamwana iyaele yanuwa Leisiya salina mena, bwaimwana bwanabwana Kiliti koina.

⁹Kaliyate sibaibaiwa kayavenuwan yo kamatausi kaiwena kikiunamo tulutulu yo yaumai naenaena kana sauga iyatubu. Kabo nige sowasowana kakalauyoi mwa Paulo ana nuwatu iwolena kolili iba, ¹⁰“Tautaubalao, yawalo kolimiu yagitai sauga nige inanamwanamwa. Tabu takukuke kisi wowoli talobai na waga meketaulina isalili yo tomo tupwali besiele sisalili.” ¹¹Na tokaleya ali kapiten Diyuliyasi Paulo ana walo nige ibebenalan na ibenabenaliya waga kana kapiten yo waga tanuwagana ali loina koina. ¹²Galowane kamiyamiya koina nige inanamwanamwa kabo tomo sibaibaiwasosi sinuwanuwatu gubesi na kakuke kalau Pinikisa yakato kakaiyawasi galowane bwaine koina. Pinikisa iya Kiliti kana galowa namwanamwana kaiwena yavana yo yalasi ilonamwayagili.

Yaumai kaikaiwena itowa

¹³Sauganane koina yavana kikiuna iyatubu ilotalu kabo waga kana kapiten yo waga tanuwagana sibatoko bwaite yaumai namwanamwana mwa koina anka sitabei na kakuke kalau Kiliti nogina mena. ¹⁴Na iyamo sauga kubwakubwana koina yaumai kaikaiwena, esana Kaluwabu, itowa iyui-lobiyenama bwanabwana mena. ¹⁵Kabo yaumai waga iunui. Mwayamwayau iyokoyoko lalakina yo nige sowasowamai kakalau dudulai na yaumai iyuibinmai. ¹⁶Saugana kastosola-sae bwanabwana kikiuna esana Koda kabo nogina kikiuna kalobai mwa sitonatonan tem dingi siniuliseyan. ¹⁷Paisowa kolokololona na iyamo siniuliseyan sipan-kalatan. Imwawasi kabo maina tupwaliyao sikalai na waga sipanyamatuwa na ikaiwe kisi bagolu waga ikogasi. Yaumai ikaiwesosi yo waga iloiloinyan na kakalalalau. Simatausi kisi tayali mena waga siyaduna Libiya dedeina mena kabo anka sigabae-bwagabwagai didiu

mena. ¹⁸Yaumai iyaelemo itowatowa yo waga iunui yawasosi kabo kaliyate labuina koina waga kana ketauli siyasululi. ¹⁹Kaliyate yaiyona koina kabo waga gogoliyao nimali mena sigabaegili kalita mena. ²⁰Kaliyate sibaibaiwa nige dabwelo yo nige utu yabo kagigitai yo yaumai kaikaiwena iyaelemo itowatowa kabo ama nuwatu nige sowasowamai lebo yabo kalobai.

²¹Sauga imamalawe kakalakalau nige kakekekan kabo Paulo itolo manli mena yo iba, “Tautaubalao, tem tauna kona yagu walo kwabenalan yo tabu Kiliti talologabaen ee kani nige nae yabo talolobai yo nige sowasowana gogo tagabaegili. ²²Na sauga bwaite yawalo kolimiu, wakatepatu. Walo yawasosi, waga kani isibayanae na iyamo kani nige yabo iboboita. ²³Boniyai mena Yaubada iya yameliyan yo yakawanoi koina ana anelose ilaoma itolo saligu mena, ²⁴yo iba, ‘Paulo, tabu kumamatausi kowa kani kutolo Sisa ana yatala koina yo Yaubada ana mulolo koliwo kaiwena tabe kani bodane mekamkavao wakalakalau meuloimiu ileboimiu.’ ²⁵Mwa tautaubalao, wakatepatu. Yau yagu nuwatu yakato ginauli meuloili kani siyawatagili besiele Yaubada ana waloyameli kolyau. ²⁶Na ginauli kaigeda yawalo kolimiu, kani taduna bwanabwana yabo koina.”

Waga iduna

²⁷Wowoli kaliyate potin (14) kalona mena kai ele kalita Mediteleiniya koina kakalakalau. Iboniyai yo boniyai luwaluwalina koina waga topaisowao sinuwanuwatu yakato tem kalau yanuwa yabo salina mena. ²⁸Mwa liye sikalai sigabaen yo iwalo-masala kalita ana lobi kana mamalawe teti seben mita (37 metres).^r Sauga kikiuna yoi tabe sigabaen yoi yo silobai kalita ana lobi kana mamalawe tuwenti seben mita. (27 metres)^s ²⁹Waga tanuwagana imatausi kisi yaumai waga igabaeseyan veku pwatali mena mwa iwalo lo esopali sigabae-lobiyegili waga tala muliyena mena yo tomo sikawanoi ali Yaubada koina na tem mwayamwayau yanuwa ilayan. ³⁰Waga topaisowao siyatubu yakato waga silogabaen yo silau dingi sigabae-yatalu yo ali mwakota signauli yakato silau lo tupwali silivasili waga tala bagunana mena. ³¹Kabo Paulo iwalo Diyuliyasi yo ana tokaleyayao kolili iba, “Tem waga kana topaisowao nige simiyamiya waga mena nige sowasowana lebo kwalobai.” ³²Mwa koina tokaleyayao dingi kana maina sitom na dingi ibeku mwa iyaluwan.

³³Yanuwa ilayan Paulo tomo meuloina iwalo kolili iba, “Wakekan. Kaliyate potin imwawasi kwamiyamiya me ami nuwalubu nige wakekekan. ³⁴Sauga bwaite yawalo kolimiu kan tupwana wakan na yomiu sikaikaiwe yo sowasowana kwanamwanamwa. Walo yawasosi

kani nige tomo yabo nae ilolobai.”³⁵ Walo bwaite iwallowen kabo beledi tupwana ikalai yo meuloili manli mena iwalo-muloloi Yaubada koina kabo muli mena itabekivi yo iyatubu ikekan.³⁶ Meuloili sikatepatu kabo kan tupwana sikalai yo sikekan.³⁷ Siya tomwalisae wagane koina kali baibaiwa tu andeledi sebenti sikisi (276).³⁸ Kakekan kanasiga diyamai sisu kabo witi katatauliliwa waga mena sigabaegili kalita mena kabo waga tupwana imalamalae yo ipoulisae.

³⁹Yanuwa ilayan waga kana topaisowao yanuwa sigitai na iyamo sinuwa-pwanopwano toisabo yanuwa bwaite. Kalotau yabo sigitai kabo sikatai galowa yabo bwaine koina. Kabo sinuwanuwatu tem sowasowali wagane siseyan magu mena.⁴⁰ Kabo lo sitomli yo besiele eyaisi kana maina silivasili yo oleole sikukeisin. Yaumai itowa mwa kakuke kasae galowane kaiwena.⁴¹ Na waga tala baguna iduna tayali pwtana mena. Iduna yawasosi nige sowasowana ikukeyoi mwa waga tala muliyena bagolu isapi-gwaligwali.

⁴²Tokaleyayao sinuwanuwatu tem tomo panpanili siunuyamateli kisi yabo itubasae na iyabubu.⁴³ Na Diyuliyasi, tokaleya ali kapiten, ali walone ibenalan mwa iwalo-kausili kaiwena nuwanuwana Paulo yawasina ileboi. Mwa iwalo iba, “Tomo siya tubatuba sikatai sikapusele baguna na sitonan situbasae yanuwa mena.⁴⁴ Na siya tupwaliyao nige tubatuba sikakatai waga kana bwalekai sikalaili ali kaba tuba na situbasae.” Bwaite loinane koina meuloili sigayosae yanuwa mena yo sinamwanamwa.

Paulo ana paisowa bwanabwana esana Melita koina

28 ¹Saugana kagayosae magu mena kabo kabenalan yakato bwanabwanane esana Melita. ²Yanuwane tomoliyao mumugali sinamwanamwasosi kolimai. Mayau lalakina sipei kaiwena galewa italutalu yo yanuwa itulutulu kabo meuloimai siyoganmai kalau kamwasiguli. ³Paulo mayau itanogogo ikalailima ipei-luseyagili mayau wedowedolina kalona mena, kabo wedowedolina kaiwena weso naenaena yabo inene-yawatagilima mayaune kalona mena, ilau Paulo nimana ikapukalatan. ⁴Kabo yanuwa tomoliyaone sigitai wesone itaketake Paulo nimana mena yo sibomamo siedeede siwaloba, “Tomone bwaite tounuyamate yabo. Bwagana nae iyabubu-gabaen kalita mena na yakato inamwanamwa na iyamo lolina dudulaina kani ilobai bwaimwa boita.” ⁵Na Paulo wesone isapi-kalai ilau italu mayau wedowedolina kalona mena, na Paulo iya nige kwapina tawae iyayai. ⁶Kabo tomo ali nuwatu yakato Paulo kani yona silolo o nuwana kani ibeku na iboita. Yanuwa tomoliyao sisanasana sauga imamalawe na iyamo nige nae yabo iyayawatagili Paulo koina, kabo ali nuwatu sibui yo siba, “Tomone iya yaubada yabo.”

⁷Pabiliyasi iya bwanabwanane ali taubala lalakina ana yanuwa yo ana bwatano tupwana iyaele dedeine bwaite koina kamiyamiya salina mena. Kabo iya iyoganmai kalau ana nume mena yo kaliyate yaiyona igitegitekalatagimai. Na ana gitekalatan kolimai inamwanamwasosi. ⁸Pabiliyasi tamana ikasiebwa, yona iwedowedoli yo diyana isagesagena, mwa iyaele ikenokeno ana kaba keno mena. Paulo ilau ilusae igitai ikawanoi Yaubada koina yo nimana ipeili pwatana mena kabo inamwanamwa. ⁹Mwa koina tokasiebwa meuloili silaoma Paulo koina yo ikabi-namwanamwaili. ¹⁰Kabo yanuwa tomoliyao siyaliyaya lalakina mwa simulolo lalakina kolimai. Naga tem ama sauga kuke koina ginauli meuloina nuwanuwamai ama kalaune kaiwena sitauli waga mena.

Melita kalogabaen na kakalau Loma kaiwena

¹¹Waikena yaiyona kamiyamiya bwanabwanane Melita koina. Na waga yabo yaumai ikausi bwaine koina imiyamiya. Bwaite wagane ilaomaya Alekesendaliya yo kana tabule koina yaubada susi natunao didiluwaluwa makamakayauli sitalili. Ee iya wagane koina mwa kamwalisae kakuke. ¹²Kalau kaulisi Sailakusa yo kaliyate yaiyona kamiyamiya. ¹³Kabo kakukeyoi kalau kaulisi Lidiyam yo kakeno. Yanuwa ilayan yavana itowa kabo kakukeyoi yo kaliyate labuina koina kaulisi Puteoli. ¹⁴Tomeli tupwaliyao kalobaili kabo siwalo mekamakavao kamiyamiya wiki kaigeda. Bwaine besiele kalaoma kanasiga kayawatagili Loma. ¹⁵Tomeli simiyamiya Loma koina wasamai sibenalan yakato kaulisiko. Silogogo sisaema kamwasa mena yanuwa esana Nume Taumana Yaiyona koina tupwaliyao sisanasanamai na tabe tupwaliyao sisaemayoi yanuwa esana Apiyasi Maketi yo koina sisanasanamai. Saugana Paulo tomone igitaili kabo ikatepatu yo ikawatoki Yaubada koina. ¹⁶Saugana kayawatagili Loma toloinao sitalam Paulo nume yabo ikalai ana kaba miya kana togitekalatan tokaleya yabo mekanakava.

Paulo iguguye tomo Yudiya yo siya Loma kolili

¹⁷Kaliyate yaiyona imwawasi kabo Paulo tomo Yudiya ali tobagunao iyoga-gogonagilima. Saugana simiyagogo Paulo iwalo kolili iba, “Kaukavao, nige ginauli yabo yagiginauli-yanae ala bodao kolili yo tabe nige sauga yabo mumugala ilaoma tubulao kolili yakakawa-naenaeyan. Tomo Yudiya sikabi-kalatagau Yelusalema koina na sipeiyau Loma nimali mena. ¹⁸Siya sinelineli-yagau yaina siloyai kabo nuwanuwali silivasiyau kaiwena nige nae yabo yapapaisowai na kaiwena yaboita. ¹⁹Sauganane koina tomo Yudiya Loma ali nuwatu sikawa-naenaeyani kabo nige kamwasa yabo yanunuwatui mwa yakawanoi tem sowasowana yalaoma Sisa ana yatala koina. Na nige yakato ala tomoyao Yudiya yakakawa-naenaeyagili, nigele. ²⁰Bwaite kaiwena yayoganimiu tamiya

toyawa komiu te yau taedeededede. Kita tomo Yudiya meuloila tasanasanai Mesaiya, iya bwaite kaiwena mwa seni mena sipanyau.”

²¹ Paulo kainana siyamaisa siba, “Nige wasam yabo leta koina kalolobai ilalaoma Yudiya dedeina mena. Besiele kalakavao saugana silaoma na nige wasam yabo siwawaloweni kabebenalan yakato kowa naenaena kupaisowai. ²² Na nuwanuwamai am nuwatu kabenalagili, kaiwena kakatai tomo meuloili tapwalolo waluwaluna sikawa-naenae-yani dedei meuloina kolili.” ²³ Mekalikava Paulo kaliyate yabo sigitesipwai, kabo Yudiya meuloili silaoma Paulo ana nume mena. Kabo iyatubu malala mena iedeededede ilau kanasiga lolau. Iguguye Yaubada ana kaba lolina kaiwena yo tabe Mosese ana lolina yo palopitao ali lelelele ikalai iyasilili kolili na itonan tem iyakenayagili yakato Yesu kaiwena iwalo yawasosi. ²⁴ Tomo tupwali Paulo ana walo sikawa-yawasosi yo simuliya na tupwali nige sikakawa-yawasosi. ²⁵ Nige ali nuwatu kaigeda kabo sikatububu sabi logwaligwali. Na ali logwaligwaline yaina kaiwena walone bwaite Paulo iwalowen kolili iba, “Yaluyaluwa Tabuna iwalo-masala tubulao kolili saugana iwalo Aiseya gamwana mena iwalowegili besiele, ²⁶ ‘Kulau tomo kolili na kuwalo, Bwagana kwabenalan na iyamo nige wakakatai, bwagana kwamankulakulai na iyamo nige wagigitai, ²⁷ Kaiwena tomo kateli sikololo, tenali sikausili, yo manli siyagibuli. Na iyamo tem nige sipapaisowai besiele nuwana sigite namwanamwai nuwana sibenalan namwanamwai yo tabe nuwana sikatai namwanamwai, kabo sinuwabui simuliya koliyau yo namwanamwa silobai.’ ”

²⁸ Yo Paulo iwaloyoi iba, “Na wakatai Guyau ana lebo wasana siyawayasanako siya nige Yudiya tomoliyao kolili. Walo yawasosi kani sibenalan.” ²⁹ Paulo ana edeedede iyemwawasi kabo tomo Yudiya silogwaligwali, ali logwaligwaline koina sibomayoi mekalikavao sigamwapakiki.

³⁰ Bolime labui imiyamiya nume kaigeda koina na iyamayamaisa waikena kaigeda kaigeda nume tanuwagana koina. Na analiyao siya nuwanuwali silaoma koina meuloili iyoganli. ³¹ Guyau ana kaba lolina kaiwena iguguye yo Yesu Keliso wasana iyakayakataili. Iguguye me ana katepatu yo nige tomo yabo sowasowana itonan na ikausi.